

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
MINISTRY FOR EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ZAPORIZHZHYA NATIONAL UNIVERSITY

ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
FACULTY OF MANAGEMENT

КАФЕДРА ПІДПРИЄМНИЦТВА, МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА
ЛОГІСТИКИ
CHAIR OF ENTREPRENEURSHIP, MANAGEMENT OF ORGANIZATIONS
AND LOGISTICS

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
БАКАЛАВРА

на тему Удосконалення управління доходами та витратами на АТ «Укрпошта»

THESIS FOR THE BACHELOR'S DEGREE

Improvement of Income and Expense Management at "Ukrposhta" JSC

Виконала: студентка 4 курсу, групи 6.0739-мо _____
спеціальності _____ 073 Менеджмент _____
освітньої програми Менеджмент організацій і адміністрування
_____ А.Д. Вовк _____
(ініціали та прізвище)

Керівник доц.каф.ПМОіЛ, доц., к.е.н. _____ М.В.Хацер _____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, підпис, ініціали та прізвище)
Рецензент зав.каф. МЕВтаМ ЗІЕІТ, доц., д.е.н. _____ Д.П. Михайлик _____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, підпис, ініціали та прізвище)

Запоріжжя
2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет менеджменту

Кафедра підприємництва, менеджменту організацій та логістики

Рівень вищої освіти бакалавр

Спеціальність 073 Менеджмент, освітня програма Менеджмент організацій і адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувачки кафедри

к.е.н., доц. Павлюк Т.С. _____

« ____ » _____ 2023 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Вовк Анні Дмитрівні

1. Тема роботи Удосконалення управління доходами та втратами на АТ «Укрпошта»

керівник роботи Хацер Максим Володимирович, к.е.н., доц.

затверджені наказом ЗНУ від «12» січня 2023 року № 26-с

2. Строк подання студентом роботи «16» червня 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи джерела Інтернет, спеціалізована література, періодичні видання, а також дані статистичної звітності АТ «Укрпошта».

4. Перелік питань, які потрібно розробити:

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з основної частини і додаткової. Основна частина містить такі структурні елементи: вступ, сутність (3 розділи – теоретичний, аналітико-дослідницький, проектно-рекомендаційний), висновки та рекомендації, список використаних джерел.

1 Розділ – Теоретико-методичні підходи до управління доходами та витратами на підприємстві – складається з 3 підрозділів: 1.1 Сутність та теоретична характеристика доходів і витрат підприємства; 1.2 Місце та роль управління доходами і витратами в системі управління підприємництва; 1.3 Методичні аспекти аналізу доходів та витрат суб'єктом підприємництва; 2 Розділ – Дослідження управління доходами та витратами на АТ «Укрпошта» – складається з 3 підрозділів: 2.1 Організаційно-економічна характеристика АТ «Укрпошта»; 2.2 Аналіз доходів та витрат АТ «Укрпошта»; 2.3 Діагностика управління доходами та витратами на АТ «Укрпошта»; 3 Розділ – Напрями удосконалення управління доходами та витратами на АТ «Укрпошта» –

складається з 2 підрозділів: 3.1 Шляхи оптимізації управління доходами на досліджуваному підприємстві; 3.2 Комплекс заходів покращення управління витратами на АТ «Укрпошта».

5. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Хацер М.В. доцент кафедри підприємництва, менеджменту організацій та логістики факультету менеджменту ЗНУ	01.03.2023 р.	01.03.2023 р.
2	Хацер М.В. доцент кафедри підприємництва, менеджменту організацій та логістики факультету менеджменту ЗНУ	03.04.2023 р.	03.04.2023 р.
3	Хацер М.В. доцент кафедри підприємництва, менеджменту організацій та логістики факультету менеджменту ЗНУ	02.05.2023 р.	02.05.2023 р.

6. Дата видачі завдання 03.01.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Узгодження теми, складання змісту	січень	виконано
2	Вивчення літературних джерел	січень	виконано
3	Збирання матеріалу на підприємстві	січень	виконано
4	Обробка матеріалу	січень	виконано
5	Виконання розділу 1	березень	виконано
6	Виконання розділу 2	квітень	виконано
7	Виконання розділу 3	травень	виконано
8	Формулювання висновків	травень	виконано
9	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	червень	виконано
10	Подання роботи на кафедру	червень	виконано

Студентка _____ А.Д. Вовк
(підпис)

Керівник роботи _____ М.В. Хацер
(підпис)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 143 сторінки, 20 таблиць, 20 рисунків, 10 додатків.
Перелік посилань нараховує 88 найменувань.

Актуальність кваліфікаційної роботи полягає у тому, що сучасне зовнішнє середовище підприємств визначається підвищеним рівнем складності, динамізму та невизначеності. А, отже, завданням являється оптимізувати витрати, при цьому, поєднуючи це зі збільшенням доходу.

Метою кваліфікаційної роботи є удосконалення управління доходами та витратами АТ «Укрпошта» на основі аналізу за рахунок розробки комплексу оптимізаційних заходів.

Відповідно до мети кваліфікаційної роботи були виділені дані завдання:

1. Визначити сутність та теоретичну характеристику доходів і витрат підприємства.
2. Розкрити місце та роль управління доходами і витратами в системі управління підприємством.
3. Дослідити теоретичні аспекти аналізу доходів та витрат суб'єктом підприємництва.
4. Надати організаційно-економічну характеристику АТ «Укрпошта».
5. Проаналізувати доходи та витрати АТ «Укрпошта».
6. Продіагностувати управління доходами та витратами на АТ «Укрпошта».
7. Навести шляхи оптимізації управління доходами на досліджуваному підприємстві.
8. Розробити комплекс заходів покращення управління витратами на АТ «Укрпошта».

Об'єктом дослідження є управління доходами та витратами на АТ «Укрпошта».

Предмет дослідження – процес управління доходами та витратами на АТ «Укрпошта».

Методи дослідження. При виконанні кваліфікаційної роботи бакалавра використовувалися такі методи: порівняння, теоретичний аналіз та синтез, класифікації, узагальнення, а також описовий, розрахунковий, табличний та графічний метод.

Інформаційна база представленої роботи складається з спеціалізованої літератури з економіки, статті вітчизняних та закордонних науковців, офіційно-статистичних даних АТ «Укрпошта» та ресурсів мережі Інтернет. У роботі інформація узагальнена та відображена за допомогою таблиць, графіків, рисунків, діаграм та схем.

Обробка даних здійснювалась за допомогою сучасних інформаційних технологій.

Практична цінність роботи полягає у тому, що розроблені удосконалення управління доходами та витратами можливо, після доопрацювання, використати на практиці АТ «Укрпошта».

У результаті було виявлено, що АТ «Укрпошта» має певні види доходів, які щорічно зменшуються, а також проаналізовано та знайдено деяку кількість витрат, які за останній 3 роки збільшилися у обсягах. Унаслідок отриманої інформації було представлено низку заходів та ідей, які мають змогу збільшити прибутки та зменшити витрати на досліджуваному підприємстві.

Ключові слова: УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ ТА ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА, МЕХАНІЗМ ОПТИМІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ, ПІДПРИЄМСТВО, АТ «УКРПОШТА».

ABSTRACT

Qualification work: 143 pages, 20 tables, 20 figures, 10 appendices. The list of references includes 88 titles.

The relevance of qualification work lies in the fact that the modern external environment of enterprises is determined by an increased level of complexity, dynamism and uncertainty. And, therefore, the task is to optimize costs, while combining this with increasing income.

The purpose of the qualification work is to improve the management of revenues and expenses of JSC "Ukrposhta" based on the analysis due to the development of a set of optimization measures.

In accordance with the purpose of the qualification work, the following tasks were selected:

1. Determine the essence and theoretical characteristics of the company's income and expenses.
2. Reveal the place and role of income and expense management in the enterprise management system.
3. To study the theoretical aspects of the analysis of income and expenses by a business entity.
4. Provide organizational and economic characteristics of JSC "Ukrposhta".
5. To analyze the income and expenses of JSC "Ukrposhta".
6. To diagnose the management of income and expenses at JSC "Ukrposhta".
7. To provide ways to optimize revenue management at the enterprise under study.
8. Develop a set of measures to improve cost management at JSC "Ukrposhta".

The object of the study is the management of income and expenses at JSC "Ukrposhta".

The subject of the study is the process of managing income and expenses at JSC "Ukrposhta".

Research methods. The following methods were used when performing the bachelor's qualification work: comparison, theoretical analysis and synthesis, classifications, generalizations, as well as descriptive, calculation, tabular and graphic methods.

The information base of the presented work consists of specialized literature on economics, articles by domestic and foreign scientists, official statistical data of JSC "Ukrposhta" and Internet resources. In the work, the information is summarized and displayed using tables, graphs, figures, diagrams and schemes.

Data processing was carried out using modern information technologies.

The practical value of the work lies in the fact that the developed improvements in the management of income and expenses can be used in practice by JSC "Ukrposhta" after finalization.

As a result, it was found that JSC "Ukrposhta" has certain types of income that decrease annually, and a number of expenses that have increased in volume over the past 3 years were analyzed and found. As a result of the received information, a number of measures and ideas were presented, which can increase profits and reduce costs at the investigated enterprise.

Keywords: ENTERPRISE INCOME AND COST MANAGEMENT, MANAGEMENT OPTIMIZATION MECHANISM, ENTERPRISE, UKRPOSHA JSC.

ЗМІСТ

ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ ТА ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	12
1.1 Сутність та теоретична характеристика доходів і витрат підприємства.....	12
1.2 Місце та роль управління доходами і витратами в системі управління підприємством.....	21
1.3 Методичні аспекти аналізу доходів та витрат суб'єктом підприємництва.....	32
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ ТА ВИТРАТАМИ НА АТ «УКРПОШТА».....	52
2.1 Організаційно – економічна характеристика АТ «Укрпошта».....	52
2.2 Аналіз доходів та витрат АТ «Укрпошта».....	60
2.3 Діагностика управління доходами та витратами на АТ «Укрпошта».....	78
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ ТА ВИТРАТАМИ НА АТ «УКРПОШТА».....	91
3.1 Шляхи оптимізації управління доходами на досліджуваному підприємстві.....	91
3.2 Комплекс заходів покращення управління витратами на АТ «Укрпошта».....	97
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	105
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	109
ДОДАТКИ.....	117

ВСТУП

Актуальність управління доходами та витратами на підприємстві є досить складним процесом. Сама складність полягає у тому, що стан виробництва у сучасній реальності характеризується його ефективністю, ступенем використання досягнень науково-технічного прогресу, місцем та роллю працівників. Обмеження деяких показників або ж досягнення поставленої цілі чи завдання потребують постійного зіставлення витрат та отриманих результатів у організації. Отже, розробка механізму удосконалення управління доходами та витратами є необхідною умовою для майбутнього результативного здійснення підприємством господарської діяльності.

Важливість управління доходами та витратами на АТ «Укрпошта» полягає у тому, що наразі присутні проблеми, які посилюється під впливом інфляції, крім цього, керівництво спостерігає за ефективністю роботи відділів, це відбувається задля управління доходами та витратами. У наших складних реаліях часу постійного зростання цін практично на все, необхідно розуміти той факт, що лише грамотне відношення до витрат допоможе у майбутньому дати позитивні результати для зростання економічної ефективності. Отже, актуальність полягає у ефективному та правильно підібраному методі управління доходами, і при цьому мати змогу знижувати витрати на АТ «Укрпошта».

Проблематику управління доходами та витратами підприємства вивчали і досліджували у своїх наукових роботах такі вчені: В. Бабич, С. Голов, В. Дерій, В. Сопко, Н.М. Ткаченко, А.В. Кулик, А.М. Турило, Ю.Б. Кравчука, З.М. Холода, А.Я. Бачикового, І.Ю. Чаюна, Г.М. та ін. Також необхідно зазначити, що велика кількість змін та проблем, з якими стикаються підприємства сфери поштового зв'язку, вимагають проведення досліджень у сфері управління доходами та

витратами, що визначило необхідність проведення бакалаврського дослідження на прикладі АТ «Укрпошта».

Об'єктом дослідження є управління доходами та витратами на АТ «Укрпошта».

Предметом дослідження є процеси управління доходами та витратами на АТ «Укрпошта».

Метою кваліфікаційної роботи є удосконалення управління доходами та витратами АТ «Укрпошта» на основі аналізу за рахунок розробки комплексу оптимізаційних заходів.

Відповідно до мети кваліфікаційної роботи були виділені дані завдання:

1. Визначити сутність та теоретичну характеристику доходів і витрат підприємства.
2. Розкрити місце та роль управління доходами і витратами в системі управління підприємством.
3. Дослідити теоретичні аспекти аналізу доходів та витрат суб'єктом підприємництва.
4. Надати організаційно-економічну характеристику АТ «Укрпошта».
5. Проаналізувати доходи та витрати АТ «Укрпошта».
6. Продіагностувати управління доходами та витратами на АТ «Укрпошта».
7. Навести шляхи оптимізації управління доходами на досліджуваному підприємстві.
8. Розробити комплекс заходів покращення управління витратами на АТ «Укрпошта».

Методи дослідження. При виконанні кваліфікаційної роботи бакалавра використовувалися такі методи: порівняння, теоретичний аналіз і синтез, класифікації, узагальнення, описовий, розрахунковий, табличний та графічний метод.

Інформаційна база представленої роботи складається з спеціалізованої літератури з економіки, статті вітчизняних та закордонних науковців, офіційно-статистичних даних АТ «Укрпошта» та ресурсів мережі Інтернет. У роботі інформація узагальнена та відображена за допомогою таблиць, графіків, рисунків, діаграм та схем.

Обробка даних відбувалась за допомогою інформаційних технологій.

Основні положення і результати кваліфікаційної роботи бакалавра були представлені автором у тезах наукових доповідей.

Практична цінність роботи полягає у тому, що розроблені удосконалення управління доходами та витратами можливо, після доопрацювання, використати на практиці АТ «Укрпошта».

Структура кваліфікаційної роботи бакалавра складається із таких елементів: Вступ; Розділ 1 – Теоретико-методичні підходи до управління доходами та витратами на підприємстві; Розділ 2 – Дослідження управління доходами та витратами на АТ «Укрпошта»; Розділ 3 – Напрями удосконалення управління доходами та витратами на АТ «Укрпошта»; Висновки та рекомендації; Перелік використаних джерел; Додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ ТА ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Сутність та теоретична характеристика доходів і витрат підприємства

Досліджуючи доходи та витрати підприємства доцільним буде для початку розглянути саме поняття, думки вчених щодо даної теми та проаналізувати класифікацію визначень. Категорія доходів у ринковій системі посідає одне із провідних місць. Існує величезна кількість наукових думок із приводу поняття «дохід». Р.Ф. Бруханський, Т.В. Давидюк, О.В. Манойленко, Т.І. Ломаченко, А.В. Резніченко, О.Є. Кононова, Н.В. Гуріна, Л.І. Пославська займалися вивченням даного поняття.

Щодо визначення поняття «дохід», воно постійно та неперервно досліджувалося протягом багатьох років та століть. Аналізуючи дану тему з'явилося декілька авторів, які мають дуже цікаві думки. Одним із прикладів є Вільяма Петті, він являється основоположником класичної школи політекономії, дохід та прибутку країни поєднував із працею. Наступним у списку посідає англійський вчений Адам Сміт, що виокремив три види доходу:

- По-перше, заробітну плату – прибуток робітників.
- По-друге, прибуток – частина вартості, яка створюється робітниками.
- По-третє, ренту [1, с. 2].

Безсумнівно, автор має розглянути думки вчених більш сучасного часу та мислення. М.С. Пушкар, П.І. Юхименко, Ф.Ф. Бутинець, В.С. Сухарські, Л.Г. Мельник, І.М. Бойчук, мислення цих авторів сильно різняться між собою, але це ще один привід для більш детального вивчення. Тобто одні порівнюють дохід з вартістю продукції за мінусом витрат, інші під доходом розуміють виручку від

реалізації, треті – потік грошових чи інших надходжень, четверті – грошові або матеріальні цінності, п'яті – надходження економічної вигоди або збільшення активів, що призводять до зростання власного капіталу [2, с. 204, 283].

Повертаючись до визначення терміну «дохід» наведено думки вчених та науковців (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Визначення терміну «дохід» у різних літературних джерелах

№ п/п	ПІБ вченого	Визначення терміну «дохід»
1.	Р.Ф. Бруханський	Доходи – збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу [3, с. 356].
2.	Т.В. Давидюк О.В. Манойленко Т.І. Ломаченко А.В. Резніченко	Дохід визначається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу, за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена [4, с. 328].
3.	О.Є. Кононова	Доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які ведуть до збільшення власного капіталу [5, с. 52].
4.	Н.В. Гуріна	Доходи – це збільшення економічних вигод унаслідок надходження активів і/або збільшення їх вартості та зменшення зобов'язань, що призводять до зростання власного капіталу [2, с. 204].
5.	В.І. Блонська	Дохід підприємства – це надходження, одержані внаслідок його господарської діяльності за певний період часу у вигляді конкретних економічних вигод [6, с. 117].
6.	В.А. Сідун, Ю.В. Пономарьова.	Дохід є виручкою підприємства від реалізації продукції, послуг та виконання робіт без урахування податку на додану вартість та акцизного збору [7, с. 305].

Проаналізувавши наведені визначення терміну «дохід» у таблиці 1.1. автор підтримує думку Н.В. Гуріної, як найбільш актуальну та правильну. Розглянувши різні підходи науковців та їхні думки, підводячи невеликий висновок, дохід підприємства – це результат або ж віддача функціонування капіталу у вигляді здобуття економічних вигод.

Щодо соціально-економічно змісту «доходів» найповніше розкривається при вивченні їх класифікаційних ознак, упорядкування яких є визначальним напрямом вдосконалення обліку. Як правило, класифікація доходів підприємства

будується за напрямками використання інформації про доходи: для обліку, контролю, планування, управління, оподаткування [8, с. 227].

При аналізуванні даної тематики, безперечно треба враховувати фактори, які впливають на дохід, вони поділяються на зовнішні та внутрішні. У зв'язку з цим дохід розглядається як певний об'єкт, який піддається плануванню, прогнозуванню, регулюванню, обліку та аналізу (табл.1.2) [9].

Таблиця 1.2 – Фактори, які впливають на дохід

Зовнішні:	Внутрішні:
<ul style="list-style-type: none"> - система стягнення; - регулювання цінової політики державою; - документи, які містять норми, загальні принципи та правила у галузі в якій знаходиться підприємство; - умови кредитування та процентні ставки. 	<ul style="list-style-type: none"> - ціна; - обсяг; - характеристика витрат обігу; - кількість працівників; - фонд оплати праці; - показники ефективності роботи як приладів та і робітників.

Як видно із табл. 1.2., представлено фактори, кожен з яких дає свій внесок та впливає на дохід підприємства.

Соціально-економічний зміст доходів найповніше розкривається при вивченні їх класифікаційних ознак. Як правило, класифікація доходів підприємства будується за напрямками використання інформації про доходи: для обліку, контролю, планування, управління, оподаткування. Надалі, доцільним буде продовжити розкриття теми у питанні класифікації доходів згідно П(С)БУ, яка представлена на рис.1.1 [10].

Класифікація доходів поділяється на п'ять складових, кожна із яких займає одне із головних та провідних місць. Дохід від реалізації товарів та послуг – це загальний прибуток або ж виручка від реалізації продукції та послуг без вирахування знижок чи ворття раніше проданих товарів та непрямі податки. Чистий дохід від реалізації продукції окреслюється вирахування з доходу від реалізації товарів також знижки на надані послуги, вартості повернутих раніше проданих товарів, що за контрактом належать комітентам та податкам. Інші

операційні доходи включають в себе: доходи від реалізації іноземної валюти, доходи від реалізації інших оборотних активів (крім фінансових інвестицій); доходи від операційної оренди активів; доходи від операційної курсової різниці за операціями в іноземній валюті; суми штрафів, пені [11, с. 5]. Фінансові доходи – це дивіденди, які отримані внаслідок фінансових вкладень (крім випадків доходів, що розраховуються за методом участі у капіталі). І останнє місце у схемі посідають інші доходи, у цей пункт входить: дохід від реалізації фінансових вкладень, неопераційних курсових різниць та інші прибутки, що з'являються у процесі господарської діяльності, але важливим фактором є те, що вони не пов'язані з операційною діяльністю організації [12].

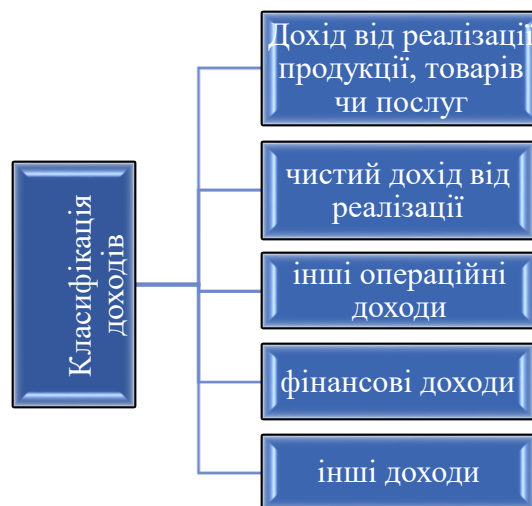

Рис.1.1 – Класифікація доходів підприємства

Має своє місце у даній роботі ще одна класифікація, яка ґрунтується на базі бухгалтерського підходу, що у свою чергу дозволяє коректно відобразити доходи згідно з вимогами бухгалтерського обліку у звітності. Наступним підходом вважається – управлінський. Він дає можливість систематизувати інформацію для ухвалення та реалізації рішень для управління доходами.

Більшість вчених класифікує дохід у залежності від видів діяльності: доходи, що виникають в процесі звичайної діяльності та доходи, що виникають у процесі надзвичайної діяльності [12].

Далі, у таблиці 1.3, представлено узагальнену класифікацію доходів підприємства [13, с. 301-307].

Таблиця 1.3 – Узагальнена класифікація доходів підприємства

Напрямок використання	Ознаки класифікації	Вид доходу
Бухгалтерський підхід		
Для обліку	За видами діяльності	Доходи операційної, фінансової, інвестиційної, надзвичайних подій
	За віднесенням до звітних періодів	Доходи минулих періодів, поточні доходи та доходи майбутніх періодів
	За напрямом використання активів	%, дивіденти, роялті
Для оподаткування		Доходи, які враховуються для розрахунку оподаткування прибутку і такі, що не враховуються
Управлінський підхід		
Для прогнозування та планування	За можливістю планування	Планові, позапланові
	За впливом інфляційних процесів	Із високим, середнім та низьким ризиком знецінення вартості
	За можливістю передбачення	Звичайні, надзвичайні
Для прийняття управлінських рішень	За впливом управлінських рішень	Релевантні, нерелевантні
	За впливом інфляційних процесів	Альтернативи, імперативи
	За можливістю вибору	Контрольовані, неконтрольовані
	За ступенем ризику отримання	Із суттєвим ризиком, з низьким ризиком
Для контролю	За центрами відповідальності	За центрами прибутку, за центрами доходу

Отже, тематика «доходів» є доволі проблематичною та дискусійною. Підводячи невеликий підсумок вищесказаному, доходи підприємства – це основна категорія, від якої залежить функціонування організації надалі у майбутньому. Доходи мають вплив на всі показники підприємства, також ситуацію у певній установі можна назвати стабільною, коли більшу частину прибутку складають надходження від основної діяльності, а у іншому плані, можна говорити, що підприємство не виконує свою місію і доходи є нестабільними.

Далі автор розгляне тему «витрат» на підприємстві, їхню сутність, ціль та класифікацію. Витрати – це зменшення економічних вигод протягом облікового періоду у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками) [14]. Окремі вчені-економісти, вважають, таке визначення недосконалим, оскільки виробничі витрати не стосуються власного капіталу, а в інструкції про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій рахунки обліку витрат не кореспондують із рахунками капіталу [15, с. 13].

Автор не зовсім погоджується із думкою С.Ф. Голов, який вважав, що виробничі витрати призводять до виникнення активу, а саме – незавершеного виробництва [16, с. 3].

Незважаючи на виниклі непогодження, автор вважає, виникнення незавершеного виробництва супроводжується лише переміщенням виробничих запасів, а їх рух не впливає на величину капіталу підприємства.

В.Є. Труш зазначає, що витрати – це спожиті ресурси чи витрачені кошти для одержання бажаного результату [17, с. 39].

К.Р. Макконел, Р. Кемпбелл та С.Л. Брю зазначають, що під витратами слід розуміти виплати, які підприємство повинно здійснити, або ті доходи, котрі

повинні забезпечити постачальнику ресурсів для того, щоби відволікти ці ресурси від використання в альтернативних виробництвах [18, с. 1040].

Таким чином із вище наведеного видно, що більшість науковців витрати трактують як сукупність спожитих ресурсів, а також, як кошти, які потрібно сплатити за придбані активи. Із приводу цього М.І. Скрипник, зазначає, що сплата коштів за ресурси не є витратами, це лише кошти, які сплачує підприємство для забезпечення безперервності та ефективності ведення господарської діяльності, і вони не впливають безпосередньо на фінансовий результат. Їхній вплив на прибуток можна прослідкувати при списанні оборотних активів на виробництво, а необоротних активів – у вигляді амортизації, яка частинами списується на готову продукцію, якщо ці необоротні активи задіяні в процесі виробництва, або на фінансовий результат для визначення прибутку чи збитку за звітний період [19, с. 159-164].

Існує безліч підходів щодо визначення поняття «витрати», деякі з них наведено нижче (табл. 1.4).

Підсумувавши думки всіх науковців, автор більше схильний із поглядом ресурсно-виробничого підходу управління витратами підприємства та вченим М.С. Пушкарем, бо він є більш конкретним та актуальним. Також не зважаючи на таблицю існує ще один підхід – системний. У ньому можна визначити сукупність певних елементів таких як: прогнозування, планування, нормування, організування, мотивування, обліку, аналізу, регулювання, та контролю. Технології та завдання взаємодіють між собою із метою цілеспрямованого сформування та підвищення ефективності функціонування певної організації чи підприємства.

Безперечно, існують чинники, які також впливають на витрати та поділяються на внутрішні, зовнішні. Внутрішні: розмір, місія та цілі підприємства, обсяг та структура виробництва, обсяг реалізації, корпоративна

культура та інтереси керівників. Зовнішні: привабливість ринку, стан галузі, інфляція, конкуренція, соціальні, політичні, громадські норми.

Таблиця 1.4 – Визначення поняття «витрати» за різними підходами

Визначення	Джерело
1. Ресурсно-виробничий підхід	
Спожиті ресурси або гроші, які необхідно заплатити за товари, роботи і послуги.	Ф.Ф. Бутинець [20, с. 640]
Важливий елемент відтворювального процесу первинної ланки, що відтворює у собі витрати підприємства на всі спожиті ресурси на виробництво продукції.	А.І. Волкова [21, с. 224]
Сума спожитих на виробництві товарів, робіт і послуг факторів виробництва (ресурсів).	М.С. Пушкар [22, с. 389]
2. Фінансово-грошовий підхід	
Виражені в грошовій формі поточні витрати трудових, матеріальних, фінансових та інших видів ресурсів на виробництво продукції.	А.І. Бланк [23, с. 19]
Обсяг використаних ресурсів підприємства у грошовому вимірі для здійснення господарської діяльності.	В.П. Климко Л.О. Нестеренко [24, с. 740], А.М. Поддєрьогін [25, с. 325]
3. Бухгалтерський підхід	
Це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, яке призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).	Н.В. Прохар Ю.О. Ночовна [26, с. 39]
Витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу.	Н.О. Рязанова [27, с. 24]

Щодо професійної точки зору науковців, увагу авторки забрала на себе Л.О. Меренкова, яка групує витрати залежно від таких цілей надання інформації, а саме:

1) для визначення собівартості та фінансового результату (основні, накладні; прямі, непрямі; вхідні, вихідні; витрати на продукцію, витрати періоду);

2) для стратегічного і поточного планування діяльності підприємства (обов'язкові, дискреційні; напівпостійні, напівзмінні; загальні, питомі; релевантні, нерелевантні; реальні, альтернативні, маржинальні, інкрементні, витрати, що не повертаються);

3) для планування поточних витрат (постійні, змінні, змішані; по елементах, по статтях калькуляції; одноелементні, комплексні);

4) для контролю поточних витрат (контрольовані, неконтрольовані; регульовані, нерегульовані) [28, с. 20].

Є.В. Мних також має свою думку з цього приводу та класифікує витрати для досягнення цілей управління:

1. Визначення собівартості продукції (робіт, послуг) і розрахунку фінансових результатів на: вичерпані та невичерпані; на продукцію і витрати періоду; прямі та непрямі; основні та накладні.

2. Для раціоналізації витрат та їх планування на: релевантні та нерелевантні; дійсні та можливі; маржинальні та середні; постійні та змінні.

3. Контролю і регулювання витрат за центрами відповідальності на: контрольовані та неконтрольовані [29, с. 412].

Для детальнішого пізнання досліджуваних об'єктів, основними із яких в управлінському обліку є витрати, використовується метод класифікації. Класифікація витрат – це поділ їх на класи на основі певних загальних ознак об'єктів і закономірних зв'язків між ними. Причому, чим більше виділено ознак класифікації, тим вищий ступінь пізнання об'єктів [30, с. 450].

Існує багато класифікацій витрат, заснованих на різних ознаках. Враховуючи той факт, що розподіл витрат спрямований на вирішення широкого спектру управлінських завдань, у літературі описано різні групи видів витрат

відповідно до їх класифікації. Найпоширенішою є класифікація витрат залежно від цілей управління за трьома напрямками (табл. 1.5) [31, с. 569; 32, с. 132].

Як видно з табл. 1.5. класифікація витрат, яка безперервно керує витратами на виробництво та реалізацію продукції, є дуже важливою для контролю витрат.

Таблиця 1.5 – Напрями класифікації витрат

Напрями класифікації	Види витрат
1. Витрати для визначення собівартості продукції і отриманого прибутку, оцінки запасі	Вхідні, спожиті; витрати на продукцію, витрати періоду; основні, накладні; прямі, непрямі; одноелементні, комплексні та ін.
2. Витрати для прийняття управлінських рішень і планування	Постійні, змінні; продуктивні, непродуктивні; релевантні, нерелевантні (безповоротні); середні, граничні та ін.
3. Витрати для здійснення процесу контролювання і регулювання	Регульовані, нерегульовані; постійні, змінні; нормовані, ненормовані; ті, що плануються, ті, що не плануються та ін.

Підводячи міні-підсумок, можна сказати, що ціль будь якого підприємства незалежно від її діяльності та іншим факторів, головним, є отримання доходу. Він є найважливішим та основним чинником роботи на підприємстві, який показує результат роботи як працівників та і обладнання. А у свою чергу вже від доходу залежить можливість функціонування та розвиток підприємства. У даній підтемі було розкрито суть та характеристику таких понять як «дохід», «витрати». Також було розглянуто думки та точки зору багатьох науковців та вчених, проаналізовано декілька класифікацій щодо даної тематики.

1.2 Місце та роль управління доходами і витратами в системі управління підприємством

Управління доходами та витратами на підприємстві є дуже тяжким процесом. Складність полягає у тому, що стан виробництва у сучасній реальності характеризується його ефективністю, ступенем використання досягнень науково-технічного прогресу, місцем та роллю працівників. Обмеження певних ресурсів

або ж досягнення запланованої цілі чи завдання потребують постійного зіставлення витрат і отриманих результатів на підприємстві. Дана проблема посилюється під впливом інфляції, особливо це яскраво виражено, коли дані про виробничі витрати необхідно зрівнювати із майбутніми витратами, які залежать від впливу зовнішнього середовища, а не від підприємства. Крім того, керівництво спостерігає за ефективністю роботи кожного підрозділу задля управління доходами та витратами. У сучасних реаліях нашого складного часу постійного зростання цін та тарифів на всі види ресурсів необхідно розуміти той факт, що лише грамотне та раціональне ставлення до витрат на всіх його етапах зможе майбутньому дати позитивні плоди для зростання економічної ефективності [33, с. 2].

Роль доходів та витрат у системі управління на підприємстві посідає одне із провідних та головних місць. Проблема управління витратами є актуальною для будь якого підприємства, адже від показників витрат напряму залежить фінансовий показник організації та його підрозділів.

Роль управління доходу займає не менш важливе місце у системі управління на підприємстві. Отримання доходу є необхідністю у всіх видів компаній та організацій, також він являється джерелом розвитку, із якого у подальшому формується прибуток [34, с. 12]. Отримання доходу свідчить про наявність попиту на певний товар чи послугу.

Для початку розкриття даної теми доцільним буде розглянути поняття «управління» у цілому. Управління стосується структури та процесів прийняття менеджерських рішень, контролю та поведінки на вершині суб'єкта господарювання. Воно є системою та процесом, а не єдиним видом діяльності, і тому успішна реалізація у свою чергу вимагає правильного підходу, який включає стратегічне планування, управління ризиками та ефективністю [35, с. 81].

До основних функцій управління загалом належать:

1. Функція планування. Функція планування включає в себе визначення цілей організації шляхів досягнення. Вона є головною та практично всі науковці визнають її в галузі управління.

2. Функція організації діяльності. Функція організації діяльності про розподіл відповідальності та ефективного використання ресурсів. Організаційна діяльність є голосним елементом у системі управління.

3. Функція координування. Функція координування забезпечує взаємодію різних частин підприємства в інтересах виконання поставлених завдань. Тобто дана функція визначає хто, що і коли робить, з ким взаємодіє та інше.

4. Функція регулювання. Функція регулювання спрямована на усунення збоїв, відхилень, недоліків.

5. Функція мотивації. Функція мотивації спонукає працівників до роботи та виконання цілей підприємства в цілому.

6. Функція контролю. Функція контролю – це безпосередній контроль за управлінням та процесів виконання планів та завдань [35, с. 83].

Надалі наведемо класифікацію управління, що включає такі складові:

1. За об'єктом управління. Цей пункт включає в себе управління підприємством.

2. За характером діяльності – керування обігом та реалізацією продукції, формування колективу, проектування та інше.

3. За впливом на окремі стадії виробничого процесу – організація виробництва та управління їхніми технологічними процесами.

4. За ознакою впливу на окремі фактори виробництва. Цей підвид включає в себе роботу із кадрами, постачання, заробітною платою та інші фінансові питання [36].

Для більш детального дослідження теми правильним буде більш чітко розкриття теми управління на підприємстві, що є складовою управління. Процес управління на підприємстві своєрідна взаємодія та координація дій персоналу з

виконання функцій управління для досягнення мети господарської діяльності [37, с. 262]. Щодо функцій управління на підприємстві вони дуже схожі з функціями управління в цілому. На практиці управління на підприємстві здійснюють керівники або ж менеджери, які виконують такі основні функції: планування, підготовка й ухвалення управлінських рішень, організація процесу реалізації вже прийнятих рішень, мотивування персоналу, контроль за процесом виконання управлінських рішень.

Система управління підприємством – це послідовність, вплив якої направлено на об’єкт управління з одночасною його трансформацією у потрібний стан відповідно до певних кількісних та якісних критеріїв, та складається з елементів, які об’єднані загальною ціллю функціонування [38]. Також система управління на підприємстві поділяється на кілька складових (рис.1.2.) [39, с. 44-47]:

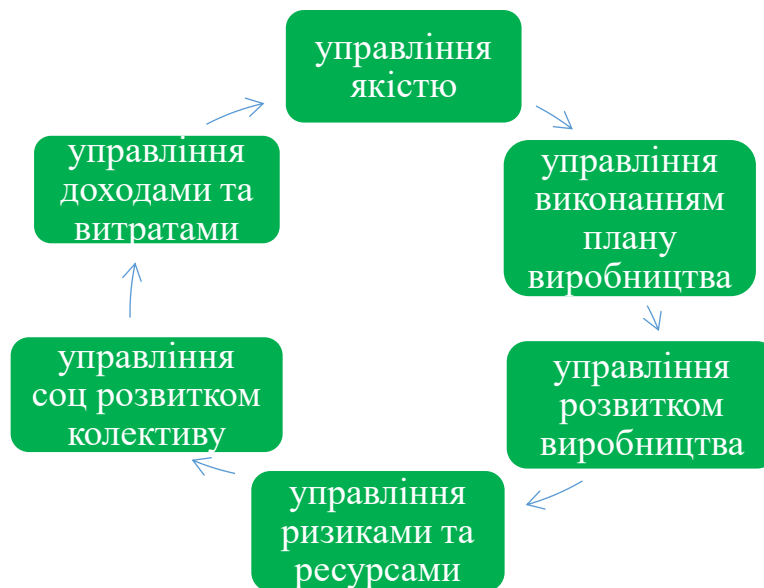

Рис.1.2 – Складові системи управління на підприємстві

Як видно із рис. 1.2., представлено складові системи управління на підприємстві. Для детальнішого розкриття теми доцільним буде більш розширений розгляд питання управління доходами та витратами на підприємстві, що входять у систему управління суб'єкта підприємництва.

Питання щодо управління доходами підприємства широко розглянуто у різних зарубіжних та українських джерелах. І.Т. Балабанова, І.О. Бланк, Є. Брігхем, Дж. К. Ван Хорн, В.М. Геєць, О.В. Люта, П. Друкер, Є.В. Талавірова, А.М. Ковальов, А.М. Поддєрьогін – вчені, що займалися вивчення даного питання.

О.В. Люта, яка вивчала дану тему зазначає, що управління доходами є основною метою господарської діяльності, критерієм оцінки її ефективності та визначальним фактором, що впливає на фінансову стійкість підприємства та уникнення ним загрози банкрутства [40, с. 2].

Безсумнівно, є ще одна точка зору вченого, що трохи відрізняється від попередньої, а саме це Є.В. Талавірова, вважає, управління доходами основною метою управління прибутком торговельного підприємства виступає максимізація та оптимізація абсолютної величини чистого прибутку, а також стабільне його формування у часовому розрізі [41, с. 3].

Автор більше підтримує та погоджується із думкою О. В. Лютої, вона вважається більш коректною та правильною.

Метою управління доходами на підприємстві насамперед є отримання прибутку. Але основним критерієм саме в управлінні є не максимальний дохід, а забезпечення досягнення цільового результату. Процес формування та розподілу доходів підприємства завжди буде узгоджений із основними стратегічними цілями розвитку.

До основних принципів, що відносяться до управління доходами відносять:

1. Інтегрованість. Під першим пунктом передбачається, що дохід є основною рушійною силою на підприємстві тож будь які менеджерські рішення на пряму впливають на його обсяг.

2. Динаміка управління. У даному пункті мається на увазі, постійні зміни середовища у якому знаходиться підприємство і треба постійно бути готовим пристосувати до цих змін не втрачаючи ні ресурсів, ні прибутку.

3. Складність прийняття управлінських рішень.

4. Різновид підходів до прийняття управлінських рішень. Для того щоб правильно та швидко прийняти певні рішення треба розглядати декілька сценаріїв розвитку подій.

5. Орієнтир на стратегічні цілі [42, с. 139-146].

Використовуючи раніше отримані знання можна виділити функції, які розкривають тему управління доходами на підприємстві, також вони схожі з пунктами управління у загальному поняття, а саме це: функція планування, організації та координації, мотивації, контролю. Усі наведені вище пункти не можна розділяти на менш важливі або навпаки, бо вони взаємозалежні кожен один від одного, також від них залежить дохід на підприємстві.

Характерні ознаки управління доходами на підприємстві відповідають таким пунктам як:

1. Повнота відображення.

2. Достовірність.

3. Самоокупність.

4. Зацікавленість керівників у забезпеченні фінансової стабільності.

До основних складових процесу управління доходів відносять елементи та управлінські процедури. Елементи включають: ціль, ситуація, проблема та рішення. До управлінських процедур належать: цільовизначення, інформаційне забезпечення, аналітика, вибір альтернатив і у самому кінці реалізація.

Для того, щоб повністю розглянути дану тему, доцільним було б виявити фактори, від яких залежить управління доходами на підприємстві (рис. 1.3.).

Рис.1.3 – Фактори, від яких залежить управління доходами на підприємстві

Як видно із рис. 1.3., за допомогою перерахованих вище факторів можна коригувати обсяг доходів у подальшому. Також, можна додати, що залежність прибутку підприємства від ціни і обсягів виробництва є пропорційно прямою, у той же час, як зв'язок між доходами і витратами виробництва являється обернено пропорційним.

Управління доходами на підприємстві займає важливу та головну категорію, від якої напряму залежить чи буде підприємство функціонувати надалі, доходи впливають на всі інші показники діяльності у тій чи іншій компанії. Важливим є формування системи управління доходами, яка полягає в пошуку шляхів їх максимізації, а також організації суворого контролю за своєчасністю і обсягом надходження доходів. Цьому сприяє розробка алгоритму управління доходами, що включає такі етапи як:

- 1) Аналіз доходів попередніх періодів.
- 2) Пошук шляхів підвищення доходів.
- 3) Планування річних показників доходів.

- 4) Складання планових квартальних та помісячних показників доходів.
- 5) Здійснення контролю за виконанням планів по доходам.

У разі виявлення відхилень від планових показників пошук причин та застосування методів коригування рівня доходів; складання звіту про фактично отриманий дохід і порівняння отриманих значень із плановими показниками [43].

Наступної темою для розгляду передбачається управління витратами на підприємстві. Почнемо із вчених, які вивчали дану тематику, а саме це: Ю.В. Великий, І.Є. Давидович, М.В. Чорна, Н.М. Ткаченко, А.В. Череп та ін. Але й досі залишається неповністю вирішена низка суттєвих теоретичних питань стосовно змісту управління витратами діяльності на підприємства.

Автор підтримує думку І. Є. Давидович, який розуміє управління витратами як динамічний процес, який включає управлінські дії, мета яких полягає у досягненні високого економічного результату діяльності підприємства через виконання всіх функцій, які властиві управлінню будь яким об'єктом [44, с. 7].

Метою управління витратами є зниження або оптимізація витрат на одиницю виробленої продукції, підвищення рентабельності господарської діяльності підприємства, мінімізація співвідношення витрати–дохід, оптимізація структури витрат та рівня ризику господарської діяльності. Управління витратами підприємства вимагає системного підходу до їх вивчення, метою якого є оптимальне використання ресурсів і забезпечення росту ефективності виробництва. Налагоджена система управління витратами повинна сприяти підвищенню ефективності господарської діяльності, збільшенню доходів і фінансових результатів підприємства, фінансовій стабільності, і розвитку підприємства у конкурентному ринковому середовищі [45, с. 17].

Управління витратами на підприємстві спрямоване на розв'язання таких завдань:

- здійснення контролю за ходом господарської діяльності підприємства;

- виявлення тенденцій змін рівня, обсягу та структури витрат на обсяг виробництва та одиницю продукції;
- збір, аналіз інформації про витрати;
- нормування, планування витрат у розрізі елементів, виробничих підрозділів і видів продукції;
- пошуку резервів економії ресурсів та оптимізації витрат [46, с. 2].

Основними принципами управління витратами є:

- застосування системного підходу до управління витратами;
- взаємозв'язок окремих елементів підсистем із завданнями системи загалом;
- відповідність системи обліку завданням управління витратами;
- аналіз і виявлення альтернативних шляхів досягнення мети;
- повнота і аналітичність інформації щодо рівня витрат;
- застосування ефективних методів зниження витрат;
- стимулювання і мотивація працівників до зниження витрат;
- оцінка і контроль результатів діяльності підрозділів;
- забезпечення та реалізація останніх досягнень економіки, математики та практики для подальшого удосконалення [47, с. 360].

Управління витратами компанії включає виконання всіх адміністративних функцій. Функціональність повинна реалізовуватися через елементи процесу управління. Прогнозуйте, плануйте, розподіляйте, організуйте, розраховуйте, мотивуйте та надихайте, виставляйте рахунки, аналізуйте, регулюйте та контролюйте витрати. Виконання всіх функцій управління для всіх елементів є взаємодією між керуючою підсистемою (керуючим суб'єктом) і керованою підсистемою. Далі доцільним буде виокремити характерні ознаки управління витратами на підприємстві (рис.1.4.):

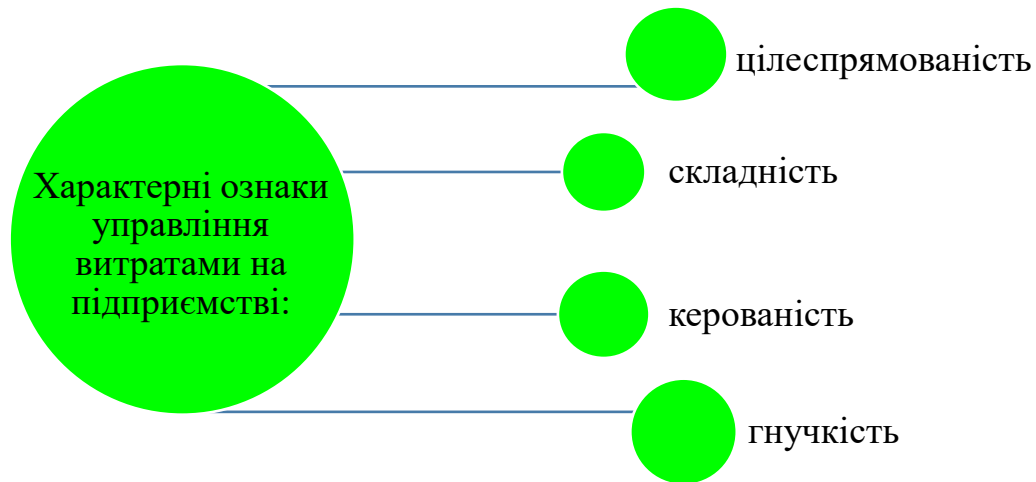

Рис. 1.4 – Характерні ознаки управління витратами на підприємстві

Як видно із рис. 1.4., представлено основні пункти управління витратами на підприємстві: цілеспрямованість – це своєрідна оптимізація рівня витрат на виробництві також реалізація товарів та забезпечення отримання прибутку, складність – наявність значної кількості підсистем, щодо керованості, то це певна можливість змін у функціональній системі у залежності від потреб підприємства, гнучкість являється пристосування до змін впливу як зовнішніх та і внутрішніх факторів.

Фактори впливу на управління витратами поділяються на: внутрішні та зовнішні. Внутрішні охоплюють: витрати на виробництво та реалізацію, мета підприємства, обсяг пропозиції, умови постачання, ступінь досконалості управлінської системи. Зовнішні: стабільність у державі, конкуренція, рівень доходу покупців, характер та рівень попиту [48, с. 94].

Етапи розробки алгоритму управління витратами на підприємстві наступні:

1. Формування організаційних підрозділів по управлінню витратами.
2. Забезпечення інформаційного обліку витрат.
3. Планування витрат.
4. Оперативний контроль витрат.

5. Обчислення витрат.

6. Аналізування витрат [49, с. 301].

Так як основні ознаки управління витратами на підприємстві проаналізовано, ще більш доцільним буде розглянути складові елементи управління цими ж витратами (рис.1.5.) [50, с. 21]:

Рис.1.5 – Складові елементи управління витратами на підприємстві

Як видно із рис. 1.5., представлено основні елементи управління витрати підприємства, вони всі пов'язані між собою та кожне з них важливе та посідає своє певне місце у даній схемі.

Тож, ефективне управління витратами є надзвичайно важливим, оскільки від величини витрат залежить прибутковість підприємства. У зв'язку із цим існує об'єктивна необхідність у формуванні ефективної системи управління витратами,

яка дасть змогу визначити оптимальну величину їх понесення, тобто досягти економії ресурсів не знижуючи показники якості виробленого продукту (товарів, робіт чи послуг) та забезпечити стабільні показники рівня рентабельності діяльності суб'єкта господарювання [51, с. 40].

Отже, підводячи підсумок даної підтеми, було розглянуто такі визначення: «управління», «управління на підприємстві», «управління доходами», «управління витратами». Також проаналізовано їхню мету, завдання, функції, принципи, складову та інше. Управління доходами визначається як поєднання людських ресурсів та інформаційних технологій для досягнення оптимальних рівнів доходів і максимальних рівнів валового та чистого прибутку шляхом прогнозування поведінки компанії окремих споживачів на ринку для продажу бажаного типу продукту конкретному покупцеві в потрібний час за правильною ціною через найкращий канал розподілу. Тож, можна дійти висновку, що управління витратами на підприємстві своєрідний взаємопов'язаний комплекс робіт, які формують певні впливи на здійснення витрат під час господарської діяльності підприємства, які спрямовані на досягнення максимального рівня тобто прибутку. Однак ефективне управління доходами та витратами не можливе без достовірної, достатньої, об'єктивної інформації, яку надає аналіз, що потребує дослідження його складових та особливостей.

1.3 Методичні аспекти аналізу доходів та витрат суб'єктом підприємництва

Аналіз доходів на підприємстві є важливим процесом та має велике значення у системі загальної оцінки роботи суб'єкта господарювання. Саме цей процес пов'язаний із тим, що доходи мають безпосередній вплив на фінанси підприємства, який може мати вигляд як позитивний, так і негативний характер.

Вагомий внесок у дослідження теми аналізу доходів зробили наступні вчені: В. Бабич, С. Голов, В. Дерій, Р. Ентоні, В. Сопко та інші.

Розглядаючи дану тему найбільше автор підтримує думку італійського бухгалтера та вченого Джино Дзаппа, який вивчав аналіз доходів. Він у своєму постулаті одним реченням сформулював правило оптимізації оподаткування, яке звучить так: «Доходи очевидні, витрати сумнівні — звідси й величина прибутку, у тому числі й оподаткованого, умовна» [52, с. 145]. Доходи у свою чергу формуються із документів на реалізацію продукції або ж певних послуг, які затверджує як виконавець, так і замовник тобто договори та різноманітні акти. Величина витрат напряму залежить від облікової політики компанії, вибору керівництва різних методологічних прийомів тобто це все підприємство відображає у своєму обліку самостійно.

Аналіз – це своєрідний метод наукового дослідження певних предметів, явищ та іншого, який відбувається шляхом розкладу, розчленування на частини, або ж іншими словами це синтез [53].

Аналіз доходів – це частина економічної стратегії кожного підприємства. Виручка від реалізації продукції, робіт, послуг є основним джерелом відшкодування засобів на виробництво і реалізацію продукції, утворення доходів і формування фінансових ресурсів. Її величина впливає не тільки на виробниче відшкодування витрат і формування прибутку, але і на своєчасне, і повне виконання фінансових зобов'язань [54].

Можна сказати, що аналіз доходів – це відмінна відправна точка для розшифрування того, що працює, а що ні для підприємства. Аналіз доходів дозволяє підприємствам відстежувати, де вони знаходяться, і робити точні оцінки того, куди витратити свої ресурси, щоб максимізувати прибуток. Аналіз доходів завдання не з легких. Він визначає безліч факторів, таких як витрати на продукцію або виробництво, які сфери діяльності фірми потребують збільшення виручки [55].

Метою аналізу доходів є показник результатів у самому кінці на підприємстві тобто вивчення основних причин та їхніх зміни у динаміці і порівняння із схожими підприємствами.

Основне завдання аналізу доходів підприємства полягають у контролі над виконанням планів отримання прибутку від реалізації товарів, встановленні факторів формування доходів від реалізації, розроблення заходів для ефективнішого управління організації на основі вищесказаного.

Аналіз прибутку підприємства розпочинають із аналізу доходів та витрат, бо вони формують фінансові результати діяльності компанії та безпосередньо впливають на показники рентабельності [56].

Інформаційне забезпечення аналізу доходів складається із інформаційної база та процесів перетворення даних. Тобто під інформаційною базою розуміється сукупність певних даних, що використовуються саме у процесі проведення аналізу. Якість цієї бази визначає об'єктивність та достовірність, а, отже, основною вимогою до інформації є правдивість, неупередженість, достовірність, об правдивість саме для покупців та користувачів продукції чи послуг, яке надає підприємство.

Аналіз доходів на підприємстві здійснюється за такими етапами:

1. Аналіз загального обсягу та складу доходів.
2. Аналіз обсягу та джерел формування валового доходу.
3. Аналіз зміни рівня валового доходу.
4. Оцінка рівня доходності інших видів діяльності підприємства.
5. Кількісна оцінка факторів, що обумовлюють зміну обсягу формування валового доходу.
6. Оцінка невикористаних можливостей з отримання доходів.
7. Аналіз достатності формування доходів [57].

Існує безліч методів аналізу доходів на підприємстві, але не всі вони дозволяють врахувати всі пункти щодо надходження прибутку. Мається на увазі

те, що дохід виникає внаслідок органічного, абсолютно непередбачуваного перебігу певних подій, які іноді неможливо передбачити тобто результати людської діяльності.

Одними з методичних підходів до аналізу доходів підприємства також вважається:

1. Горизонтальний аналіз доходів – порівняння показників звітного періоду з показниками минулих періодів. Перевагою є можливість отримати загальне уявлення про якісні зміни, які відбуваються у структурі коштів та їх джерелах, а також у динаміці цих змін цей прийом використовується в більшості методик. Недоліки цього аналізу є: механізму порівняння різних економічних рішень не забезпечується заміненість різних ресурсів, що унеможлиблює вибір оптимального варіанта розвитку економічної системи, обмежена дотація на інфляцію.

2. Вертикальний аналіз доходів – аналіз доходів за джерелами їх надходження. Переваги: корисний при розгляді структури доходів та витрат підприємства. Недоліки: проблеми інтерпретації даних та формування системи аналізованих показників, недостатньо точні дані через ринкове середовище.

Попередні два запропоновані аналізи доходу вважаються класичними, і це також є переваги щодо інших. Але негатив фактор також є, він полягає у тому, що досліди можна лише зміни у структурі та динаміці фінансових результатів, доходів та витрат, але неможливо врахувати саме вплив фінансів на рентабельність та визначити фінансову стійкість підприємства.

3. Порівняльний аналіз доходів.

Перевага цієї запропонованої методики полягає у відсутності за наслідками аналізу доходу за цією методикою асиметрії інформації, бо інформаційною базою є показники фінансової звітності. Недоліком вважається відсутність розрахункових показників щодо аналізу грошового забезпечення прибутку та фінансової стабільності на підприємстві.

4. Факторний аналіз доходів – статистичний метод аналізу впливу окремих чинників на результативний показник. Для проведення факторного аналізу доходів потрібно підготувати необхідну інформацію та розрахувати показники, які впливають на дохід [58, с. 4]. Переваги: дозволяє побачити рівень фінансового стану підприємства у кожному звітному періоді та відстежити тенденції його розвитку шляхом виявлення основних факторів, що впливають на ключові показники. Дефект: не завжди можливо обмежити кількість показників і факторів аналізу, у залежності від моделі результати можуть відрізнятись.

5. Стратегічний аналіз доходів, мета якого полягає обґрунтуванні оптимальної фінансової стратегії збільшення фінансових результатів в умовах нестабільності на основі оцінки поточного та перспективного фінансового потенціалу, факторів зовнішнього середовища, а також факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, рівня підприємницького ризику з метою оптимізації бізнес-параметрів підприємства за критерієм бізнес-параметрів компанії за критерієм максимізації ринкової вартості у стратегічній перспективі [59, с. 116]. Перевагою цієї методики є яскраво виражена картинка зовнішніх чинників і внутрішніх чинників. Серед недоліків сюди відноситься: статичність методів, неможливість врахування раптових подій, суб'єктивізм.

У роботах В.О. Подольської та О.В. Яріш, Г.В. Савицької є використання як горизонтального та вертикального аналізу доходу, але також передбачають здійснення аналізу показників рентабельності тобто прибутковості на підприємстві. Позитивний аспект цього методу складається із того, що показники рентабельності можуть більш точно показати результати діяльності суб'єкта господарювання, бо він відображає співвідношення ефекту із вкладеним капіталом. Показники рентабельності використовуються для оцінки ефективної роботи на підприємстві. Дана методика успадковує недолік, властивий будь якій системі аналізу з урахуванням фінансових коефіцієнтів. Найкраще вона працює при зіставленні компанії приблизно однакового розміру з однієї галузі.

Аналізуючи доходи підприємства доцільно буде розглянути складові моделі проведення аналізу доходів такою схемою (рис. 1.6.) [60, с. 164].

Рис. 1.6 – Складові аналізу доходів на підприємстві

Як видно із рис. 1.6., зібрані основні складові, які допомагають правильно провести аналіз доходів на підприємстві, розберемо кожен із них окремо.

Аналіз структури та динаміки доходів дає змогу визначити, яку саме частину в доході становлять окремі елементи. До таких елементів відносять: чистий дохід, інші операційні доходи, інші фінансові доходи та інші доходи на підприємстві.

Факторний аналіз посідає друга місце у піраміді складових, а, отже, результати факторного аналізу фінансових результатів на підприємстві використовуються для розрахунку резервів зростання доходів та підвищення показників рентабельності. Існує 3 моделі виявлення факторного аналізу на підприємстві:

1. Модель факторного аналізу прибутку від операційної діяльності:

$$\text{ПОД} = \text{Д} - \text{НП} + \text{ІОД} - \text{ОВ}, \quad (1.1)$$

де: ПОД – прибуток від операційної діяльності; Д – доход від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); НП – непрямі податки та інші вирахування з доходу; ІОД – інші операційні доходи; ОВ – операційні витрати.

2. Модель факторного аналізу прибутку від звичайної діяльності до оподаткування:

$$\text{ПЗД} = \text{ПОД} + \text{ДФІ} - \text{ВФІ}, \quad (1.2)$$

де: ПЗД – прибуток від звичайної діяльності до оподаткування; ПОД – прибуток від операційної діяльності; ДФІ – доходи від фінансової та інвестиційної діяльності; ВФІ – витрати від фінансової та інвестиційної діяльності.

3. Модель факторного аналізу чистого прибутку:

$$\text{ЧП} = \text{ПОД} + \text{ПФІД} + \text{ПНД}, \quad (1.3)$$

де: ЧП – чистий прибуток; ПОД – прибуток (збиток) від операційної діяльності; ПФІД – прибуток (збиток) від фінансової та інвестиційної діяльності; ПНД – прибуток (збиток) від надзвичайної діяльності.

Аналіз рентабельності за доходами – це основні показники, які характеризують фінансові результати й ефективність діяльності підприємства. Вони визначають прибутковість підприємства з різних позицій і формуються у групи відповідно до інтересів всіх учасників фінансово-економічного процесу та ринкового обміну [61, с. 189]. Формули рентабельності за доходами наведені у додатку А.

Важливим процесом у діяльності підприємства по праву можна назвати процес аналізу витрат, який тісно пов'язаний з ефективністю діяльності підприємства загалом. Актуальність питання аналізу витрат на підприємстві

зумовлена тим, що серед пріоритетних проблем організації та ведення бізнесу в Україні є висока собівартість вітчизняної продукції, відсутність фінансових ресурсів для розвитку, відсутність системи управлінського розвитку, адекватного до потреб управління [62, с. 5].

Вчені, які займалися питанням вивчення аналізу витрат: Е.Ф. Брігхем, Н.М. Ткаченко, А.В. Кулик, А.М. Турило, Ю.Б. Кравчук, З.М. Холод, А.Я. Бачиковий, І.Ю. Чаюн, Г.М. Богославець, Н.С. Довгаль та ін.

А.В. Кулик вважає, аналіз витрат підприємства полягає у багатогранному комплексному та системному аналізі загальної суми витрат та за окремими групами, а також собівартості продукції та її складових за досліджуваний період і у динаміці [63, с. 411].

З.М. Холод та А.Я. Бачик у своїх дослідженнях вважають: «Аналіз витрат – це не разовий захід, він повинен бути постійною, регулярною процедурою. Тому об'єднання фахівців з планування, обліку й аналізу повинне забезпечити підвищення його дієвості» [64].

На думку Л.М. Янчевої, А.В. Янчевої, Л.О. Кирильєвої та Д.Д. Шеховцової аналіз витрат проводиться у порівнянні з минулими роками, плановими показниками, виявляються фактори впливу, визначаються резерви зниження собівартості за умов збереження якості [65, с. 57].

Щодо аналізу витрат, то він відноситься до визначення грошової вартості таких ресурсів як робоча сила та сировина, яка має назву загальна собівартість товарів, що допомагає отримати оптимальний рівень виробництва товарів [66, с. 3]. Також аналіз витрат включає в себе порівняння фактичних і прогнозованих аспектів у звітному періоді часу. Із точки зору автора, то завдяки аналізу динаміки витрат можна виявити тенденції зміни, а потім у свою чергу розробити заходи для їх оптимізації та недопущення зайвих витрат на підприємстві. Але для чого ж необхідно проводити даний аналіз? Відповідь є, це для того, щоб виявити ті витрати, які найбільше впливають на виробництві.

Метою аналізу витрат є виявлення частин проекту або частин бізнесу, які не отримують хорошої віддачі від інвестицій [67].

Завдання аналізу витрат складається з:

1. Оцінки виконання плану по собівартості продукції.
2. Дослідження причин відхилень фактичних витрат від планових.
3. Пошуку резервів, які зможуть знизити собівартість товарів чи послуг, а також розробка заходів щодо їх удосконалення.
4. Розробки обґрунтованої величини планових витрат.

Інформаційна база аналізу витрат містить у собі: дані бухгалтерського та фінансового обліку, дані управлінського обліку та внутрішньої звітності, статистична звітність, планова інформація, прогнозні дані, експертні оцінки.

Аналіз витрат здійснюється за такими етапами:

1. Формування плану аналізу витрат.
2. Проведення інформаційного аналізу витрат.
3. Оцінка матеріально-технічного забезпечення.
4. Статистична обробка та підпорядкування даних.
5. Підведення та узагальнення результатів на основі вищенаведеної інформації та показників [68, с. 360].

Далі буде доцільним розглянути ще декілька видів зарубіжних методів аналізу витрат (рис. 1.7.).

Як видно із рис. 1.7., наведено зарубіжні методи витрат, які використовують підприємства.

«Стандарт-кост» загально відомий метод управління затратами на основі нормативів. Метод передбачає відображення лише відхилень від норм затрат. Аналізу підлягають суми відхилень, вивчення причин відхилень, визначення суб'єктів діяльності, які допустили відхилення. Процедура завершується прийняттям рішень.

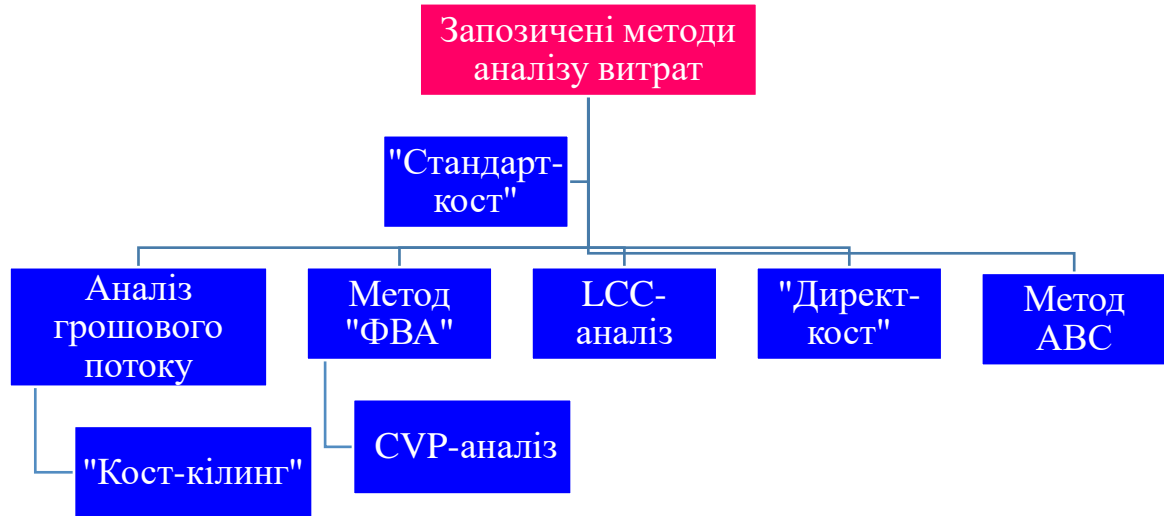

Рис. 1.7 – Запозичені (зарубіжні) методи аналізу витрат

Переваги даного методу: формування необхідної інформаційної бази для аналізу і контролю затрат, наочність у відображенні відхилень від плану в процесі формування затрат. Мінімізація облікової роботи, зв'язаної з калькулюванням собівартості, своєчасне забезпечення менеджерів інформацією про очікувані затрати на виробництво [69, с. 3]. Перевага "стандарт кост" перед іншими методами те, що на підставі встановлених стандартів можна заздалегідь визначити суму витрат на виробництво та реалізацію, а також обчислити собівартість одиниці товару. Недоліки, безсумнівно, є, скласти стандарти із вимогами технологічної карти виробництва.

Аналіз грошового потоку дає відповідь на питання щодо можливості створення підприємством коштів, необхідних для придбання додаткових засобів з метою подальшого розвитку. Його перевагою вважається те, що метод дозволяє отримати інформацію про структуру поточних надходжень грошових коштів і реальних виплат підприємства. Недоліком є те, що іноді підприємства не мають можливості виявити причини проблем в утворенні грошових потоків, значна трудомісткість складання [70].

Функціонально-вартісний аналіз (ФВА) – це метод обліку витрат і калькулювання собівартості продукції, що передбачає поглиблене вивчення функцій об'єктів дослідження, яке скеровується на зменшення витрат підприємства за умови одночасного збільшення ефекту, котрими є споживчі властивості продукції. Метод ФВА започаткований у США у 1960-х рр. і набув широкого поширення у багатьох країнах світу та галузях економіки, особливо у сфері послуг. Метою цього методу є вдосконалення корисних функцій виробів за умови забезпечення вдалого спів відношення між витратами на їхнє виготовлення. Дослідники звертають увагу на те, що виробам властиві основні, допоміжні й непотрібні функції [71, с. 85-86]. Перевагою даного методу вважається те, що ФВА – один з найефективніших методів системних досліджень і представляє собою окремі випадки, модифікацію чи конкретне застосування системного підходу до прийняття управлінських рішень, зокрема, управління рівнем витрат при випуску продукції [72, с. 17]. До недоліків можна віднести те, що для якості реалізації цього способу треба спеціальне програмне забезпечення також через організаційних зміни даний метод швидко застаріває, процес реалізації не завжди серйозно береться до уваги керівництвом і це у свою чергу негативно вплине у майбутньому.

LCC-аналіз – це розрахунок витрат за етапами життєвого циклу продукції. Даний метод слід використовувати тим підприємствами, які виробляють асортимент незвичайної продукції та перебувають у нестабільній щодо параметрів попиту ніші ринку. Перевагами можна сказати є такі пункти: точне прогнозування витрат та співвідношення доходів і витрат, отриманих для виробництва всього продукту, забезпечує стратегічний погляд на структуру витрат і поєднує його зі структурою доходу. Недоліки даного методу: невизначеність у обліку накладних витрат, може потребувати витрати на отримання додаткової інформації.

«Директ-кост» – суть полягає у тому, що собівартість планується тільки в частині змінних витрат, тобто лише змінні витрати розподіляються носіями витрат. Решта витрат (постійні витрати) враховуються на окремому рахунку, але в калькуляцію не включаються, а періодично списується на збитки за звітний період [73, с. 190]. Перевагою серед інших методів вважається те, що він дозволяє спростити нормування, планування, облік і контроль різко зменшеного числа статей затрат, а недоліком можна вважати тенденцію цього аналізу, щоб ігнорувати необхідність відтворення постійних витрат через цінову політику певного товару.

Але найбільше із всіх методів за часи навчання автору припав до душі метод аналізу витрат і калькулювання тобто АВС-аналіз, який виник у США в 1960 році. Головна мета даного методу полягає в тому, що облік витрат і калькулювання собівартості продукції відбувається за видами діяльності на таких рівнях: одиниці та види продукції, партії виробів, та підприємства у загальному. Найбільш ефективно працює даний спосіб у таких організаціях, де велика питома вага непрямих накладних витрат. Перевагою, порівнюючи з іншими методами, вважається те, що завдяки цьому аналізу ефективно можна управляти ресурсами підприємства і бізнес-процесами, а також досягати ясності процесів та витрат ресурсів. Щодо недоліків, то при застосуванні даного методу чогось нового не зможете визначити про своє підприємство, а також нечіткість та незрозумілість результатів.

«Кост-кілінг» – метод направлений на мінімізацію витрат підприємства без шкоди для виробництва та майбутнього розвитку. Отже, перевагою є те, що завдяки цьому аналізу можна швидко скоротити витрати підприємства, а недоліками – для підприємства цей метод не дає очікуваних результатів.

СVP-аналіз дає можливість оцінити вплив структури витрат, обсягу продажу продукції на прибуток, а також можливість аналізувати його залежність від рівня цінової політики. До переваг можна віднести те, що підприємство має

змогу визначити обсяг реалізації. Недоліками є: поділ витрат компанії на змінні та постійні, які від нього не залежать, що на практиці зробити не легко [73, с. 191-192].

Аналіз структури витрат передбачає такі складові (рис.1.8.) [74, с. 85-86].

Рис. 1.8 – Складові аналізу структури витрат підприємства

Як видно із рис. 1.8., наведено складові аналізу витрат, які розберемо кожен окремо.

Метою аналізу постійних і змінних витрат є виявлення показника безбитковості та оптимізація структури виробництва певної продукції товарів.

Аналіз витрат за калькуляційними статтями дає змогу оцінити економію чи у іншому випадку перевитрат за кожною із статей і на якій цілі та у якому обсязі використано ресурси. Такий підхід необхідний для визначення собівартості окремих виробів.

Наступним у піраміді посідає аналіз структури витрат за економічними елементами, він дає змогу виявити характер виробництва, що у свою чергу й основні напрями пошуку резервів щодо зниження рівня витрат.

На практиці аналіз витрат повинен складатись з:

1. Горизонтального аналізу – дослідження зміни показників у часі з розрахунками абсолютних і відносних відхилень. Абсолютне відхилення показника – різниця між його звітним та базисним значенням. Відносні відхилення виражають у відсотках (виражають відносні зміни показника, який змінився не більше ніж у двічі) або коефіцієнтах (виражають відносні зміни показника, що змінився у два і більше рази) [75, с. 42].

2. Вертикального аналізу витрат – це визначення структурних показників об'єкта дослідження (наприклад, структури майна, доходів, витрат і т.д.) [75, с. 43].

3. Аналізу сукупних доходів та витрат – це сукупні доходи підприємства та сукупні доходи підприємства, абсолютні величини яких виділяються за попередній та звітний рік.

4. Аналізу рентабельності за витратами відображає відношення прибутку на одиницю спожитих ресурсів. Це дає можливість визначити економічну ефективність діяльності та оцінити оптимальність інших сторін його діяльності (додаток А, таблиця А.2).

О.В. Лепьохіна визначає рентабельність як відносний показник ефективності роботи підприємства, що у загальній формі обчислюється, як відношення прибутку до витрат (ресурсів) та має декілька модифікованих форм залежно від того, які саме прибуток і ресурси (витрати) використовують у розрахунках. Недоліком є те, що він не враховує невитратні показники рентабельності. Наприклад, важливим показником є рентабельність продажів, проте він не характеризує відношення прибутку до витрат, а вказує на ефективність збутового процесу, тобто розраховується як відношення прибутку до доходів [76, с. 108-111].

Щоб оцінити якість та ефективність управління витратами та доходами на підприємстві необхідним є провести:

1. Горизонтальний та вертикальний аналіз доходів та витрат [77, с. 28]. У таблиці 1.7 наведемо схему аналізу доходів підприємства.

Таблиця 1.7 – Схема аналізу доходів підприємства [78]

Найменування статей	Абсолютні величини, тис. грн.		Питома вага статей у сукупному доході, %		Відхилення		
	2	3	4	5	6	7	8
1. Доходи від операційної діяльності:	за попередній рік	за звітний рік	за попередній рік	за звітний рік	в абсолютних величинах 3-2	у структурі 5-4	темпи росту $3 / 2 \cdot 100 \%$
1.1. Чистий дохід від реалізації продукції							
1.2. Інші операційні доходи							
2. Інші фін. Доходи							
3. Дохід від участі у капіталі							
4. Інші доходи							
Сукупний дохід 1 + 2 + 3 + 4							

Як видно із табл. 1.7., вона дозволяє виокремити головні напрями від яких підприємство отримує прибуток.

У таблиці 1.8 наведемо схему аналізу витрат підприємства згідно першого розділу форми № 2.

Як видно із табл. 1.8., завдяки їй можна виявити та проаналізувати такі показники як: собівартість, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати, фінансові витрати, втрати від участі у капіталі, інші витрати та податок на прибуток, сукупні витрати. Порівнюючи всі ці показники із попередніми роками та теперішніми, можна зрозуміти, чи правильно контролює свої показники підприємство та на що треба звернути уваги, щоб мінімізувати витрати при необхідності.

Таблиця 1.8 – Схема аналізу витрат підприємства [78]

Найменування статей	Абсолютні величини, тис. грн.		Питома вага статей у сукупних витратах, %		Відхилення		
	2	3	4	5	6	7	8
1. Собівартість реалізованої продукції	за попередній рік	за звітний рік	за попередній рік	за звітний рік	в абсолютних величинах (розрахунок як у попередній табл.)	у структурі (схема розрахунків вище)	темпи росту, %
2. Адміністративні витрати							
3. Витрати на збут							
4. Інші операційні витрати							
5. Фінансові витрати							
6. Втрати від участі в капіталі							
7. Інші витрати							
8. Податок на прибуток							
9. Сукупні витрати (сума всіх рядків)							

Додатково зазвичай проводить горизонтальний та вертикальний аналіз інших операційних доходів і аналіз сукупних доходів та витрат.

2. Аналіз фінансових результатів – це процес основних результатів фінансової діяльності підприємства з метою виявлення резервів подальшого підвищення його ринкової вартості й забезпечення ефективного розвитку [79, с. 7].

Основною метою є одержання невеликого числа ключових параметрів, що дають об'єктивну і точну картину фінансового стану підприємства, і подальше використання цієї інформації для прийняття організаційних рішень.

Основні завдання аналізу фінансових результатів:

- виявлення ступеня збалансованості між рухом доходів та витрат в процесі економічного круговороту, спрямованого на отримання бажаного прибутку;
- оцінка правильності використання грошових коштів;
- контроль правильності руху фінансових потоків підприємства, дотримання норм і нормативів використання фінансових і матеріальних ресурсів [80, с. 387].

Сутність аналізу фінансових результатів полягає у спеціальній обробці даних, що характеризують показники діяльності підприємства з метою розробки ефективних управлінських рішень, направлених на удосконалення фінансового стану організації.

3. Аналіз рентабельності. Даний аналіз уже був розглянутий вище, але додати можна те, що показник рентабельності є ширшим порівняно з показником прибутку, оскільки рентабельність характеризує результати господарської діяльності на основі визначення співвідношення ефекту з вкладеним капіталом або спожитими ресурсами. Важливим питанням аналізу рентабельності є виявлення чинників, які впливають на даний показник з метою їх врахування в подальшому. Він включає аналіз доходних, витратних та ресурсних показників рентабельності (Додаток А, таблиці А.1-А.3).

4. Аналіз ділової активності. Даний аналіз здійснюється підприємством для виявлення проблемних не вирішених питань, які призводять до його нестабільної діяльності та їх вирішення. Аналіз ділової активності підприємства здійснюється шляхом розрахунку таких основних показників (коефіцієнтів):

- коефіцієнта загальної оборотності активів;
- коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості;
- коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості;
- тривалості обертів дебіторської та кредиторської заборгованостей;
- коефіцієнта оборотності матеріальних запасів;
- коефіцієнта оборотності основних засобів (фондовіддачі);
- періоду обороту чистого робочого капіталу;
- коефіцієнта оборотності власного капіталу (Додаток А, таблиця А.4) [81, с. 32].

Якщо підприємство має стабільну фінансово-господарську діяльність, то темп зростання прибутку та виручки від реалізації повинні бути $> 100\%$ та темпи зростання активів повинні бути $< 100\%$, така ситуація буде свідчити про високий

рівень ділової активності підприємства. Причому темпи зростання чистого прибутку (Тп) повинні зростати, випереджаючи темпи зростання чистого доходу від реалізації (Тчд), які повинні бути вищими або дорівнювати 100%, а також які, відповідно, зростають швидше, ніж темпи зростання вартості активів (Та), а саме: $T_p > T_{чд} > 100\% > T_a$, або $T_p > T_{чд} > T_a > 100\%$. Таке співвідношення має назву «золоте правило економіки» та говорить про високий рівень ділової активності, покращення його потенціалу, раціональне використання всіх наявних ресурсів та зниження виробничих витрат [82, с. 248].

Отже, підводячи невеликий підсумок, можна сказати, що було розглянуто такі поняття як «аналіз», «аналіз доходів», «витрати», «аналіз витрат», проаналізовано різні точки зору науковці та виявлено найбільш доцільну та правильну на думку автора. Виявлено методологічні аспекти аналізу доходів та витрат на підприємстві, запропоновано різні методики, що містять у своєму складі кількісні показники аналізу, а також показники оцінки якості доходу.

Висновки до розділу 1

За результатами оцінки теоретико-методологічних засад доходів та витрат на основі досліджень та думок науковців як вітчизняних так і зарубіжних було зроблено наступні висновки.

Розкрито сутність та теоретичну характеристику доходів та витрат на підприємствах. Було розглянуто поняття «дохід», «витрати» та їхнє визначення у різних літературних джерелах та різноманітними науковцями, які займалися даним питанням. Крім того досліджено фактори, які впливають на дохід. Вони поділяються на 2 види: зовнішні та внутрішні. У межах роботи розкрито класифікацію доходів. Виокремлено напрями класифікації витрат, які поділяються на такі види:

1. Витрати для визначення собівартості продукції і отримання прибутку.
2. Витрати для прийняття управлінських рішень.
3. Витрати для здійснення процесу контролювання і регулювання.

Було розглянуто місце та роль управління доходів і витрат у системі управління підприємством. Досліджено основні функції управління у загальному, а саме:

1. Планування.
2. Організація.
3. Координування.
4. Регулювання.
5. Мотивація.
6. Контроль.

Представлено складові системи управління на підприємстві. Досліджено основні принципи, характерні ознаки, завдання, етапи розробки, складові управління доходів та витрат на підприємствах.

Було досліджено методологічні аспекти аналізу доходів та витрат суб'єктом підприємства. У межах роботи розглядалися такі поняття: «аналіз», «аналіз доходів», «аналіз витрат». Визначено мету, завдання, етапи аналізу доходів та витрат. Окрім цього було досліджено методичні підходи до аналізу доходів та витрат, а саме:

1. Горизонтальний.
2. Вертикальний.
3. Порівняльний.
4. Факторний.
5. Стратегічний.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ ТА ВИТРАТАМИ НА АТ «УКРПОШТА»

2.1 Організаційно – економічна характеристика АТ «Укрпошта»

Акціонерне Товариство "Укрпошта" – це підприємство, що повністю належить Україні та відноситься до сфери управління Міністерства інфраструктури України. Її утворення починається у 1947 році в епоху Радянського Союзу.

Основним видом діяльності Компанії є надання універсальних послуг поштового зв'язку та інших пов'язаних послуг населенню, державним організаціям та комерційним підприємствам, а саме:

1. Послуги поштового зв'язку (пересилання листів, посилок та листівок на території України та за кордон).
2. Виплати та доставки пенсій та інших соціальних виплат громадянам.
3. Фінансові послуги (приймання платежів за комунальні послуги; пересилання поштових переказів у межах України та міжнародних поштових переказів).
4. Розповсюдження періодичних друкованих видань (оформлення за передплатою і доставка періодичних друкованих видань).
5. Торгівля товарами та інші послуги [83].

Нормативно-правовою базою, що регламентує діяльність АТ «Укрпошти» є: Закон України «Про доступ до публічної інформації», Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо подальшого розвитку галузі поштового зв'язку», Закон України «Про поштовий зв'язок», Нормативи та нормативні строки пересилання поштових відправлень, статут Всесвітнього

поштового союзу, регламенти, конвенції, угоди, правила розповсюдження, методики організації виробничого процесу та інші.

Національним оператором поштового зв'язку України, згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 січня 2002 року є АТ «Укрпошта», що підпорядковується Міністерству інфраструктури України. Історично АТ «Укрпошта» є правонаступником УДППЗ «Укрпошта».

«Укрпошта» постійно впроваджує нові продукти та послуги, орієнтуючись на міжнародні стандарти, найкращий світовий досвід. АТ «Укрпошта» здійснює перевезення вантажів, посилок та документів з України в Молдову та Грузію та назад через власні відділення в цих країнах. Міжнародна система компанії працює в тестовому режимі. Інноваційні системи надають можливості керувати процесом експрес-доставки ТМЦ за схемою «постачальник-склад-замовник». Компанії обох країн продовжать розширювати спектр послуг як для внутрішніх, так і для міжнародних перевезень – запроваджуючи цифрові інструменти, які вже зарекомендували себе в Україні. Сьогодні ринок послуг експрес-доставки стрімко розширюється. В Україні ринок експрес-доставки відрізняється від «експрес-ринків» розвинених країн – законодавчою базою, рівнем розвитку транспортної інфраструктури, конкурентним середовищем та потребами споживачів. У 2020 році «Укрпошта» збільшила загальний обсяг експрес-доставки до Молдови та за кордон, і до Грузії – у 2,5 рази. Тому проекти впровадження інноваційних систем є ефективними та вигідними для АТ «Укрпошта». У майбутньому в планах «Укрпошта» розширити міжнародну мережу з впровадженням вже існуючих каналів. Таким чином, можна відзначити, що компанія АТ «Укрпошта» є надійним партнером для понад 80 000 компаній, серед яких національні виробники та інші компанії, автопідприємства.

Організаційна структура АТ «Укрпошта» побудована за функціональними напрямками, що забезпечує виконання стратегічної мети (рис. 2.1.).

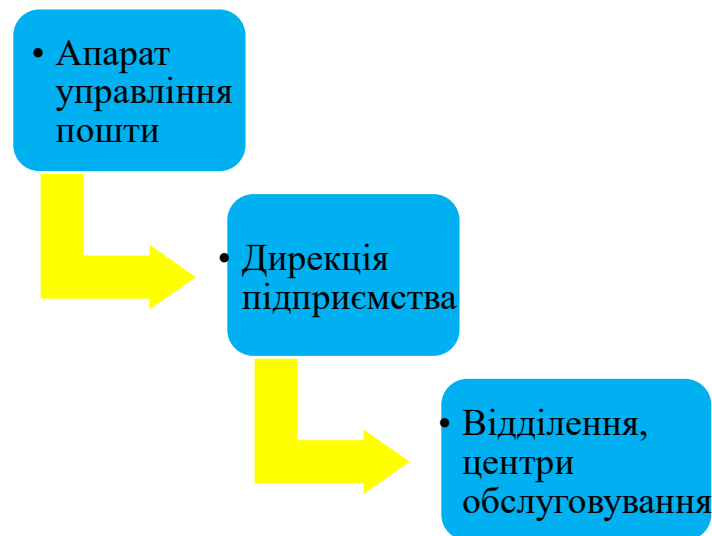

Рис. 2.1 – Організаційна структура АТ «Укрпошта»

Як видно із рис. 2.1, організаційна модель має 3-рівневу систему ієрархії. Перший складається із апарату управління підприємства тобто місцезнаходження юридичної особистості. Другий включає в себе дирекцію тобто певний підрозділ, який виконує функції та обов’язки, що передбачає дана посада. Третій полягає у наданні поштових послуг.

Товариство має 29 філій без статусу юридичної особи з яких 26 здійснюють діяльність з регіонального представництва Національного поштового оператора. А три виконують спеціальні функції для забезпечення оперативної діяльності, основні обов’язки філії – це своєчасне задоволення потреб споживачів у поштових послугах, а також ефективний розвиток поштової мережі України.

На даний момент відбувається функціонування в умовах насиченості галузевих ринків. Обсяги виробництва та реалізації з кожним роком зростають. Керівництво підприємств зацікавлено у подальшому збільшенні обсягу виробництва і реалізації продукції. Однак, одночасно зі зростанням обсягів реалізації зростають ціни. До того ж, актуальним є питання: може обсяг виручки від реалізації продукції (товарооборот) у основному обумовлений саме

зростанням цін? Тому доцільним є питання визначення та оцінки впливу основних факторів на динаміку обсягу реалізації (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Динаміка обсягів реалізації АТ «Укрпошта» за 2019-2021 рр. [84]

Товарна група	2019 р., млн. грн.	2020 р., млн. грн.	Відх. 2020 рік від 2019 року		2021 р., млн. грн.	Відх. 2021 року від 2020 р.		Відх. 2021 року від 2019 р.	
			млн. грн.	Т.р. %		млн. грн.	Т.р. %	млн. грн.	Т.р. %
Поштові послуги	4503	6266	1763	139,15	7294	1028	116,41	2791	162
Кур'єрські послуги	834	1014	180	121,58	1166	152	115	332	139,81
Фінансові послуги	2689	1233	-1456	45,85	2017	784	163,58	672	75,01
Разом	8026	8513	487	106,07	10477	1964	123,07	2451	130,54

Як видно із табл. 2.1., поштові послуги у 2020 році порівняно із 2019 змінились на 1763 млн. грн., при темпі росту 139,15 %. 2021 рік у порівнянні із 2020 роком змінилась на 1028 млн. грн. поштових послуг, при темпі росту 116,41 %. Порівнюючи 2021 рік від 2019, можна сказати, що результати збільшилися на 2791 млн. грн., при 162% темпах росту.

Кур'єрські послуги 2020 року порівнюючи результати 2019 року змінилися на 180 млн. грн., при темпах росту 121,58 %. Результати 2021 року в порівнянні із 2020 роком збільшилися на 152 млн. грн., при темпах росту 115 %. Щодо 2021 року та 2019, то результати дорівнювали 332 млн. грн., при темпах росту 139,81 %.

Фінансові послуги у 2020 році порівняно із 2019 роком зменшилися на 1456 млн. грн., при темпах росту 45,85 %. 2021 рік у порівнянні з 2020 становили 784 млн. грн., при темпах росту 163,58 %. Щодо 2021 та 2019 року результати збільшилися на 672 млн. грн., при темпах росту 75,01 %.

Разом у 2020 році порівняно із 2019 роком склали 487 млн. грн., при темпі росту 106,07 %. Показники 2021 року та 2020 становили 1964 млн. грн., при темпі росту 123,07 %. Щодо 2021 року порівняно із 2019, то результат дорівнював 2451

млн. грн., при темпах росту 130,54 %. Можна дійти висновку, що найбільших змін зазнали поштові послуги, бо темпи росту склали 162 %. Кур'єрські послуги за досліджений період змінились на 139,81 %. Фінансові послуги за 3 роки змінились найменше та склали 75,01%. Разом послуги за 2019 рік зазнали змін на 487 %. Щодо 2020 року, результат становив 123,07 %, а 2021 рік дорівнював 130,54 %.

Наступним у даній роботі є структура обсягу товарообороту (табл. 2.2), графічно зображено (див. додаток Ж).

Таблиця 2.2 – Структура обсягів товарообороту АТ «Укрпошта» за 2019-2021 р.

Товарна група	2019 р. %	2020 р. %	Відх. у 2020 р. від 2019 р.		2021 р. %	Відх. у 2021 р. від 2020 р.		Відх. у 2021 р. від 2019 р.	
			У структурі	Т.р %		У структурі	Т.р %	У структурі	Т.р %
Поштові послуги	56,11	73,61	17,5	131,19	67,23	-6,38	91,33	11,12	119,82
Кур'єрські послуги	10,39	11,91	1,52	114,63	12,43	0,52	104,37	2,04	119,63
Фінансові послуги	33,50	14,48	-19,02	43,22	20,34	5,86	140,47	-13,16	60,72
Разом	100	100	0	100	100	0	100	0	100

Як видно із табл. 2.2., можна дійти висновку, що поштові послуги 2020 року у порівнянні з 2019 року склали 17,5 %, при темпах росту 131,19 %. Щодо 2021 року порівнюючи з 2019 роком результати змінились на 11,12 %, при темпах росту 119,82 % . А ось 2021 рік з 2020 становив від'ємний показник 6,38 %, при темпах росту 91,33 %.

Кур'єрські послуги 2020 року у порівнянні з 2019 року склали 1,52 %, при темпах росту 114,63 %. Щодо 2021 року порівнюючи з 2019 роком результати змінились на 2,04 %, при темпах росту 119,63 %. А ось 2021 рік порівнюючи із 2020 становив 0,52 %, при темпах росту 104,37 %.

Фінансові послуги 2020 року у порівнянні з 2019 року зменшились на 19,02 %, при темпах росту 43,22 %. Щодо 2021 року порівнюючи з 2019 роком

результати зменшилися на 13,16%, при темпах росту 60,72 %. А ось 2021 рік з 2020 роком становили 5,86%, при темпах росту 140,47 %.

Проаналізуємо основні фінансово-економічні показники діяльності АТ «Укрпошта», використовуючи таблиці у додатках Б, В, Д (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності АТ «Укрпошта» за 2019-2021 рр., млн. грн.

Показник	2019 р.	2020 р.	Відх. у 2020 р. від 2019 р.		2021 р.	Відх. у 2021 р. від 2020 р.		Відх. У 2021 р. від 2019 р.	
			млн. грн.	Т.р. %		млн. грн.	Т.р. %	млн. грн	Т.р. %
Чистий дохід від реалізації товарів, млн. грн.	7777,84	9182,44	1404,60	118,06	11181,87	1999,43	121,77	3404,03	143,76
Собівартість реалізованих товарів, млн. грн.	6596,96	7774,57	1177,61	117,85	9536,43	1761,86	122,66	2939,47	144,55
Валовий прибуток, млн. грн.	1180,89	1407,87	226,98	119,22	1645,44	237,57	116,87	464,55	139,33
Чистий прибуток, млн. грн.	405,36	164,92	-240,44	40,68	183,58	18,66	111,31	-221,77	45,28
Середньорічна вартість основних засобів, млн. грн.	3364,93	3358,17	-6,76	99,79	3620,76	262,59	107,81	255,83	107,60
Середньорічна вартість активів, млн. грн.	6968,10	8908,41	1940,31	127,84	10338,54	1430,13	116,05	3370,44	148,36
Середньорічна чисельність персоналу, чол.	64 655	63 322	-1333	97,93	61 799	-1523	97,59	-2856	95,58
Витрати на оплату праці, млн. грн.	4691,19	5280,31	589,12	112,55	6194,39	914,08	117,31	1503,20	132,04

Згідно з даними табл. 2.3., у 2019-2021 рр. динаміка показників діяльності АТ «Укрпошта» зазнала змін. Чистий дохід від реалізації продукції, робіт, послуг у 2020 році у порівнянні з 2019 роком змінилась на 1404,60 млн. грн., при темпі росту 118,06 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком збільшилась на 1999,43 млн. грн., при темпі росту 121,77 %, а по зрівнянню з 2019 роком збільшилась на 3404,03 млн. грн., при темпі росту 143,76 %.

Собівартість реалізованої продукції, робіт, послуг у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком зменшилась на 1177,61 млн. грн., при темпі росту 117,85 %. У 2021

році по зрівнянню з 2020 роком збільшилась на 1761,86 грн., при темпі росту 122,66 %, а по зрівнянню з 2019 роком збільшилась на 2939,47 грн., при темпі росту 144,55 %. Відмічаємо, що темпи росту собівартості реалізованої продукції за період дослідження значно більше темпів росту чистого доходу від реалізації, а це є негативним моментом для АТ «Укрпошти».

Валовий прибуток у 2020 році порівнюючи з 2019 роком зріс на 226,98 млн. грн., при 119,22 % темпах росту. Щодо 2021 року порівнюючи із 2020 роком, то змінилась на 237,57 млн. грн., при темпі росту 116,87 %. Порівнюючи 2021 рік із 2019 роком, то ситуація покращилась на 464,55 млн. грн., при 139,33 % темпі росту.

Чистий прибуток 2020 року порівнюючи із 2019 зменшилась на 240,44 млн. грн., при 40,68 % темпах росту. Порівнюючи 2021 рік із 2020 роком, то результати збільшилися на 18,66 млн. грн., при 111,31 %. Щодо результатів 2021 року та 2019, то вони зменшилися на 221,77 млн. грн., при 45,28 % темпах росту.

Середньорічна вартість основних засобів у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком зменшилась на 6,76 млн. грн., при темпі росту 99,79 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком змінилась на 262,59 млн. грн., при темпі росту 107,81%, а по зрівнянню з 2019 роком збільшилась на 255,83 млн. грн., при темпі росту 107,60 %.

Середньорічна вартість активів у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшилась на 1940,31 млн. грн., при темпі росту 127,84 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком змінилась на 1430,13 млн. грн., при темпі росту 116,05%, а по зрівнянню з 2019 роком результати склали 3370,44 млн. грн., при темпі росту 148,36 %.

Середньорічна чисельність персоналу у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком зменшилась на 1333 чол., при темпі росту 97,93 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком зменшилась на 1523 чол., при темпі росту 97,59 %, а по зрівнянню з 2019 роком зменшилась на 2856 чол., при темпі росту 95,58 %.

Витрати на оплату праці у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшились на 589,12 млн. грн., при темпі росту 112,55 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком змінилася на 914,08 млн. грн., при темпі росту 117,31 %, а по зрівнянню з 2019 роком дорівнювала 1503,20 млн. грн., при темпі росту 132,04 %. Далі доцільним буде зобразити динаміку основних фінансово-економічної діяльності АТ «Укрпошти» за 3 роки (рис. 2.2.).

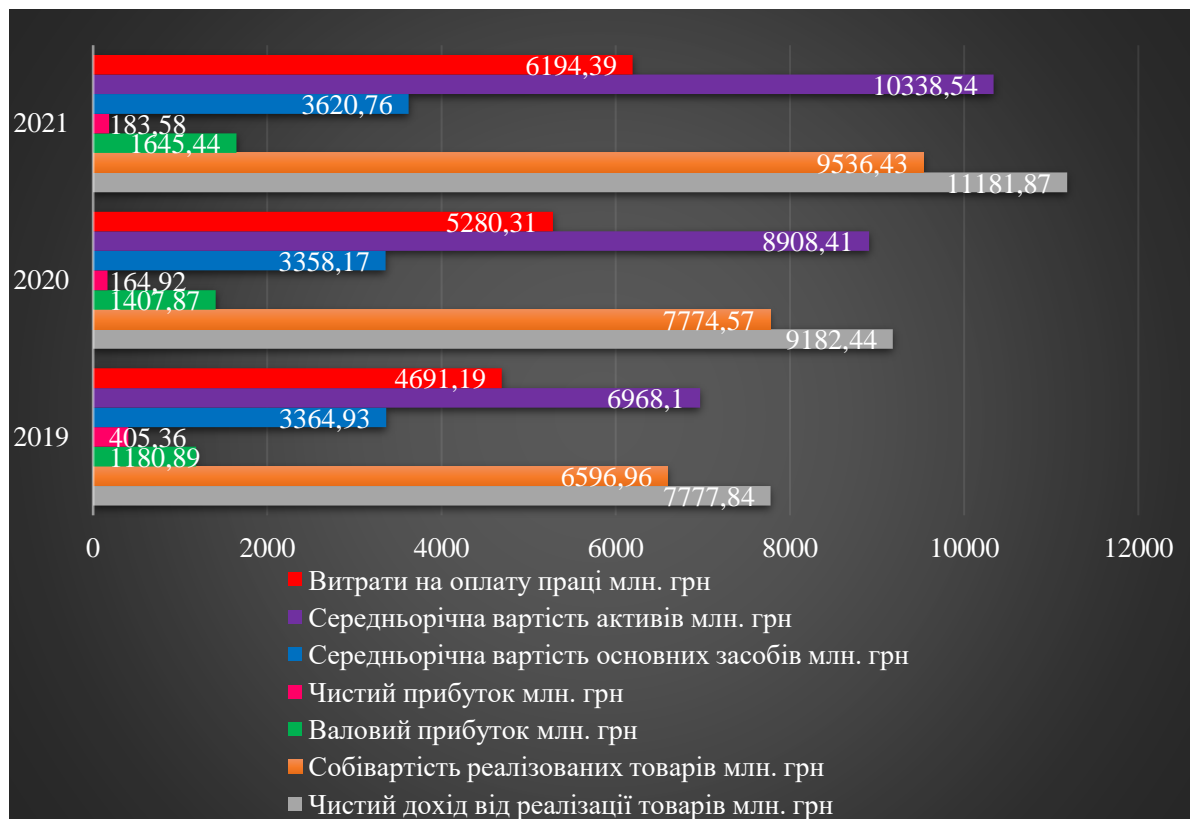

Рис. 2.2 – Динаміка основних показників фінансово-економічної діяльності АТ «Укрпошта» за 2019-2021 роки

Підсумовуючи проведене дослідження основних показників фінансово-економічної діяльності підприємства, яке досліджувалося за 2019-2021 роки відмічаємо проблеми з управлінням фінансовими показниками та постійне зменшення чисельності персоналу.

2.2 Аналіз доходів та витрат АТ «Укрпошта»

Аналіз доходів та витрат на підприємстві є дуже тяжким процесом. Обмеження певних ресурсів або ж досягнення запланованої цілі чи завдання потребують постійного зіставлення витрат і отриманих результатів на підприємстві. Аналіз доходів як мистецтво здійснювати фінансове ресурсозбереження. Суб'єктами вважається керівник, фінансовий менеджер, інвестор, що спонукає до виконання поставленої мети, ґрунтуючись на функціях: планування, організації, мотивації та контролю. Отже, доцільним буде провести практично аналіз доходів на АТ «Укрпошта» за 3 роки, використовуючи таблиці у додатках Б, В, Д (табл. 2.4). Графічне зображення (див. додаток І).

Як видно з табл. 2.4 сукупний дохід АТ «Укрпошта» у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком результати збільшились на 1022,45 млн. грн., при темпі росту 111,90 %. У 2021 році по зрівнянню з 2019 роком збільшились на 3102,80 млн. грн., при темпі росту 136,14 %. Результати 2021 року у порівнянні з 2020 роком змінились на 2080,35 млн. грн., при темпі росту 121,65 %. Видно суттєві коливання сукупного доходу.

Дохід від операційної діяльності у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком покращилась на 952,97 млн. грн., при темпі росту 111,22 %. Питома вага зменшилася на 0,61 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком збільшилась на 2047,22 млн. грн., при темпі росту 121,67 %, натомість питома вага збільшилась на 0,02 %. Щодо 2021 року у порівнянні з 2019 роком, то показники становили 3000,19 млн. грн., при темпі росту 135,33 %, питома вага зменшилася на 0,59 %.

Чистий дохід від реалізації продукції у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшилась на 1404,60 млн. грн., при темпі росту 118,06 %. Питома вага 4,98 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком збільшилась на 1999,43 млн. грн., при темпі росту 121,77 %, при цьому питома вага дорівнювала 0,09 %. Щодо 2021

року у порівнянні з 2019 роком, то показники змінилися на 3404,03 млн. грн., при темпі росту 143,76 %, а питома вага збільшилася на 5,07 %.

Таблиця 2.4 – Аналіз доходів АТ «Укрпошта» за 2019-2021 рр., млн. грн.

Показник	2019 р.	2020 р.	Відх. у 2020 р. від 2019 р.		2021 р.	Відх. у 2021 р. від 2020 р.		Відх. у 2021 р. від 2019 р.	
			млн. грн.	Т.р %		млн. грн.	Т.р %	млн. грн.	Т.р %
1. Доходи від операційної діяльності	8491,15	9444,12	952,97	111,22	11491,34	2047,22	121,67	3000,19	135,33
Питома вага, %	98,91	98,30	-0,61	-	98,32	0,02	-	-0,59	-
1.1. Чистий дохід від реалізації товарів	7777,84	9182,44	1404,60	118,06	11181,87	1999,43	121,77	3404,03	143,76
Питома вага, %	90,60	95,58	4,98	-	95,67	0,09	-	5,07	-
1.2. Інші операційні доходи	713,31	261,68	-451,63	36,68	309,47	47,79	118,26	-403,84	43,38
Питома вага, %	8,31	2,72	-5,59	-	2,64	-0,08	-	-5,67	-
2. Інші доходи	2,58	68,96	66,38	268,28	91,71	22,75	132,99	89,13	356,81
Питома вага, %	0,03	0,72	0,69	-	0,79	0,07	-	0,76	-
3. Інші фінансові доходи	91,42	94,52	3,10	103,39	104,90	10,38	110,98	13,48	114,74
Питома вага	1,06	0,98	-0,08	-	0,90	-0,08	-	-0,16	-
Сукупний дохід (сума 1+2+3)	8585,15	9607,60	1022,45	111,90	11687,95	2080,35	121,65	3102,80	136,14

Інші операційні доходи у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком зменшилися на 451,63 млн. грн., при темпі росту 36,68 %, а питома вага зменшилася на 5,59 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком збільшилися на 47,79 млн. грн., при темпі росту 118,26 %, при цьому питома вага зменшилась на 0,08 %. Щодо 2021 року у порівнянні з 2019 роком зменшилась на 403,84 млн. грн., при темпі росту 43,38 %, а питома вага зменшилась на 5,67 %.

Інші доходи у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшилась на 66,38 млн. грн., при темпі росту 268,28 %. Питома вага дорівнювала 0,69 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком збільшилися на 22,75 млн. грн., при темпі росту 132,99 %, при цьому питома вага дорівнювала 0,07 %. Щодо 2021 року у

порівнянні з 2019 роком, то показники змінилися на 89,13 млн. грн., при темпі росту 356,81 %, а питома вага становила 0,76 %.

Інші фінансові доходи 2020 року порівнюючи із 2019 збільшилися на 3,10 млн. грн., при 103,39 % темпах росту. Питома вага зменшилась на 0,08 %. Щодо 2021 року в порівнянні із 2020, то результати збільшилися на 10,38 млн. грн., при темпах росту 110,98 %. Питома вага зменшилася на 0,08 %. Показники 2021 та 2019 року змінилися на 13,48 млн. грн., при темпах росту 114,74 %. Питома вага зменшилася на 0,16 %.

Проілюструємо динаміку та структуру доходів АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках на (рис. 2.3.).

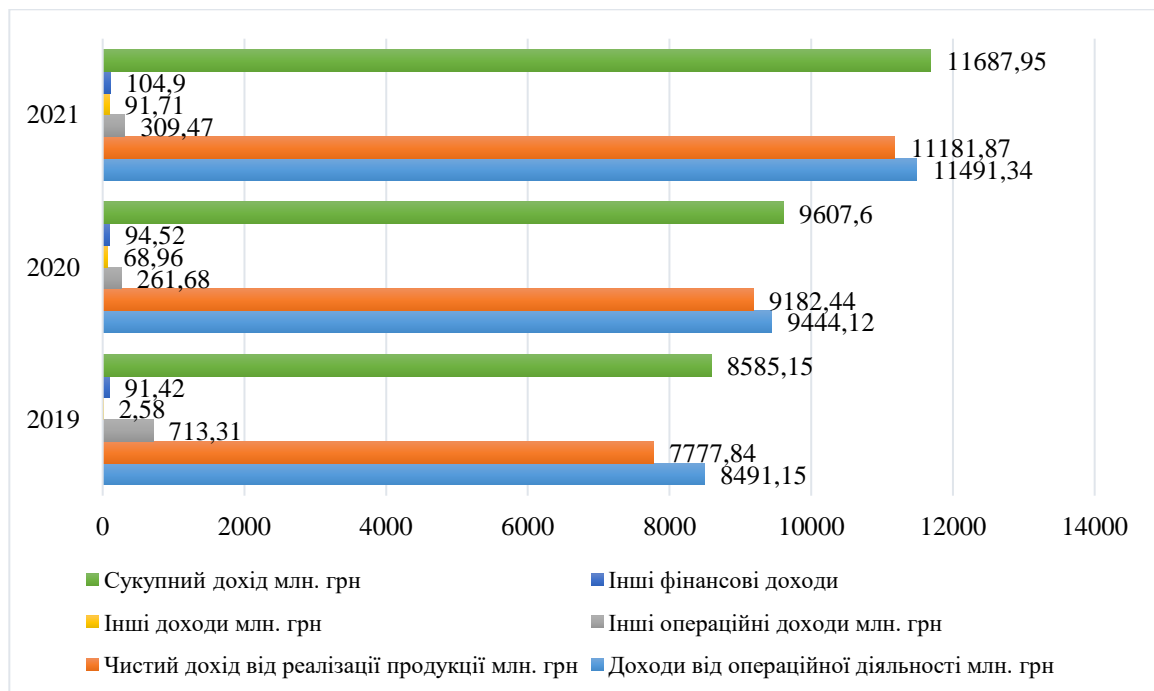

Рис. 2.3 – Динаміка доходів АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках

Підсумовуючі проведене дослідження доходів АТ «Укрпошта» за 2019-2021 роки можемо відмітити. Сукупні доходи підприємства за період дослідження збільшилися на 3102,80 млн. грн., при темпі росту 136,14 %, що є

позитивним моментом та свідчить про те, що пошта чудово справляється із даними доходами та їх показниками.

Доходи від операційної діяльності за період дослідження збільшилися на 3000,19 млн. грн., при темпі росту 135,33 %. Питома вага зменшилась на 0,59 % у 2021 році. Відмічаємо високу питому вагу даного виду доходів у сукупних доходах підприємства, що говорить про проблеми пошти із отриманням всіх інших видів доходів.

Чистий дохід від реалізації продукції за 3 роки результати збільшилися на 3404,03 млн. грн., при темпі росту 143,76 %. Питома вага збільшилась на 5,07 % у 2021 році.

Інші операційні доходи за період дослідження зменшилися на 403,83 млн. грн., при темпі росту 43,38 %. Питома вага зменшилась на 5,67 %.

Інші доходи за період дослідження змінилась на 89,13 млн. грн., при темпі росту 356,81 %. Питома вага збільшилась на 0,76 % у 2021 році. Відмічаємо суттєвий розмір даного виду доходів.

Інші фінансові доходи за весь період збільшилися на 13,48 млн. грн., при 114,74 % темпі росту. А питома вага зменшилася на 0,16 % у 2021 році. . Таким чином, можемо зазначити, що сукупні доходи порівнюючи 2019-2021 роки суттєво змінився, із кожним роком показники збільшуються, що свідчить про те, що АТ «Укрпошта» добре справляється із доходами і примножує їх.

Наступним кроком аналізу є аналіз витрат підприємства, що досліджується. Зробимо аналіз витрат АТ «Укрпошта» за 2019-2021 роки, використовуючи таблиці у додатках Б, В, Д (табл. 2.6). Щодо графічного зображення структури витрат наведено у додатку К.

Проведений аналіз витрат АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках із табл. 2.5., дозволив зробити наступні висновки.

Сукупні витрати підприємства, яке досліджується у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком змінилися на 1262,87 млн. грн., при темпі росту 115,43 %. У 2021

році по зрівнянню з 2019 роком вони збільшились на 3324,58 млн. грн., при темпі росту 140,64 %. Щодо 2021 року порівнюючи показники із 2020 роком, то результати збільшились на 2061,69 млн. грн. при 121,83 % темпах росту.

Таблиця 2.5 – Аналіз витрат АТ «Укрпошта» за 2019-2021 рр., млн. грн.

Показник	2019 р.	2020 р.	Відх. у 2020 р. від 2019 р.		2021 р.	Відх. у 2021 р. від 2020 р.		Відх. у 2021 р. від 2019 р.	
			млн. грн.	Т.р %		млн. грн.	Т.р %	млн. грн.	Т.р %
1. Собівартість реалізованих товарів	6596,96	7774,57	1177,61	117,85	9536,43	1761,86	122,66	2939,47	144,55
Питома вага %	80,65	82,33	1,68	-	82,89	0,56	-	2,24	-
2.Адміністративні витрати	1014,14	1137	122,86	112,11	1324,05	187,05	116,45	309,91	130,55
Питома вага %	12,40	12,04	0,36	-	11,51	0,53	-	0,89	-
3. Витрати на збут	188,02	211,37	23,35	112,41	259,35	47,98	122,69	71,33	137,93
Питома вага %	2,30	2,24	0,06	-	2,25	0,01	-	-0,05	-
4. Інші операційні витрати	190,37	135,57	54,80	71,21	170,03	34,46	125,41	-20,34	89,31
Питома вага %	2,33	1,44	0,89	-	1,48	0,04	-	0,85	-
5. Фінансові витрати	74,05	96,31	22,26	130,06	114,57	18,26	118,95	40,52	154,71
Питома вага %	0,91	1,02	0,11	-	1	0,02	-	0,09	-
6. Інші витрати	22,40	45,48	23,08	203,03	45,58	0,10	100,21	23,18	203,48
Питома вага %	0,27	0,48	0,21	-	0,40	0,08	-	0,13	-
7. Податку на прибуток	93,85	42,38	-51,47	45,15	54,36	11,99	128,29	-39,48	57,93
Питома вага %	1,14	0,45	0,69	-	0,47	0,02	-	0,67	-
Сукупні витрати (1+2+3+4+5+6+7)	8179,79	9442,68	1262,87	115,43	11504,37	2061,69	121,83	3324,58	140,64

Собівартість реалізованої продукції у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшилась на 1177,61 млн. грн., при темпі росту 117,85 %. Питома вага дорівнювала 1,68 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком збільшилась на 1761,86 млн. грн., при темпі росту 122,66 %, при цьому питома вага дорівнювала 0,56 %. Щодо 2021 року у порівнянні з 2019 роком, то показники змінились на 2939,47 млн. грн., при темпі росту 144,55 %, а питома вага збільшилась на 2,24 %.

Адміністративні витрати у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшилась на 122,86 млн. грн., при темпі росту 112,11 %. Питома вага

зменшилася на 0,36 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком збільшилися на 187,05 млн. грн., при темпі росту 116,45 %, при цьому питома вага дорівнювала зменшилася на 0,53 %. Щодо 2021 року у порівнянні з 2019 роком, то показники змінилися на 309,91 млн. грн., при темпі росту 130,55 %, а питома вага зменшилася на 0,89 %.

Витрати на збут у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшилися на 23,35 млн. грн., при темпі росту 112,41 %. Питома вага зменшилася на 0,06 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком збільшилися на 47,98 млн. грн., при темпі росту 122,69 %, при цьому питома вага дорівнювала 0,01 %. Щодо 2021 року у порівнянні з 2019 роком, то показники змінилися на 71,33 млн. грн., при темпі росту 137,93 %, а питома вага зменшилася на 0,05 %.

Інші операційні витрати у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком зменшилися на 54,80 млн. грн., при темпі росту 71,21 %. Питома вага зменшилася на 0,89 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком збільшився на 22,79 млн. грн., при темпі росту 15,47 %, при цьому питома вага зменшилась на 0,08 %. Щодо 2021 року у порівнянні з 2019 роком, то показники змінилися на 34,46 млн. грн., при темпі росту 125,41 %, а питома вага становила 0,04 %.

Фінансові витрати у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшилася на 22,27 млн. грн., при темпі росту 130,07 %. Питома вага дорівнювала 0,11 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком збільшилися на 18,25 млн. грн., при темпі росту 118,94 %, при цьому питома вага зменшилася на 0,02 %. Щодо 2021 року у порівнянні з 2019 роком, то показники змінилися на 40,52 млн. грн., при темпі росту 154,71 %, а питома вага становила 0,09 %.

Інші витрати у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшилися на 23,08 млн. грн., при темпі росту 203,03 %. Питома вага дорівнювала 0,21 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком результати збільшилися на 0,10 млн. грн., при темпі росту 100,21 %, при цьому питома вага зменшилася на 0,08 %. Щодо

2021 року у порівнянні з 2019 роком, то показники змінилися на 23,18 млн. грн., при темпі росту 203,48 %, а питома вага становила 0,13 %.

Податок на прибуток у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком змінилась на 51,47 млн. грн., при темпі росту 45,15 %. Питома вага зменшилась на 0,69 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком збільшилась на 11,99 млн. грн., при темпі росту 128,29 %, при цьому питома вага дорівнювала 0,02 %. Щодо 2021 року у порівнянні з 2019 роком, то показники зменшилася на 39,48 млн. грн., при темпі росту 57,93 %, а питома вага зменшилася на 0,67 %.

Тож, можна підвести підсумки, що АТ «Укрпошта» не може правильно контролювати свої витрати, також із кожним наступним роком показники витрат тільки збільшуються і це свідчить про те, що пошта має віднайти шляхи вирішення даної проблеми, адже у майбутньому результати будуть тільки погіршуватися.

Проілюструємо динаміку та структуру витрат АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках на рисунках 2.4 та К.1-К.3 (Додаток К).

Підсумовуючі дослідження витрат на підприємстві у 2019-2021 роках можемо зазначити наступне. Сукупні витрати АТ «Укрпошта» за період дослідження зменшились на 3324,59 млн. грн., при темпі росту 140,64 %.

Собівартість реалізованої продукції за період дослідження збільшилась на 2939,47 млн. грн., при темпі росту 144,55 %. Питома вага збільшилась на 2,24 % у 2021 році. Відмічаємо випереджаючі темпи росту собівартості над сукупними витратами, що також знайшло відображення у питомій вазі.

Адміністративні витрати за період дослідження збільшились на 309,91 млн. грн., при темпі росту 130,55 %. Питома вага зменшилась на 0,89 % у 2021 році.

Витрати на збут за період дослідження збільшились на 71,33 млн. грн., при темпі росту 137,93 %. Питома вага зменшилась на 0,05 % у 2021 році.

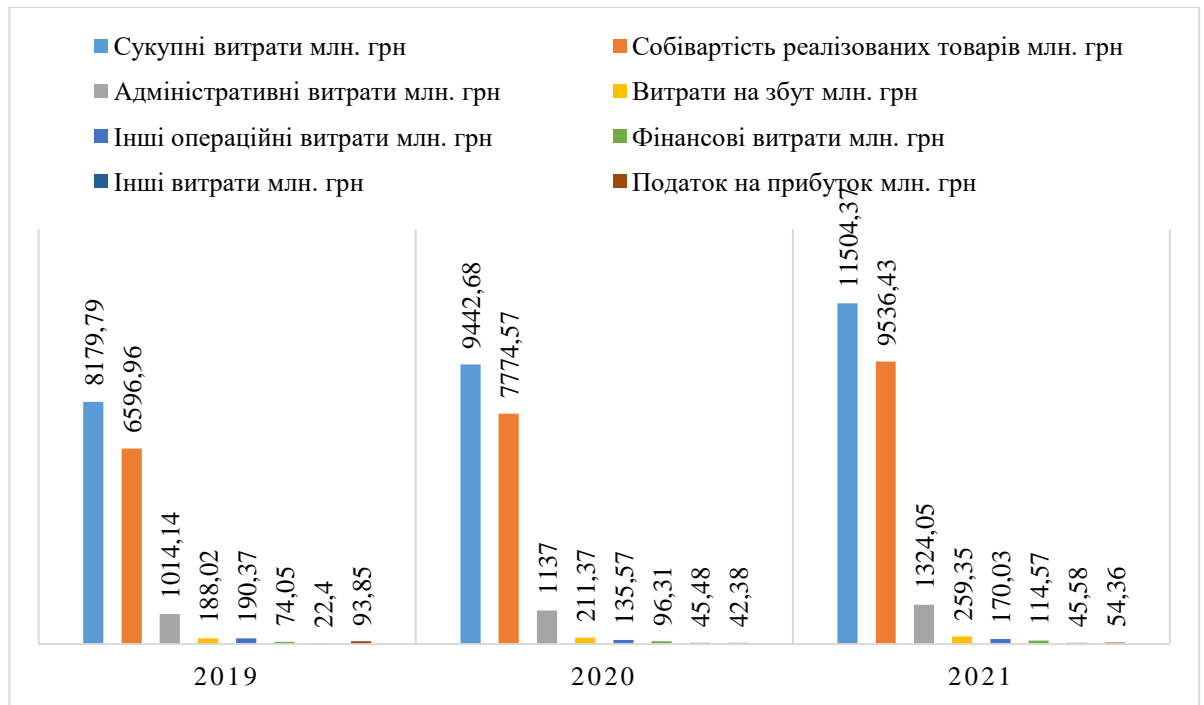

Рис. 2.4 – Динаміка витрат АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках

Інші операційні витрати за період дослідження зменшилась на 20,34 млн. грн., при темпі росту 89,31 %. Питома вага збільшилась на 0,85 % у 2021 році.

Фінансові витрати за період дослідження збільшились на 40,52 млн. грн., при темпі росту 154,71 %. Питома вага збільшилась на 0,09 %. Відмічаємо низькі розміри фінансових витрат АТ «Укрпошти» у 2019-2021 роках.

Інші витрати за період дослідження збільшились на 23,18 млн. грн., при темпі росту 203,48 %. Питома вага збільшилась на 0,13 % у 2021 році. За період 2019-2021 років підприємство суттєво погіршило свої показники та з кожним роком від'ємний показник тільки зростає, це говорить про те, що АТ «Укрпошта» погано займається управління своїх «інших витрат».

Податок на прибуток за період дослідження знизився на 39,48 млн. грн., при 57,93 % темпах росту. Щодо питомої ваги, то вона зменшилася на 0,67 % у 2021 році.

Підсумовуючи проведенне дослідження відмічаємо проблеми з управлінням витратами на АТ «Укрпошта» (собівартість, адміністративні витрати, інші витрати, операційні витрати). Тобто всі показники, що були досліджені за весь вивчений період тільки зростали, що є проблемою.

Використовуючи дані з таблиць 2.4 та 2.5 зіставимо отримані дані по сукупних доходах і витратах за 2019-2021 років, використовуючи таблиці у додатках Б, В, Д (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Аналіз сукупних доходів і витрат АТ «Укрпошта» у 2019-2021 рр.

Показники	2019 рік, млн. грн.	2020 рік, млн. грн.	Відх. 2020 рік від 2019 року		2021 рік, млн. грн.	Відх. 2021 рік від 2020 року		Відх. 2021 рік від 2019 року	
			млн. грн.	ТР, %		млн. грн.	ТР, %	млн. грн.	ТР, %
Сукупні доходи підприємства	8585,15	9607,60	1022,45	111,90	11687,93	2080,39	121,65	3102,80	136,14
Сукупні витрати підприємства	8179,79	9442,68	1262,87	115,43	11504,37	2061,73	121,83	3324,60	140,64
Відхилення	405,36	164,92	-240,44	40,68	183,58	18,66	111,31	-221,77	45,28

Як видно із табл. 2.6., у 2019 році сукупні доходи були більші сукупних витрат на 405,36 млн. грн. Дана ситуація є позитивною у діяльності пошти. Щодо 2020 року сукупні доходи були більше сукупних витрат на 164,92 млн. грн. У 2021 році темпи росту сукупних доходів та витрат зазнали відхилення на 183,58 млн. грн. Відхилення за 2020 рік та 2019 зменшилися на 240,44 млн. грн., при 40,68 % темпах росту. Відхилення 2021 року у порівнянні з 2020 роком збільшилися на 18,66 млн. грн., при 111,31 % темпах росту. Відхилення 2021 та 2019 року зменшилися на 221,77 млн. грн., при 45,28 % темпах росту. Сукупні доходи за 2020 та 2019 рік змінилися на 1022,45 млн. грн., при 111,90 % темпах росту. Щодо 2021 року в порівнянні з 2020, то показники досягли 2080,39 млн. грн., при 121,65 % темпах росту. Показники 2021 та 2019 року змінилися на 3102,80 млн. грн., при темпах росту 136,14 %. Сукупні витрати 2020 року

порівнюючи із 2019 становили 1262,87 млн. грн., при темпах росту 115,43 %. Щодо 2021 та 2020 року збільшилась на 2061,73 млн. грн., при 121,83 % темпах росту. Показники 2021 та 2019 року склали 3324,60 млн. грн., при 140,64% темпах росту. Отже, у 2019-2021 роках АТ «Укрпошта» сукупні доходи майже у всіх аспектах більші сукупних витрат, але результати показали, що вони знаходяться майже на рівні, а це може свідчити тільки про одне, якщо ніяк не покращувати систему доходів та знижувати витрати, то у кінцевому результаті витрати досягнуть більшого рівня.

На рисунку 2.5 зобразимо динаміку сукупних доходів та витрат АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках.

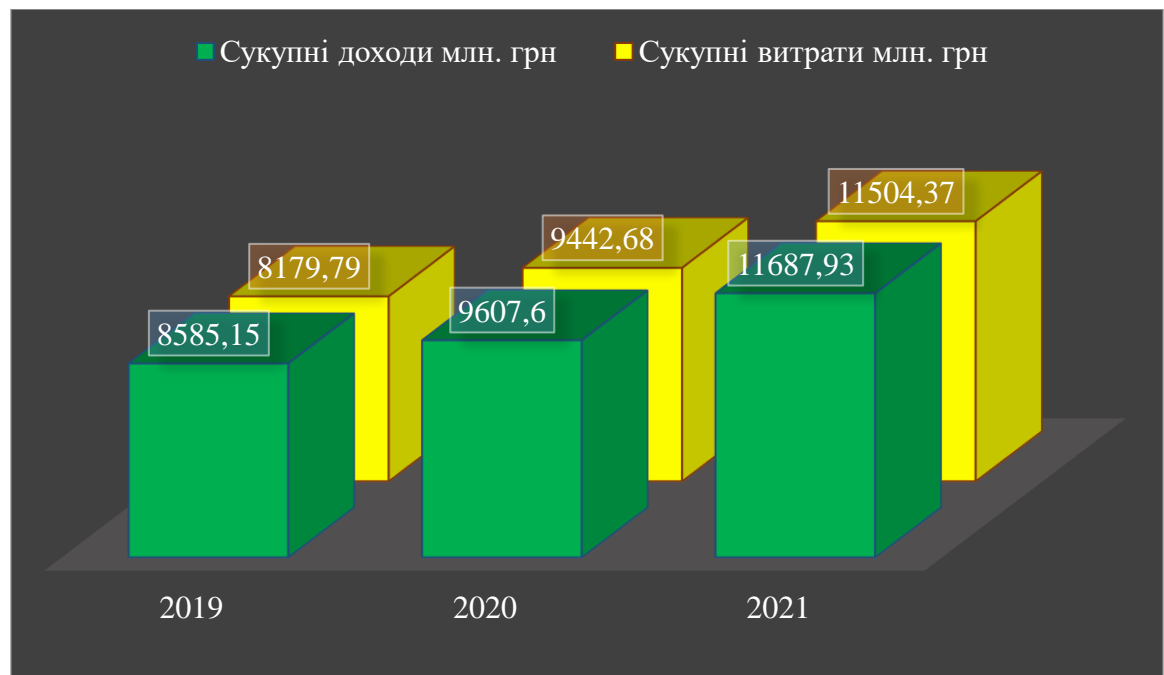

Рис. 2.5 – Динаміка сукупних доходів та витрат АТ «Укрпошта» за 3 роки

Як видно із рис. 2.5., можемо порівняти, що сукупні доходи майже повністю дорівнюють сукупним витратам. Дана ситуація вказує на те, що АТ «Укрпошта» зовсім не має змоги керувати своїми витратами та доходами.

Наступним етапом, буде аналіз динаміки та структури операційних витрат, використовуючи таблиці у додатках Б, В, Д (табл. 2.7). Графічне зображення наведено у додатку Л та на рис. 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз динаміки та структури операційних витрат АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках

Показники	2019 рік, млн. грн.	2020 рік, млн. грн.	Відх. 2020 рік від 2019 року		2021 рік, млн. грн.	Відх. 2021 рік від 2020 року		Відх. 2021 рік від 2019 року	
			млн. грн.	ТР, %		млн. грн.	ТР, %	тис. грн.	ТР, %
Матеріальні затрати	555,27	520,44	-34,83	93,72	645,65	125,21	124,05	90,38	116,27
Питома вага %	7,03	5,68	1,35	-	5,77	0,09	-	1,26	-
Витрати на оплату праці	4691,19	5280,31	589,12	112,55	6194,39	914,08	117,31	1503,20	132,04
Питома вага %	59,42	57,67	1,75	-	55,34	2,33	-	4,08	-
Відрахування на соціальні заходи	1105,50	1237,22	131,72	111,91	1461,79	224,57	118,15	356,29	132,22
Питома вага %	14	13,51	0,49	-	13,06	0,45	-	0,94	-
Амортизація	290,59	345,88	55,29	119,02	454,09	108,21	131,28	163,50	156,26
Питома вага %	3,68	3,78	0,10	-	4,06	0,28	-	0,38	-
Інші операційні витрати	1252,05	1772,92	520,87	141,60	2437,06	664,14	137,46	1185,01	194,64
Питома вага %	15,87	19,36	3,49	-	21,77	2,41	-	5,90	-
Разом	7894,60	9156,77	1262,17	115,98	11192,98	2036,21	122,23	3298,38	141,78

Підсумовуючи проведене дослідження динаміки та структури операційних витрат АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках (табл. 2.7) відмічаємо.

Загальна сума операційних витрат підприємства, що досліджується у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшилась на 1262,17 млн. грн., при темпі росту 115,98 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком сума витрат збільшилася на 2036,21 млн. грн., при темпі росту 122,23 %. Щодо 2021 року порівнюючи із 2019 роком, то сума змінилась на 3298,38 млн. грн., при 141,78 % темпах росту.

Матеріальні затрати у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком зменшились на 34,83 млн. грн., при темпі росту 93,72 %. Питома вага зменшилась на 1,35 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком вони збільшились на 125,21 млн. грн., при

темпі росту 124,05 %. Питома вага змінилась на 0,09 %. Щодо 2021 року із 2019 роком, то показники змінилися на 90,38 млн. грн., при темпі росту 116,27 %, а питома вага зменшилась на 1,26 %.

Витрати на оплату праці у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшилися на 589,12 млн. грн., при темпі росту 112,55 %. Питома вага зменшилася на 1,75 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком вони збільшилися на 914,08 млн. грн., при темпі росту 117,31 %. Питома вага зменшилася на 2,33 %. Щодо 2021 року та 2019 року показники збільшилися на 1503,20 млн. грн., при 132,04 % темпах росту, а питома вага зменшилася на 4,08 %.

Відрахування на соціальні заходи у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшилася на 131,72 млн. грн., при темпі росту 111,91 %. Питома вага зменшилась на 0,49 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком вони збільшилися на 224,57 млн. грн., при темпі росту 118,15 %. Питома вага зменшилась на 0,45 %. Щодо 2021 року порівнюючи із 2019 роком, то показники змінилися на 356,29 млн. грн., при 132,22 % темпах росту, а питома вага зменшилася на 0,94 %.

Амортизація у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшилась на 55,29 млн. грн., при темпі росту 119,02 %. Питома вага збільшилася на 0,10 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком вона збільшилась на 108,21 млн. грн., при темпі росту 131,28 %. Питома вага збільшилась на 0,28 %. Щодо 2021 року в порівнянні з 2019 роком збільшилась на 163,50 млн. грн., при 156,26 % темпах росту, а питома вага дорівнювала 0,38 %.

Інші операційні витрати у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшилися на 520,87 млн. грн., при темпі росту 141,60 %. Питома вага збільшилася на 3,49 %. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком вони збільшилися на 664,14 млн. грн., при темпі росту 137,46 %. Питома вага збільшилась на 2,41 %. Щодо 2021 року в порівнянні з 2019 роком, то показники дорівнювали 1185,01 млн. грн., при 194,64 % темпах росту, а питома вага склала 5,90 %.

Проілюструємо динаміку та структуру операційних витрат АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках на рисунках 2.6 та Л.1-Л.3 (Додаток Л).

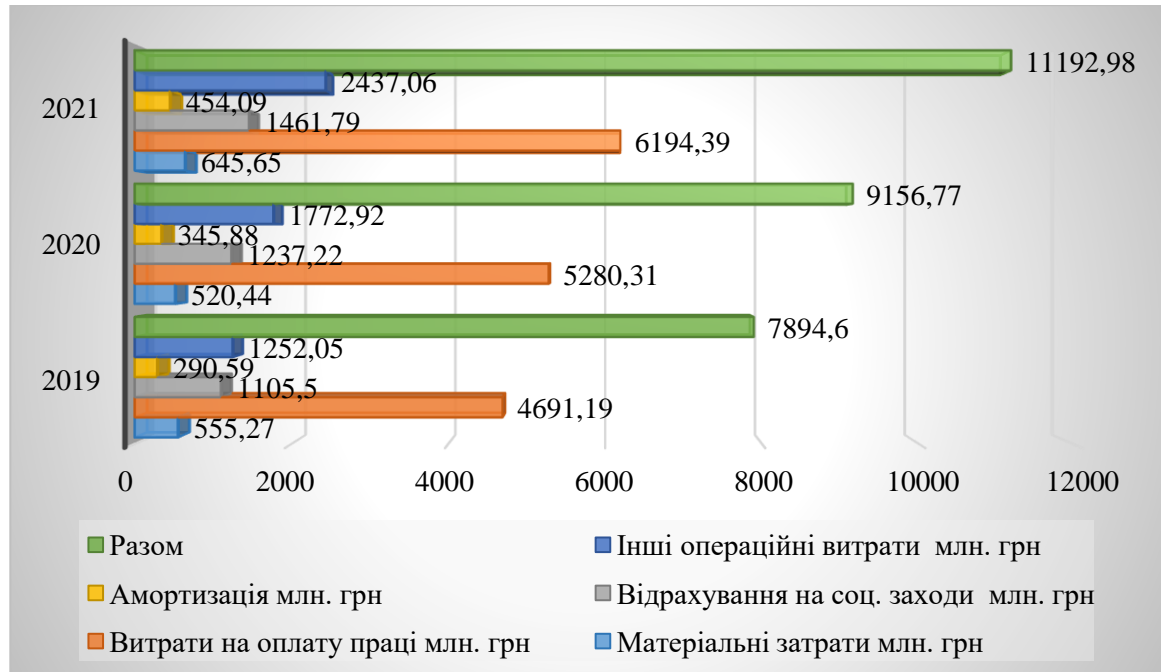

Рис. 2.6 – Динаміка операційних витрат АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках, млн. грн.

Підсумовуючи проведені дослідження операційних витрат підприємства у 2019-2021 роках можемо відмітити наступне.

Разом операційні витрати за 3 роки дослідження збільшились на 3298,38 млн. грн., при 141,78 % темпах росту.

Матеріальні затрати за період дослідження збільшились на 90,38 млн. грн., при темпі росту 116,27 %. Питома вага зменшилась на 1,26 % і у 2021 році склала 5,77 %.

Витрати на оплату праці за період дослідження збільшились на 1503,20 млн. грн., при темпі росту 132,04 %. Питома вага зменшилась на 4,08 % і у 2021 році склала 55,34 %.

Відрахування на соціальні заходи за період дослідження збільшились на 356,29 млн. грн., при темпі росту 132,22 %. Питома вага зменшилась на 0,94 % і у 2021 році склала 13,06 %.

Амортизація за період дослідження збільшилась на 163,50 млн. грн., при темпі росту 156,26 %. Питома вага збільшилась на 0,38 % і у 2021 році склала 4,06 %. Дана ситуація є позитивною для підприємства.

Інші операційні витрати за період дослідження збільшились на 1185,01 млн. грн., при темпі росту 194,64 %. Питома вага збільшилась на 5,90 % і у 2021 році склала 21,77 %. Дана ситуація є негативною для підприємства.

Таким чином, можемо відмітити проблеми і при управлінні операційними витратами, адже кожен із вище наведених показників тільки збільшується, що потребує негайного вирішення даного питання.

Підсумовуючи проведені дослідження фінансових результатів діяльності АТ «Укрпошта» у 2019-2020 роках таблиця Н.1, Н.2 (додаток Н) можемо зазначити наступне.

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшилась на 1404,60 млн. грн., при темпі росту 118,06 %. Дана ситуація є позитивним моментом в діяльності підприємства.

Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшилась на 1177,61 млн. грн., при темпі росту 117,85 %. Питома вага зменшилась на 0,15 %. Дана ситуація є позитивним моментом в діяльності підприємства.

Валовий прибуток у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком результати збільшились на 226,98 млн. грн., при 119,22 % темпах росту. Питома вага дорівнювала 0,15 %. Дана ситуація є позитивним моментом в діяльності підприємства.

Інші операційні доходи у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком зменшились на 451,63 млн. грн., при темпі росту 36,68 %. Питома вага зменшилась на 6,32 %.

Дана ситуація є негативним моментом.

Адміністративні витрати у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшились на 122,86 млн. грн., при темпі росту 112,11 %. Питома вага зменшилась на 0,66 %. Дана ситуація потребує уваги керівництва підприємства.

Витрати на збут у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшились на 23,35 млн. грн., при темпі росту 112,41 %. Питома вага зменшилась на 0,12 %. Дана ситуація потребує уваги керівництва підприємства та вирішення даної проблеми.

Інші операційні витрати у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшились на 54,80 млн. грн., при темпі росту 71,21 %. Питома вага зменшилась на 0,97 %. Дана ситуація є негативним моментом в діяльності підприємства.

Прибуток від операційної діяльності у 2020 році по зрівнянню із 2019 роком зменшилась на 316,04 млн. грн., при 36,99 % темпах росту. Питома вага зменшилась на 4,43 %. Дана ситуація є негативним моментом в діяльності підприємства.

Інші доходи у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшились на 66,38 млн. грн., при темпі росту 268,28 %. Питома вага збільшилась на 0,72 %. Дана ситуація є позитивним аспектом.

Фінансові витрати у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком зменшились на 22,26 млн. грн., при темпі росту 130,06 %. Питома вага збільшилася на 0,10 %. Дана ситуація є позитивною.

Інші витрати у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшились на 23,08 млн. грн., при темпі росту 203,03 %. Питома вага збільшилась на 0,21 %. Дана ситуація є негативним моментом та потребує рішення.

Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування у 2020 році порівнюючи із 2019 зменшились на 291,91 млн. грн., при 41,52 % темпах росту. Питома вага зменшилась на 4,16 %. Дана ситуація потребує вирішення питання.

Податок на прибуток від звичайної діяльності у 2020 році по зрівнянню з

2019 роком зменшилась на 51,47 млн. грн., при темпі росту 45,15 %. Питома вага зменшилась на 0,75 %. Дана ситуація є позитивним моментом в діяльності підприємства.

Чистий прибуток у 2020 році по зрівнянню із 2019 роком результати знизились на 240,44 млн. грн., при 40,68 % темпах росту. Питома вага зменшилась на 3,41 %. Дана ситуація є критичної та потребує втручання.

Підсумовуючи проведені дослідження фінансових результатів діяльності АТ «Укрпошта» у 2020-2021 роках таблиця Н.2 (додаток Н) можемо зазначити наступне.

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2021 році по зрівнянню з 2020 роком результати збільшились на 1999,43 млн. грн., при темпі росту 121,77 %. Дана ситуація є позитивною для підприємства.

Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у 2021 році по зрівнянню з 2020 роком збільшилась на 1761,86 млн. грн., при темпі росту 122,66 %. Питома вага збільшилась на 0,61 %. Дана ситуація є прийнятною у діяльності підприємства.

Валовий прибуток у 2021 році по зрівнянню із 2020 роком показники збільшились на 237,57 млн. грн., при темпі росту 116,87 %. Питома вага зменшилась на 0,61 %. Дана ситуація є цілком позитивною.

Інші операційні доходи у 2021 році по зрівнянню з 2020 роком показники збільшились на 47,79 млн. грн., при темпі росту 118,26 %. Питома вага зменшилась на 0,08 %. Ситуація стабільна та не потребує втручання.

Адміністративні витрати у 2021 році по зрівнянню з 2020 роком збільшились на 187,05 млн. грн., при темпі росту 116,45 %. Питома вага зменшилась на 0,54 %. Дана ситуація негативна та потребує рішення.

Витрати на збут у 2021 році по зрівнянню з 2020 роком збільшились на 47,98 млн. грн., при темпі росту 122,69 %. Питома вага збільшилась на 0,02 %. Дана ситуація є негативною та потребує втручання.

Інші операційні витрати у 2021 році по зрівнянню з 2020 роком збільшились на 34,46 млн. грн., при темпі росту 125,41 %. Питома вага збільшилась на 0,04 %. Даний вид витрат потребує вирішення проблеми.

Прибуток від операційної діяльності 2021 року по зрівнянню із 2020 роком збільшилася на 15,87 млн. грн., при 108,55 % темпах росту. Питома вага зменшилась на 0,22 %. Ситуація позитивна, рішення не потребує.

Інші доходи у 2021 році по зрівнянню з 2020 роком збільшились на 22,75 млн. грн., при темпі росту 132,99 %. Питома вага збільшилась на 0,07 %. Даний вид доходів складається добре, втручання не потребує.

Фінансові витрати у 2021 році по зрівнянню з 2020 роком збільшились на 18,26 млн. грн., при темпі росту 118,95 %. Питома вага зменшилась на 0,03 %. Дана ситуація критична, потребує альтернативного вирішення проблеми.

Інші витрати у 2021 році по зрівнянню з 2020 роком збільшились на 0,10 млн. грн., при темпі росту 100,21 %. Питома вага зменшилась на 0,09 %. Дана ситуація негативна, втручання потрібно.

Прибуток до оподаткування у 2021 році по зрівнянню з 2020 роком показники покращились на 30,65 млн. грн., при 114,78 % темпах росту. Питома вага зменшилась на 0,10 %. Дана ситуація не потребує втручання.

Податок на прибуток у 2021 році по зрівнянню з 2020 роком результати збільшились на 11,98 млн. грн., при темпі росту 128,27 %. Питома вага збільшилась на 0,03 %. Дана ситуація потребує уваги керівництва підприємства та вирішення даної проблеми.

Чистий прибуток у 2021 році по зрівнянню із 2020 роком показники збільшились на 18,66 млн. грн., при 111,31 % темпах росту. Питома вага зменшилась на 0,16 %. Дана ситуація є позитивним моментом в діяльності підприємства.

Підсумовуючи проведений горизонтальний та вертикальний аналіз форми №2 «Звіту про фінансові результати» АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках

відмічаємо наступне: чистий дохід від реалізації товарів збільшився на 3404,03 млн. грн., при 143,76 % темпах росту. Собівартість реалізованих товарів збільшилась на 2939,46 млн. грн., при темпах росту 144,55 %. Валовий прибуток покращився на 464,55 млн. грн., при 139,33 % темпах росту. Інші операційні доходи зменшилися на 403,84 млн. грн., при 43,38 % темпах росту. Адміністративні витрати збільшилися на 309,91 млн. грн., при темпах росту 130,55 %. Витрати на збут за досліджений період збільшилися на 71,33 млн. грн., при 137,93 % темпах росту. Інші операційні витрати за 3 роки знизилися на 20,34 млн. грн., при 89,31 % темпах росту. Прибуток від операційної діяльності зменшився на 300,17 млн. грн., при темпах росту 248,98 %. Інші доходи збільшилися на 89,13 млн. грн., при темпах росту 356,81 %. Фінансові витрати за досліджений період збільшилися на 40,52 млн. грн., при 154,71 % темпах росту. Інші витрати за 3 роки збільшилися на 23,18 млн. грн., при темпах росту 203,48 %. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування зменшився на 261,26 млн. грн., при 209,79 % темпах росту. Щодо податку на прибуток від звичайної діяльності зменшився на 39,48 млн. грн., при темпах росту 57,93 % темпах росту. Чистий прибуток за 3 роки зменшився на 221,77 млн. грн., при 45,28 % темпах росту. Можемо дійти висновку, що 3 роки збільшилися такі доходи: чистий дохід від реалізації, валовий прибуток, інші доходи, інші фінансові доходи. Також є доходи, які потребують уваги, адже за досліджений період зменшувалися, а саме це: чистий прибуток, чисельність персоналу. Щодо витрат, то за весь час зменшилися тільки інші операційні витрати, вони не потребуються втручання. Інший момент, це ті витрати, які навпаки із кожним роком тільки збільшуються та потребують вирішення проблеми: собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, матеріальні затрати. Тож, можна сказати, що АТ «Укрпошта» має більшу частину витрат, які примножуються та мають бути вирішені, адже у майбутньому ситуація буде тільки погіршуватися.

2.3 Діагностика управління доходами та витратами АТ «Укрпошта»

Наступним зробимо аналіз динаміки фінансових результатів АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках у таблиці 2.8., використовуючи дані з форми №2 «Звіт про фінансові результати» за 2019-2021 роки (додатки Б, В, Д).

Таблиця 2.8 – Аналіз динаміки фінансових результатів АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках

Показники	2019 рік, млн. грн.	2020 рік, млн. грн.	Відх. 2020 рік від 2019 року		2021 рік, млн. грн.	Відх. 2021 рік від 2020 року		Відх. 2021 рік від 2019 року	
			млн. грн.	ТР, %		млн. грн.	ТР, %	млн. грн.	ТР, %
Валовий прибуток	1180,89	1407,87	226,98	119,22	1645,44	237,57	116,87	464,55	139,33
Сальдо інших операційних доходів і витрат	77,56	-528,38	-605,94	-	-585,20	-56,82	110,75	-662,76	-
Прибуток від операційної діяльності	501,65	185,61	-316,04	36,99	201,48	15,87	108,55	-300,17	40,16
Прибуток до оподаткування	499,21	207,30	-291,91	41,52	237,95	30,65	114,78	-261,26	47,66
Чистий прибуток	405,36	164,92	-240,44	40,68	183,58	18,66	111,31	-221,77	45,28

Як видно із табл. 2.8., можемо зробити наступні висновки.

Валовий прибуток за 2020 рік порівнюючи із 2019 роком, то результати збільшилися на 226,98 млн. грн., при 119,22 % темпах росту. Щодо 2021 року та 2020, результати збільшилися на 237,57 млн. грн., при 116,87 % темпах росту. Показники 2021 та 2019 року збільшилися на 464,55 млн. грн., при 139,33 % темпах росту.

Сальдо інших операційних витрат 2020 року порівнюючи із 2019 зменшилась на 605,94 млн. грн. Щодо 2021 року та 2020, результати зменшились на 56,82 млн. грн., при 110,75 % темпах росту. Показники 2021 та 2019 року зменшилися на 662,76 млн. грн.

Прибуток від операційної діяльності 2020 року порівнюючи із 2019 показники зменшилися на 316,04 млн. грн., при 36,99 % темпах росту. Щодо 2021 року та 2020, результати збільшилися на 15,87 млн. грн., при 108,55 % темпах росту. Показники 2021 та 2019 року зменшилися на 300,17 млн. грн., при 40,16 % темпах росту.

Прибуток до оподаткування 2020 року порівнюючи із 2019 результати зменшилися на 291,91 млн. грн., при 41,52 темпах росту. Щодо 2021 року та 2020, результати збільшилися на 30,65 млн. грн., при 114,78 % темпах росту. Показники 2021 та 2019 року зменшилися на 261,26 млн. грн., при 47,66 % темпах росту.

Чистий прибуток 2020 року порівнюючи із 2019 показники зменшилися на 240,44 млн. грн., при 40,68 % темпах росту. Щодо 2021 та 2020 року, показники збільшилися на 18,66 млн. грн., при 111,31 % темпах росту. Показники 2021 року та 2019 зменшилися на 221,77 млн. грн., при 45,28% темпах росту.

На рис. 2.7 зобразимо динаміку фінансових результатів АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках.

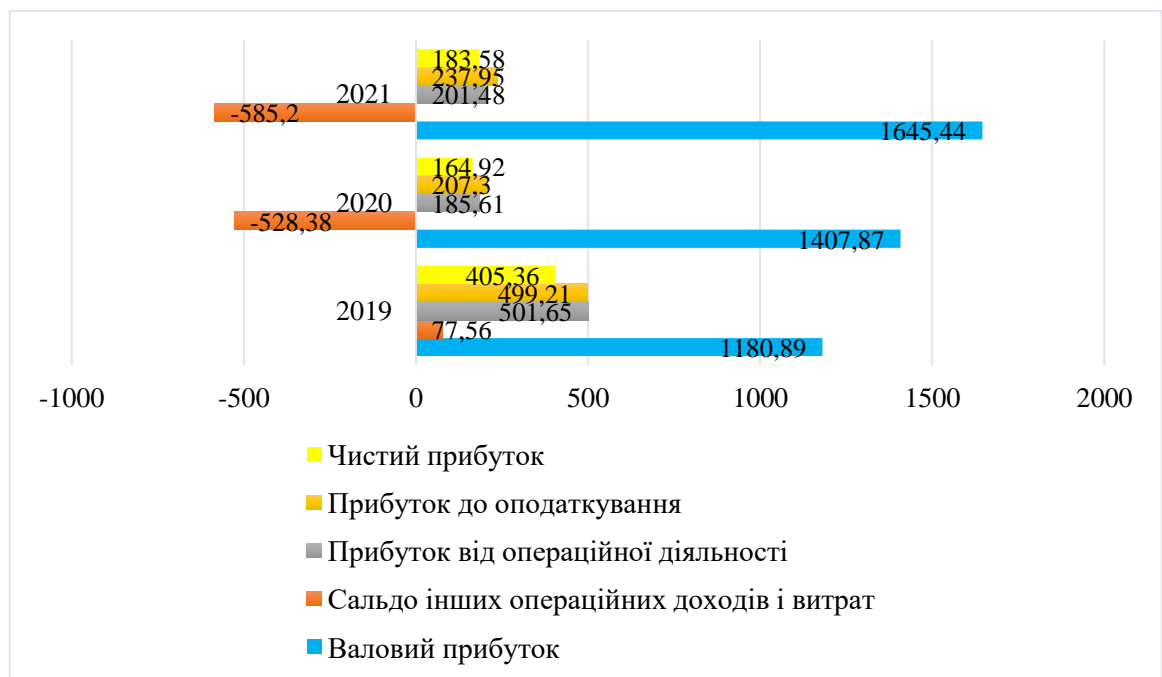

Рис. 2.7 – Динаміка фінансових результатів АТ «Укрпошта» за 3 роки

Валовий прибуток за 2019-2021 рік показники збільшилися на 464,56 млн. грн., при темпах росту 139,34 %. Сальдо інших операційних витрат за досліджуваний період, то результати зменшилися на 764,73 млн. грн., при 212,58 % темпах росту. Прибуток від операційної діяльності за 2019 рік та 2020 рік показники змінилися на 323,45 млн. грн., при 38,38 % темпах росту. Прибуток до оподаткування 2020-2021 року показники зменшилися на 261,27 млн. грн., при 47,66 % темпах росту. Результати чистого прибутку в 2021 році зменшилися на 221,77 млн. грн., при темпах росту 45,28 %.

Надалі проаналізуємо коефіцієнти ділової активності АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках у таблиці 2.9 використовуючи форму №2 «Звіт про фінансові результати» за 2019-2021 роки (додатки Б, В, Д), а також формули з таблиці А.4 (додаток А).

Як видно із табл. 2.9., аналіз ділової активності АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках дозволив зробити наступні висновки.

Коефіцієнт оборотності активів у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком, показники зменшилися на 0,09, що призвело до збільшення періоду оборотності активів на 28,48 дня. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком зменшилися на 0,05, але це призвело до зменшення періоду оборотності активів на 16,41 днів.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком результати збільшилися на 0,21, що призвело до зменшення періоду обороту дебіторської заборгованості на 0,20 днів. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком результати збільшилися на 0,54, що призвело до зменшення періоду обороту дебіторської заборгованості на 0,48 днів.

Коефіцієнти оборотності кредиторської заборгованості у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком зменшилися на 0,73, що призвело до збільшення періоду обороту кредиторської заборгованості на 14,89 дня. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком збільшилися на 0,02, що призвело до зменшення періоду обороту кредиторської заборгованості на 0,48 днів.

Таблиця 2.9 – Аналіз показників ділової активності АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках

Показники	2019 рік	2020 рік	Відх. 2020 рік до 2019 року	2021 рік	Відх. 2021 рік до 2020 року	Відх. 2021 рік до 2019 року
1. Коефіцієнт оборотності активів (Коа)	1,12	1,03	-0,09	1,08	0,05	-0,04
2. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз)	19,69	19,90	0,21	20,44	0,54	0,75
3. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Кокз)	4,61	3,88	-0,73	3,90	0,02	-0,71
4. Коефіцієнт оборотності запасів (Коз)	30,60	36,94	6,34	36,72	-0,22	6,12
5. Період оборотності активів, дні	325,89	354,37	28,48	337,96	-16,41	12,07
6. Період погашення оборотності дебіторської заборгованості	18,54	18,34	-0,20	17,86	-0,48	-0,68
7. Період погашення оборотності кредиторської заборгованості	79,18	94,07	14,89	93,59	-0,48	14,41
8. Період оборотності запасів, дні	11,93	9,88	2,05	9,94	0,06	1,99
9. Тривалість операційного циклу, дні	30,47	28,22	-2,25	27,80	-0,42	-2,67
10. Тривалість оборотності оборотного капіталу, дні	-48,71	-65,85	-17,14	-65,79	0,06	-17,08

Коефіцієнти оборотності запасів у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшились на 6,34, що призвело до зменшення періоду оборотності запасів на 2,05 днів. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком зменшились на 0,22, що призвело до збільшення періоду оборотності запасів на 0,06 дня.

Тривалість операційного циклу у 2020 році по зрівнянню з 2019 роком зменшились на 2,25 днів, а тривалість оборотності оборотного капіталу (фінансового циклу) зменшилась на 17,16 дня. У 2021 році по зрівнянню з 2020 роком тривалість операційного циклу зменшилася на 0,42, а тривалість оборотності оборотного капіталу (фінансового циклу) збільшилась на 0,06 дня.

Ілюстрація динаміки коефіцієнтів та показників ділової активності АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках зображено у додатку М.

Підсумовуючи проведенне дослідження ділової активності АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках можемо відмітити.

Коефіцієнти оборотності активів за період дослідження зменшились на 0,04, що призвело до збільшення періоду обороту активів на 12,07 днів.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості за період дослідження збільшилися на 0,75, що призвело до зменшення періоду обороту дебіторської заборгованості на 0,68 днів.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості за період дослідження зменшились на 0,71, що призвело до збільшення періоду обороту кредиторської заборгованості на 14,41 дня.

Коефіцієнт оборотності запасів за період дослідження збільшилися на 6,12, що призвело до зменшення періоду обороту запасів на 1,99 днів.

Тривалість операційного циклу за період дослідження зменшилася на 2,67 днів, а тривалість оборотності оборотного капіталу зменшилася на 17,08 днів.

Останнім етапом аналізу фінансових результатів діяльності підприємства, є аналіз рентабельності. Проаналізуємо ресурсні показники рентабельність АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках в таблиці 2.10, використовуючи при цьому форму форму №2 «Звіт про фінансові результати» за 2019-2021 роки (додатки Б, В, Д), а також формули з таблиці А.3 (додаток А).

Таблиця 2.10 – Аналіз ресурсних показників рентабельності «Укрпошта» за 2019-2021 роки, %

Показники	2019 рік	2020 рік	Відх. 2020 рік від 2019 року	2021 рік	Відх. 2021 рік від 2020 року	Відх. 2021 рік до 2019 року
Рентабельність підприємства (активів, виробництва)	5,82	1,85	-3,97	1,78	-0,07	-4,04
Рентабельність власного капіталу	20,72	8,07	-12,65	9,05	0,98	-11,67
Рентабельність залученого капіталу	10,95	3,27	-7,68	3,09	-0,18	-7,86
Рентабельність перманентного капіталу	18,45	6,74	-11,71	6,79	0,05	-11,66
Рентабельність необоротних активів (фондорентабельність)	14	5,76	-8,24	5,98	0,22	-8,02
Рентабельність оборотних активів	14,69	3,94	-7,75	3,79	-0,15	-10,90
Коефіцієнт покриття активів	111,62	103,08	-8,54	108,16	5,08	-3,46
Коефіцієнт окупності активів	89,59	97,02	7,43	92,46	-4,56	2,87
Коефіцієнт покриття власного капіталу	322,76	357,45	34,69	425,15	67,70	102,39
Коефіцієнт окупності власного капіталу	30,98	27,98	-3	23,52	-4,46	-7,46

Як видно із табл. 2.10., слід констатувати, що рентабельність підприємства за 2020 рік порівнюючи з 2019 роком зменшилася на 3,97 %. Щодо 2021 року та 2020 року, то показники зменшилися на 0,07 %. Рентабельність власного капіталу за 2020 рік порівнюючи з 2019 роком зменшилася на 12,65 %. Щодо 2021 року та 2020 року, то показники збільшилися на 0,98 %. Рентабельність залученого капіталу за 2020 рік порівнюючи з 2019 роком зменшилася 7,68 %. Щодо 2021 року та 2020 року, то показники зменшилися на 0,18 %. Рентабельність перманентного капіталу за 2020 рік порівнюючи з 2019 роком зменшилася на 11,71 %. Щодо 2021 року та 2020 року, то показники збільшилися на 0,05 %.

Рентабельність необоротних активів за 2020 рік порівнюючи з 2019 роком зменшилася на 8,24 %. Щодо 2021 року та 2020 року, то показники збільшилися на 0,22 %. Рентабельність оборотних активів за 2020 рік порівнюючи з 2019 роком зменшилася на 7,75 %. Щодо 2021 року та 2020 року, то показники

зменшилася на 0,15 %.

Коефіцієнт покриття активів за 2020 рік порівнюючи з 2019 роком зменшилася на 8,54 %. Щодо 2021 року та 2020 року, то показники збільшилися на 5,08 %. Коефіцієнт окупності активів за 2020 рік порівнюючи з 2019 роком збільшилася на 7,43 %. Щодо 2021 року та 2020 року, то показники зменшилася на 4,56 %. Коефіцієнт покриття власного капіталу за 2020 рік порівнюючи з 2019 роком збільшилася на 34,69 %. Щодо 2021 року та 2020 року, то показники збільшилася на 67,70 %. Коефіцієнт окупності власного капіталу за 2020 рік порівнюючи з 2019 роком зменшилась на 3 %. Щодо показників 2021 року та 2020 року, то вони зменшилися на 4,46 %.

Проілюструємо динаміку ресурсних показників рентабельності (збитковості) АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках (рис. 2.8.).

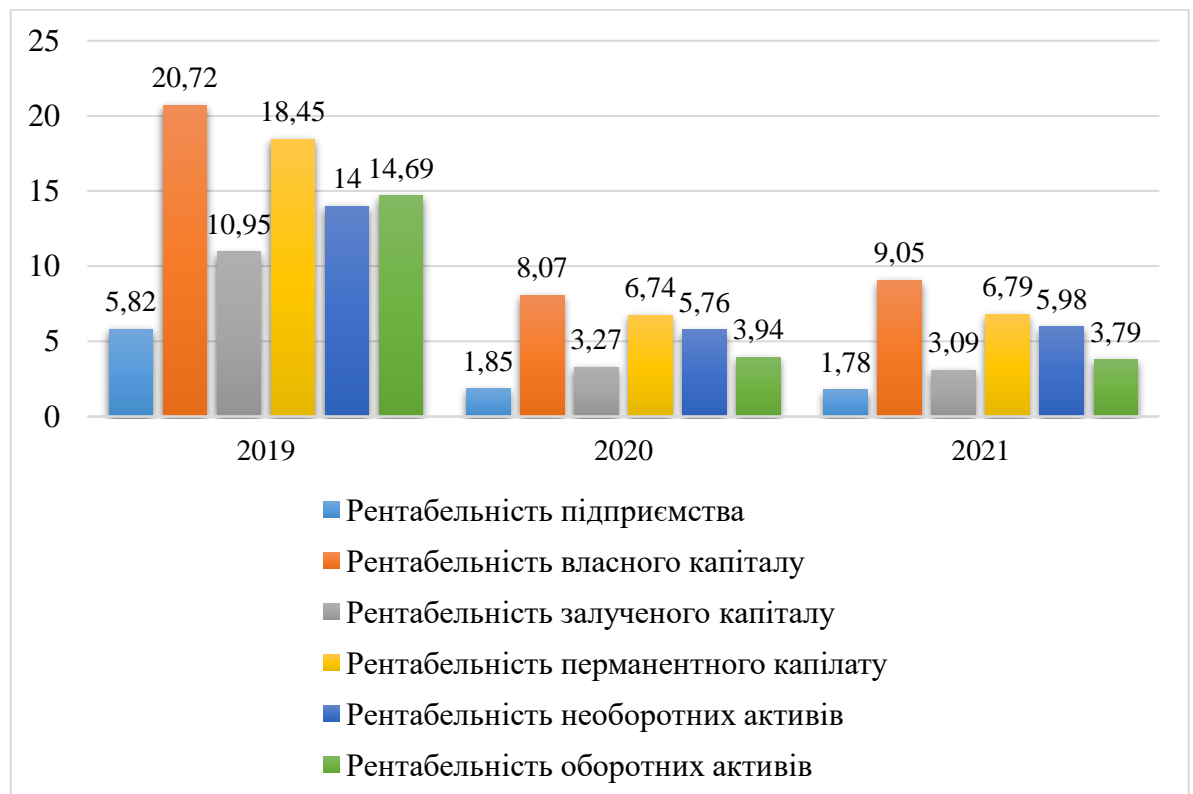

Рис. 2.8 – Динаміка ресурсних показників рентабельності АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках, %

Як видно із рис. 2.8., рентабельність підприємства за весь період зменшилася на 4,04 %. Рентабельність власного капіталу за 3 роки зменшилася на 11,67 %. Рентабельність залученого капіталу за досліджений період знизилася на 7,86 %. Щодо рентабельності перманентного капіталу то вона зменшилась на 11,66 %. Рентабельність необоротних активів за 2021-2019 рік зменшилися на 8,02 %. Рентабельність оборотних активів за досліджений період зменшилась 10,90 %. Коефіцієнт покриття активів за 2021-2019 роки знизилась на 3,46 %. Коефіцієнт окупності активів збільшились на 2,87 %. Коефіцієнт покриття власного капіталу за 3 роки збільшились на 102,39 %. Коефіцієнт окупності власного капіталу за досліджений період зменшилися на 7,46 %. Можемо дійти висновку згідно таблиці та рисунку, що найкращі показники за всі 3 роки були у 2019 році.

Далі проаналізуємо аналіз витратних показників рентабельності АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках у відсотках, використовуючи при цьому форму №2 «Звіт про фінансові результати» за 2019-2021 роки (додаток Б, В, Д), а також формули з таблиці А.2 (додаток А) (табл. 2.11).

Таблиця 2.11 – Аналіз витратних показників рентабельності АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках, %

Показники	2019 рік	2020 рік	Відх. 2020 рік від 2019 року	2021 рік	Відх. 2021 рік від 2020 року	Відх. 2021 рік від 2019 року
Рентабельність продукції (товарів, робіт, послуг)	17,90	18,11	0,21	17,25	-0,86	-0,35
Рентабельність операційної діяльності	6,28	2	-4,28	1,80	-0,20	-4,48
Рентабельність звичайної діяльності	6,17	2,21	-3,96	2,09	-0,12	-4,08
Рентабельність господарської діяльності	12,77	3,55	-9,22	3,32	-0,23	-9,42
Коефіцієнт покриття виробничих витрат	0,01	0,01	0	0,01	0	0
Коефіцієнт окупності виробничих витрат	0,01	0,01	0	0,01	0	0

Як видно із табл. 2.11., можемо зазначити наступне.

Рентабельність продукції за 2020 рік порівнюючи із 2019 збільшилась на 0,21 %, щодо 2021 та 2020 року показники зменшилися на 0,86 %. За весь період дослідження зменшилась на 0,35 %. Рентабельність операційної діяльності за 2020 та 2019 рік зменшилась на 4,28 %. Щодо 2021 року порівнюючи із 2020 роком, то показники зменшилися на 0,20 % 2021 рік у порівнянні з 2019 роком зменшилась на 4,48 %. Рентабельність звичайної діяльності за 2020 рік порівнюючи із 2019 зменшилась на 3,96 %, щодо 2021 та 2020 року показники зменшилися на 0,12 %. За весь період дослідження показники зменшилися на 4,08 %. Рентабельність господарської діяльності за 2020 рік порівнюючи із 2019 зменшилась на 9,22 %, щодо 2021 та 2020 року показники зменшилися на 0,23 %. За весь період дослідження показники зменшилися на 9,42 %. Коефіцієнт покриття виробничих витрат та окупності виробничих витрат за період дослідження зовсім не змінився, поспіль 3 роки становив 0,01 %.

Проілюструємо динаміку витратних показників рентабельності АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках (рис. 2.9.).

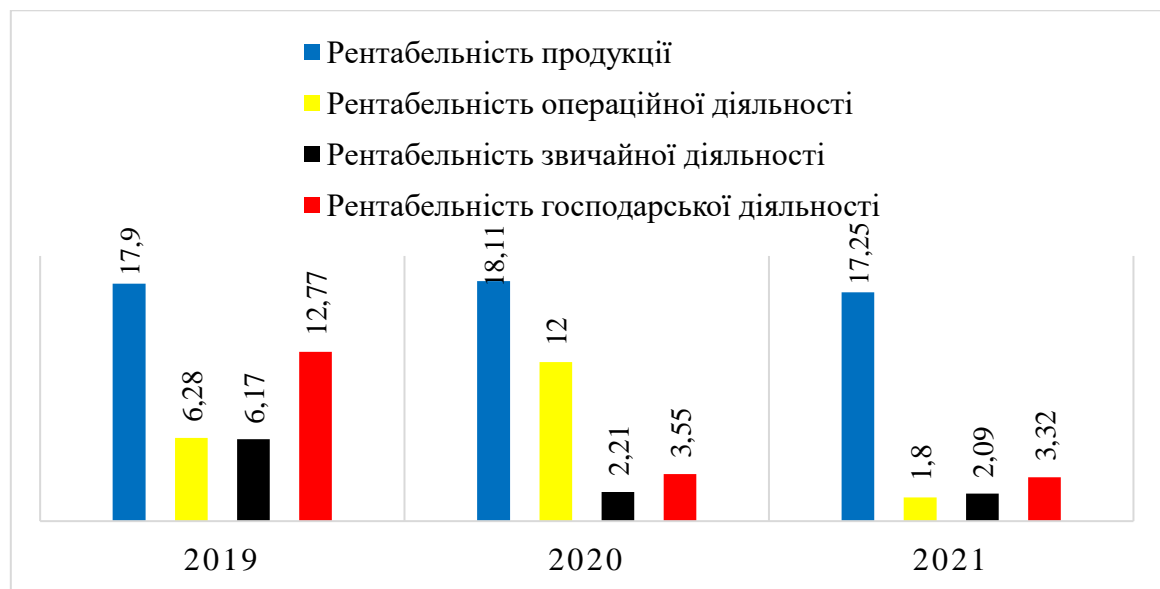

Рис. 2.9 – Динаміка витратних показників рентабельності за 3 роки, %

Проаналізувавши витратні показники рентабельності АТ «Укрпошта» можна сказати, що найкращі показники були у 2019 році, адже вони повністю покривали витрати. Показники 2020 та 2021 року значно знизилися порівнюючи із 2019, але все ж залишаються на позитивному рівні.

Надалі проаналізуємо доходні показники рентабельності АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках у таблиці 2.13, використовуючи при цьому форму №2 «Звіт про фінансові результати» за 2019-2021 роки (додатки Б, В, Д), а також формули з таблиці А.1 (додаток А) (табл. 2.12).

Таблиця 2.12 – Аналіз доходних показників рентабельності АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках, %

Показники	2019 рік	2020 рік	Відх. 2020 рік від 2019 року	2021 рік	Відх. 2021 рік від 2020 року	Відх. 2021 рік до 2019 року
Валова рентабельність продажу продукції (товарів, робіт, послуг)	84,82	84,67	-0,15	85,28	0,61	0,46
Чиста рентабельність продажу продукції (товарів, робіт, послуг)	5,21	1,80	-3,41	1,64	-0,16	-3,57
Рентабельність доходу від операційної діяльності	5,91	1,97	-3,94	1,75	-0,22	-4,16

Як видно із табл. 2.12., можемо зазначити наступне. Валова рентабельність продажу продукції за період дослідження 3 років збільшилась на 0,46 %, у 2021 році досягла найбільшого рівня та склала 85,28 %. Чиста рентабельність продажу продукції за період дослідження постійно зменшувалась та знизилась до 3,57 %, а у 2021 році дорівнювала 1,64 %. Рентабельність доходу від операційної діяльності за 3 роки знизилась на 4,16 %, а у 2021 році дорівнювала 1,75 %.

Проілюструємо динаміку доходних показників рентабельності АТ «Укрпошта» у 2019-2021 роках (рис. 2.10.).

Як видно із рис. 2.10., аналіз валової рентабельності показав, що АТ «Укрпошта» ефективно працюють підрозділи.

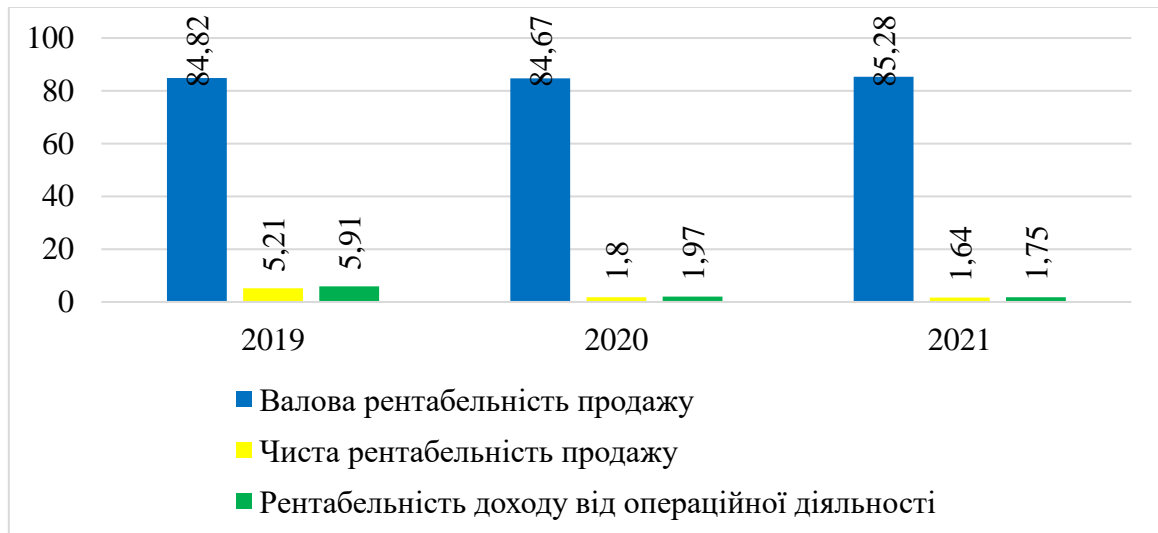

Рис. 2.10 – Динаміка доходних показників рентабельності АТ «Укрпошта», %

Чиста рентабельність із кожним роком знижується, це свідчить тільки про збільшення фінансових витрат. Щодо рентабельності доходу від операційної діяльності, то показники досить низькі впродовж всіх 3 років, це говорить про низьку вигідність для АТ «Укрпошта».

Висновки до розділу 2

За результатами дослідження управління доходами та витратами на АТ «Укрпошта» можемо зробити наступні висновки.

Надано організаційно-економічну характеристику АТ «Укрпошта», досліджено основні види діяльності, нормативно-правову базу функціонування підприємства-бази дослідження. Разом із цим було охарактеризовано організаційну структуру підприємства, яка має 3-рівневу ієрархію, у склад якої входить: апарат управління АТ «Укрпошта», дирекція підприємства, відділення та центри обслуговування.

Проаналізовано динаміку обсягів реалізації у яку входять такі послуги: поштові, кур'єрські, фінансові. За 3 роки були виявлено, що поштові послуги збільшилися на 2791 млн. грн., кур'єрські покращилися на 332 млн. грн., щодо фінансових, то вони збільшилися на 672 млн. грн.

Було проаналізовано основні фінансово-економічні показники АТ «Укрпошта» за 3 роки. У ході аналізу було виявлено, що чистий дохід від реалізації продукції, який за період дослідження збільшився на 3404,03 млн. грн. Собівартість реалізованої продукції змінилась на 2939,47 млн. грн. Валовий прибуток зріс на 464,55 млн. грн., а результати чистого прибутку зменшилися на 221,77 млн. грн. Щодо середньорічної чисельності персоналу, вона знизилася на 2856 чол.

Проаналізовано доходи АТ «Укрпошта». Аналіз доходів за 3 роки показав, доходи від операційної діяльності збільшилися на 3000,19 млн. грн., інші операційні доходи зменшилися на 403,84 млн. грн., щодо інших доходів зросли на 89,13 млн. грн., інші фінансові доходи покращилися на 13,48 млн. грн. Щодо аналізу витрат виявлено, що такі витрати збільшилися у розмірі: адміністративні витрати на 309,91 млн. грн., витрати на збут – 71,33 млн. грн., матеріальні затрати 90,38 млн. грн. Дана ситуація говорить про те, що АТ «Укрпошта» не може

правильно контролювати витрати та із кожним наступним роком вони тільки збільшуються у обсязі.

Було проаналізовано показники ділової активності. Коефіцієнт оборотності активів, що зменшився за весь час на 0,04, свідчить про зростання потреби у фінансових ресурсах. Коефіцієнти оборотності дебіторської заборгованості збільшилися на 0,75, а коефіцієнти оборотності кредиторської заборгованості зменшилися на 0,71. Порівнюючи ці показники можна підсумувати, що АТ «Укрпошта» використовує кредиторську заборгованість для фінансування власних дебіторів, а також частина цих коштів використовує для фінансування інших активів.

Проведено аналіз ресурсних показників рентабельності, який показав зниження всіх показників, а це вказує на оперативну діяльність, яка залишається на низькому рівні.

Проаналізовано витратні показники рентабельності. Результат показав, що найкращі показники були у 2019 році, адже вони повністю покривали витрати та при цьому пошта отримувала дохід. А ось 2020 та 2021 рік мав негативні наслідки для АТ «Укрпошта», адже всі показники знижувалися.

Аналіз доходних показників рентабельності показав, що валова рентабельність за 3 роки збільшилася на 0,46 %. Щодо чистої рентабельності результат знизився на 3,57 % за 2019-2021 рік. Рентабельність доходу від операційної діяльності за досліджений період зменшилися у розмірі на 4,16 %.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ ТА ВИТРАТАМИ НА АТ «УКРПОШТА»

3.1 Шляхи оптимізації управління доходами на досліджуваному підприємстві

За економічною природою управління доходами на підприємстві мають важко передбачуваний та змінний характер. Збільшення продажів та прибутку є високим пріоритетом для більшості підприємств. Зосередження уваги на теперішніх клієнтах і на тому, як вони реагують на різні стратегії маркетингу, може допомогти, щоб найкраще збільшити дохід, але про це пізніше. Оскільки управління доходами залежить від ринкових змін та змінного попиту, з'ясування способів залучення та утримання клієнтів є досить складним особливо у наших теперішніх умовах. Для нашого підприємства це також може означати встановлення та підтримку диференційованої та чітко визначеної, але гнучкої та адаптованої позиції на ринку. Традиційні методи зростання включають підвищення цін, збільшення витрат на маркетинг, розширення відділів продажів і запуск нових продуктів, зміна працівників. Але ці всі способи є неефективними як було підтверджено вже безліч разів. Є багато зовнішніх факторів, від яких залежать робота та ефективність АТ «Укрпошта». Одними із таких є: економіка, ринкові тенденції, стратегія конкурентів, продукти-замінники та інші.

Тож, доцільним буде перейти до безпосередніх проблем управління доходами АТ «Укрпошта»:

1. Чистий прибуток за період дослідження знизився, хоча у 2021 році по зрівнянню з 2020 роком спостерігалось зростання.

2. Низька ефективність роботи персоналу, що зменшує доходи підприємства-бази дослідження.

Чистий прибуток, за останні 3 роки він знижувався та на кінець 2021 році зменшився на 221,77 млн. грн. по зрівнянню з 2019 роком. Дана ситуація не може залишатися без уваги та потребує вирішення, адже у майбутньому дані показники будуть тільки зменшуватися. АТ «Укрпошта» у цій ситуації потребує нарощування доходів від реалізації послуг.

Рішення: «пересувна пошта». Суть у тому, що до певного села по графіку буде приїжджати машина, у якій буде водій, поштар та адміністратор. Роль адміністратора обслуговувати людей, допомагати у процесі сплати за комунальні послуги та вирішенні інших питань. Поштар у свою чергу буде доставляти пенсії та пропонувати товари: газети, журнали, кросворди. Отже, основні функції пересувних відділень полягають:

1. Можливість сплатити комунальні послуги.
2. Придбати товари, запропонований поштою.
3. Відправити посилку.

Для зручності та швидкості роботи, доцільним буде, щоб у машинах були термінали, що дозволить надавати більше послуг, такі як зняття готівки чи поповнення карти. Порівнюючи даний вид відділень вони майже не відрізняються, адже не мають більше опцій, але їхня роль та важливість у тому, щоб допомагати тим селам, які цього вкрай потребують. Такий вид відділень дозволить швидко відновлювати мережу АТ «Укрпошта». Це буде особливо корисною ідеєю у деокупованих територіях тобто там, де стаціонарні будівлі зазнали сильних руйнувань. Головний плюс – це те, що даний варіант дає змогу підвищити прибуток та значно покращить свої популярність серед клієнтів.

Вважаємо, що додаткові доходи АТ «Укрпошта» принесе розширення надання послуг за кордоном. У 2017 році Україна завдяки АТ «Укрпошти» посіла 33 місце у рейтингу Всесвітнього поштового союзу за індексом поштового розвитку, хоча до цього посідала 40 місце у списку. Дане покращення говорить про достатньо високий рівень пошти у порівнянні з іноземними аналогами. Серед партнерів АТ «Укрпошта» є Європейський інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, поштові оператори Європи, Азії та США. Окрім всіх вищенаведених послуг треба пам'ятати про теперішню ситуацію. А, отже, є варіант такої послуги як доставка особистих речей у країни Європи зі знижками від 30-80 %. Рівень знижки буде залежати від ваги відправлення, тобто чим більша посылка тим більша знижка. Для прикладу буде доцільним порівняти вартість посылки у двох варіантах.

Перший валіза з особистими речами з України до Польщі вагою до 2 кг складає 800 гривень, до 10 кг – 1200 гривень, а 30 кг коштуватиме 2000 гривень але це ще не вся сума, яку потрібно сплатити адже не враховано мито та податки країни отримання.

Другий сценарій зі знижками матиме такий вигляд: посылка вагою 2 кг коштуватиме 560 гривень (знижка 30 %), до 10 кг – 600 гривень (знижка 50 %), а 30 кг всього 400 гривень (знижка 80 %). Тобто видно, що ціни стали значно приємніші, ніж були до цього. А, отже, АТ «Укрпошта» матиме більше клієнтів, приваблюючи таким чином, а також даний спосіб зможе вивести пошту на новий рівень серед конкурентів.

За такою новою послугою можна відправити речі до Польщі, Франції, Німеччини, Італії, Болгарії, Угорщини, Литви, Естонії, Хорватії та ще 15 інших куточків. Тому пропозицією для покращення АТ «Укрпошта» є у напрямку міжнародної доставки, розширювати ринок доставки посилок та збільшувати об'єми наданих послуг, що, безсумнівно, підвищить показники операційних

доходів, а також рівень АТ «Укрпошта» в Україні через високі результати закордоном.

Додатково збільшити доходи підприємство-база дослідження може через утворення та відкриття поштового банку. Завдяки банку в людей буде більше доступу до банківських послуг, особливо у тих, хто знаходиться у більш віддалених територіях. У результаті зросте рівень безготівкових розрахунків та підвищиться показник інших доходів, що позитивно вплине на розвиток АТ «Укрпошта». Наразі у населення уявлення про пошту, як про компанію, яка доставляє посилки, але це вже давно не відповідає реальності. Цей напрям збільшення доходів включає в себе не вигадкування складних систем, а втілення у реальність практики, яка вже була застосована іншими іноземними компаніями поштового зв'язку. Тож на сьогодні АТ «Укрпошта» доставляє пенсію своїм клієнтам, але згодом вона і збирає частину надходжень назад у вигляді комунальних платежів, особливо це розповсюджено у сільській місцевості. Втілення у реальність банку та відкриття поштових рахунків населенням, зможе таким чином зменшити витрати державного бюджету, і рівень доходів буде значно вищим. Банк зможе покращити не тільки рівень прибутку пошти, а й економіку України. Нові депозитні рахунки з коштами дають впевненість людям тримати кошти в банку, ніж у себе під «подушкою». Таким чином банківська система матиме мільйони нових клієнтів, що, безперечно, є позитивним фактором. Неможливо не згадати той факт, що із правом відкривати поштові рахунки та здійснювати випуск карток, АТ «Укрпошта» отримає ресурс для комп'ютеризації, технологічного відновлення відділень, а це дає змогу покращити рівень заробітної плати працівникам. Звичайно, відкривати рахунки це буде добровільна функція, головне, зробити так, щоб у людей була можливість обирати, а це вже принесе плоди, адже населення зрозуміє свою важливість. А такий рівень довіри та перехід АТ «Укрпошта» на новий рівень, безсумнівно, матиме позитивні результати на рівень доходів та прибутку для самої пошти.

Наступною проблемою є низька ефективність роботи персоналу, що зменшує доходи підприємства-базис дослідження. Рішення: система преміювання. Даний спосіб зможе тримати співробітників на місці, а це у свою чергу зможе дати позитивні результати у майбутньому на діяльність АТ «Укрпошта». Далі буде зображено модель преміювання та заохочення працівників, що рекомендується для АТ «Укрпошта» (рис. 3.1.).

Рис. 3.1. – Модель преміювання працівників, що рекомендується для АТ «Укрпошта»

Як видно із рис. 3.1., модель преміювання працівників матиме змогу тримати їх на роботі, і при цьому вони своєю роботою покращуватимуть діяльність та збільшуватимуть доходи/ прибуток АТ «Укрпошта». Даний спосіб

вказаний у матеріальних надбавках за ефективну роботу, тобто тоді, коли працівник буде працювати більше своїх належних обов'язків матиме більше коштів. Наступний варіант – впровадити систему найкращого працівника місяця, це матиме 2 позитивні напрями. Перший складається з того, що робітники будуть дійсно працювати, навіть перевиконувати можливо свій план, що позитивно вплине на діяльність пошти, а також клієнти дійсно бачитимуть відповідне відношення до них. Щодо іншого напрямку, то тут все доволі просто, за гарну роботу, пошта буде сплачувати додаткові кошти або ж можливі інші варіанти (додаткові вихідні дні) в залежності від бажання працівника. І останньою складовою є покращення умов робочого місця. Мова йде про облаштування достойного робочого місця та умов при яких будуть працювати робітники. Тобто припинити процес, коли робітник сам купує собі канцтовари, які потрібні йому для роботи, облаштувати їдальню всіма належними предметами. Адже достойне відношення до працівників напряду залежить від того як вони будуть ставитися до клієнтів. Отже, АТ «Укрпошта» при будь якому наведеному сценарії матиме стабільну кількість персоналу, і при цьому вони будуть вдосконалювати пошту, і отримуватимуть за це додатковий дохід. Тож, при мотивації та преміюванні працівників АТ «Укрпошта» зможе підвищити ефективність роботи персоналу і це позитивно вплине на доходи і прибутки підприємства-бази дослідження.

Отже, управління доходами можна пояснити як поєднання людських ресурсів та інформаційних технологій для досягнення оптимального рівня прибутку та максимального рівня чистого прибутку за рахунок прогнозування поведінки індивідуального споживача на ринку для продажу бажаного виду продукції визначеному покупцеві у потрібний час за адекватною ціною за кращим каналом розподілу [85, с. 34]. Управління доходами являє собою систему управління фінансовими ресурсами, який складається із фінансової політики, методів, інструментів, а також керівників, що приймають управлінські рішення.

Ті організації, які мають високий рівень організації та управління є більш успішними, ніж їхні конкуренти.

3.2 Комплекс заходів покращення управління витратами на АТ «Укрпошта»

По-перше, підприємство – це головний елемент ефективного управління витратами. Таким чином, саме воно встановлює, яким способом управляти витратами. Зменшення рівня витрат завжди буде актуальною темою у всіх організаціях. Раціонально процес управління витратами, спрямований на підвищення ефективності роботи господарської діяльності, можливості конкурувати, а також підвищення доходів та розвитку. Процес управління витратами – це ціла система, вона буде активно працювати тільки у випадку, коли всі ресурси будуть використовувати раціонально та правильно. Тільки у такому сценарії дана система зможе забезпечувати активний пошук можливості для зниження рівня витрат та підвищення конкурентоспроможності. Для успішного функціонування підприємства, керівники повинні більше уваги приділити налагодженню системи управління витратами, застосовувати нові заходи і напрями оптимізації витрат, необхідно вивчати і застосовувати досвід зарубіжних компаній.

Проблеми управління витратами АТ «Укрпошта»:

1. Збільшення матеріальних затрат за останні 3 роки.
2. Витрати на збут.
3. Збільшення рівня собівартості реалізованих послуг.
4. Адміністративні витрати, які постійно збільшуються.

Почнемо із першої проблеми – це матеріальні затрати, тільки за останні 3 роки вони збільшилися на 90,38 млн. грн. Рішення: перехід на альтернативні джерела енергії. У наших складних реаліях відбувається постійний зріст вартості

палива, а це у свою чергу призводить до збільшення затрат, щоб цього уникнути або зменшити даний вид затрат, доцільним буде перейти на більш екологічних вид енергії. Перехід дає змогу знизити споживання моторного палива нафтового походження, і додатковим позитивним моментом є зменшення викидів забруднюючих речовин і парникових газів у навколишнє середовище. Неможливо не згадати природний газ як моторне паливо, адже стиснутий до 200 атмосфер він має низку важливих переваг порівняно з бензиновим та дизельним. Особливо небезпечним є дизельне, яким і користуються більшість авто АТ «Укрпошта», цей вид палива складний за вмістом, а також вихлопні гази при його спалюванні містять понад 40 елементів. Ще однією перевагою є те, що природний газ не змиває мастило з деталей, а це у свою чергу дає можливість залишати до 40 % мастила якщо порівнювати із бензином чи дизелем. Також використання газу зменшує навантаження на двигун, а це говорить про його можливість більше та довше використовувати. Ефективність кубометра природного газу не перевищує 50 % вартості бензину. А, отже, АТ «Укрпошта» не тільки зменшить рівень матеріальних затрат, перейшовши на природній газ, а й почне піклуватися про навколишнє середовище.

Другою проблемою управління витратами є щорічне збільшення витрат на збут, а саме за 3 роки на 71,33 млн. грн. Рішення має два варіанти: модернізація або переоснащення сортувальних центрів. На сьогодні існуюча логістика та інфраструктура зроблена під доставку листів та посилок має достатню кількість проблем та недоліків. Поточне становище сортувальних центрів зумовлене зростанням витрат. Удосконалення ряду сортувальних центрів у свою чергу дозволить підвищити надійність доставки, що є однією із головних проблем АТ «Укрпошта». Нова логістична система для старту хоча б для деяких сортувальних об'єктів має бути зроблена під вимоги сучасного сортувального обладнання, достатньої маневрової площі для транспорту, кількості постановочних вікон. Із переваг є мінімізація витрат на збут, а також на обслуговування логістики.

Закупівля сортувальних машин, інвентарю, у свою чергу призведуть до покращення швидкості сортування, зростання виробничої потужності тобто зросте обсяг потоків відправлень, яке матиме позитивні результати для досліджуваного підприємства. Також неможливо не вказати ще один позитивний фактор даної пропозиції – покращення ефективності праці, а це у свою чергу призведе до зменшення витрат на персонал.

Другий варіант вирішення проблеми відновити поставки посилок залізницею. Раніше дана практика працювала і досить чудово, але із теперішньою появою російської федерації на території України даний процес призупинився. Перевезення залізницею – це безперебійна доставка відправлень, яка є швидкою та менш ресурсно-затратною. Для прикладу, залізничний вагон може перевозити приблизно 2,4 тис. посилок. Тобто за 1 тиждень такого перевезення, враховуючи маршрути можна буде перевезти додатково 140 тис. посилок. Якщо порівняти автомобільне перевезення та залізничне не секретом буде, що залізниця є більш коректний та швидкий варіант, говорячи про перевезення великих та об'ємних посилок. Додатковою перевагою є можливість відправки посилок із інших країн, і цей процес буде більш зручним для отримувачів. Тому, таким чином, АТ «Укрпошта» зможе зменшити витрати на збут і при цьому збільшити швидкість доставки посилок отримувачам.

Наступною проблемою є зростання собівартості реалізованих послуг, яка за останні 3 роки збільшилася на 2939,47 млн. грн. Рішення: поштомати. Даний варіант стає все більш популярним у Європі, але України поки не поспішає впроваджувати даний варіант поштового відділення. Чим же поштомати краще за відділення?

1. Відсутність черги. Адже черга це у будь якому випадку неприємний етап. Зручність поштомата у тому, що забрати посилку можна відразу, витративши на це декілька хвилин власного часу.

2. Відсутність прямого контакту. Цей пункт особливо для теперішнього покоління та залишається особливо актуальним у наш час.

3. Зручність та простота. Поштомот не вимагає особистий документів, і при цьому посилку можна забрати у будь який час, тобто не треба поспішати та хвилюватися, як при відділення, які зачиняються до певного часу.

4. Доставка поштомотом значно дешевша ніж відділенням.

5. Надійність і оперативність, адже посилка максимально захищена.

І останнім додатковим варіантом є влаштування поштомоту в тих селищах, де всього одна пошта, і клієнтам може бути незручно долати шлях за своєю посилкою, а, отже, поштомот був би просто знахідкою для майбутніх споживачів. Але неможливо не вказати недоліки даного варіанту, один із найпоширеніших – посилки, вагою більше 30 кг не відправляються на поштомот. Тож, підводячи підсумок, варіант застосування поштомоту призведе до оптимізації собівартості реалізованих послуг та примножить прибутки АТ «Укрпошта», а найголовніше те, що клієнтів стане більше.

Додатково допоможе оптимізувати рівень собівартості реалізованих послуг активізація співпраці зі світовими інтернет-сайтами. У зв'язку з розширенням українського ринку та продажу через простори мережі необхідністю є налагодження співпрацю з такими сервісами як:

1.«AliExpress».

2.«Amazon».

3. «eBay inc».

4. «Walmart».

Завдяки даним порталам можна суттєво збільшили кількість клієнтів та масштаби обсяги посилок, також у результаті досягнуть достатнього рівня показники ділової активності, а також за рахунок оптимізації роботи по окремим напрямкам взаємодії з маркетплейсами зменшити собівартість реалізації послуг за рахунок ефекту масштабу.

Також для більш зручного бачення проаналізуємо графік інтернет-замовлень від різних поштових відділень (рис. 3.2.).

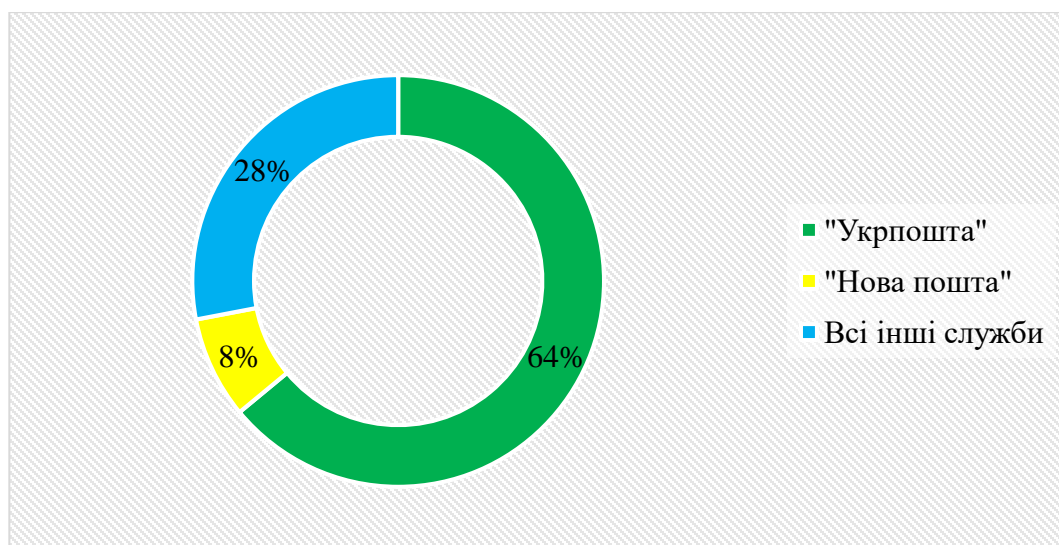

Рис. 3.2 – Частка інтернет-замовлень, які обирають різні поштові відділення

Як видно із рис. 3.2., найбільше обирають АТ «Укрпошта», а вже це показує, що є можливість отримати позитивні результати від даного напрямку оптимізації розміру витрат на підприємстві-базі дослідження.

Останньою проблемою залишається постійне збільшення адміністративних витрат. У цих умовах пропонується наступне:

- оптимізація кількості адміністративного персоналу, особливо керівного та витрат на оплату праці такого персоналу;
- автоматизація роботи адміністративного персоналу та зменшення його кількості;
- жорстка економія енергоресурсів за рахунок впровадження енергозберігаючих технологій;

- запровадження і використання аутсорсингу, щодо діяльності адміністративного персоналу та економія витрат за рахунок цього;
- оптимізація витрат на утримання та обслуговування комп'ютерної та оргтехніки;
- запровадження системи електронного документообігу.

Отже, можна дійти висновку, що система управління витратами відіграє надзвичайне місце на будь якому підприємстві. Завдяки правильному підходу до даного процесу, можна тримати витрати на стабільному рівні та повністю контролювати їх. Управління витратами, яке забезпечує економічну та фінансову стійкість організації на ринку посідає провідну роль у системі стратегічного управління підприємством. Сьогоднішні реалії життя майже на всіх державних підприємствах діє дана система управління, яка направлена ефективності виробничих процесів, зниження витрат, покращення прибутку, підвищення рівня конкурентоспроможності. Але негативний фактор цієї системи, безсумнівно, є, а саме це те, що неповне врахування впливу чинників зовнішнього ринкового середовища на показники витрат організації.

Висновки до розділу 3

Підводячи підсумок проведеного у 3 розділі дипломної роботи дослідження, можна сказати, що було розроблено напрями удосконалення управління доходами та витратами на АТ «Укрпошта».

Аналізуючи всі доходи досліджуваного підприємства доцільним буде розкрити 2 основні проблеми, із якими стикається АТ «Укрпошта»: чистий прибуток та низька ефективність роботи персоналу.

Для того аби збільшити чистий прибуток, запропоновано ввести у дію пересувні відділення. Логіка у тому, що це буде група людей, ціль якої об'їжджати населені пункти, що надаватиме послуги з повним функціоналом, але їхній графік роботи буде менший, ніж у звичайних відділеннях. Іншим варіантом запропоновано рішення – збільшити асортимент послуг за кордоном. Тому рекомендацією для покращення АТ «Укрпошти» є у напрямку міжнародної доставки, розширювати ринок доставки посилок та збільшувати об'єми наданих послуг.

Додатково збільшити доходи підприємство-база дослідження може через утворення та відкриття поштового банку. Даний спосіб дає змогу людям більше доступу до банківських послуг, особливо у тих, хто знаходиться у більш віддалених територіях. Особливо корисно це буде для тих, хто знаходиться у більш віддалених територіях або які не мають змоги прийти в банки. А, отже, поштовий банк зможе таким чином зменшити витрати державного бюджету, і рівень доходів буде значно вищим.

Ще одним додатковим варіантом є система преміювання. Було створено декілька варіантів, які зможуть покращити стан чисельності на пошті. Дана тема є важкою для АТ «Укрпошта», адже вже багато років система, яку всі добре знають не змінюється і через це пошта втрачає безліч робітників, а у результаті й своїх потенційних клієнтів.

Було запропоновано комплекс заходів для покращення управління витратами. У ході аналізу було визначено, що показники матеріальних затрат, витрати на збут, собівартість реалізованих послуг та адміністративні витрати щорічно збільшуються.

Матеріальні затрати за останні 3 роки тільки збільшуються, а, отже, рішення у тому, щоб автомобілі АТ «Укрпошта» перейшли на альтернативні види енергії. Такий варіант не тільки зменшить матеріальні затрати, а й допоможе таким чином навколишньому середовищу.

За останні 3 роки збільшуються витрати на збут. Було запропоновано рішення – переоснащення сортувальних центрів. Мається на увазі сучасне сортувальне обладнання, укомплектована площа для транспорту, закупівля сортувальних машин. Також було запропоновано ще один варіант зменшення витрат на збут, а саме – це перевезення залізницею. Даний спосіб зможе пришвидшити процес доставки, особливо це актуально у наш час для великих та важких посилок.

Наступною проблемою є собівартість реалізованих послуг. Вихід із ситуації – поштомати. Вони вже застосовуються закордоном і як показала практика досить прості та легкі у застосування. Даний спосіб має низку переваг, тому даний варіант призведе до зниження інших операційних витрат та примножить прибутки АТ «Укрпошта», а найголовніше те, що клієнтів стане більше. Додатковим варіантом є співпраця з інтернет-сайтами. Даний варіант зможе вивести АТ «Укрпошта» на новий рівень серед потенційних клієнтів, а також зменшити рівень фінансових витрат.

І останньою проблемою є адміністративні витрати. Рішення: оптимізація кількості адміністративного персоналу, автоматизація роботи адміністративного персоналу, жорстка економія енергоресурсів, використання аутсорсингу, оптимізація витрат на утримання та обслуговування комп'ютерної та оргтехніки, запровадження системи електронного документообігу.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Основною метою кваліфікаційної бакалаврської роботи було удосконалення управління доходами та витратами АТ «Укрпошта» на основі аналізу за рахунок розробки комплексу оптимізаційних заходів.

Відповідно до мети бакалаврської роботи були висвітлені основні завдання, серед них були такі: визначення сутності та теоретичну характеристику доходів і витрат підприємства, розкриття місця та ролі управління доходами і витратами в системі управління підприємством, дослідження теоретичних аспектів аналізу доходів та витрат суб'єктом підприємництва, організаційно-економічна характеристика АТ «Укрпошта», аналіз доходів та витрат АТ «Укрпошта», діагностика управління доходами та витратами на АТ «Укрпошта», наведення шляхів оптимізації управління доходами на досліджуваному підприємстві, розробка комплексу заходів покращення управління витратами на АТ «Укрпошта».

У роботі було визначено поняття «доходи» у різних літературних джерелах, їхня класифікація, фактори. Досліджено поняття «витрат» за різними підходами та класифікацією. Розкрито поняття «управління», її функції, складові системи. Проаналізовано місце та роль, принципи, мету, етапи, завдання, характерні ознаки управління доходами та витратами. Висвітлено поняття «аналіз, аналіз доходів». Проаналізовано основні завдання, мета, інформаційне забезпечення, етапи, методичні підходи аналізу доходів. Досліджено «аналіз витрат» їхню мету, завдання, складові, а також такі методики: «Стандарт-кост», аналіз грошового потоку, LCC-аналіз, метод «ФВА», «Директ-кост», метод ABC, «Кост-кілінг», CVR-аналіз.

Продіагностувано організаційно-економічну характеристику АТ «Укрпошта». На підставі було визначено основний вид діяльності, нормативно-

правову базу, організаційна структура. Проаналізовано динаміку обсягів реалізації АТ «Укрпошта», і виявлено, що найвище місце посідають поштові та фінансові послуги. Проаналізовано основні фінансово-економічні показники діяльності АТ «Укрпошта», у результаті дослідження виявлено зниження чистого прибутку за досліджений період на 221,77 млн. грн. Також ще одним показником була середня чисельність персоналу, яка за 2019-2021 рік зменшилась на 2856 чол. Було проведено діагностику аналізу доходів, який вказав на проблеми із управлінням доходів на АТ «Укрпошта», і внаслідок цього показники постійно знижуються, а, отже, пошта не отримує достатнього прибутку. Аналіз витрат показав результати збільшення таких показників: собівартість реалізованих послуг на 2939,27 млн. грн., адміністративні витрати – 309,91 млн. грн., витрати на збут – 71,33 млн. грн. Також досліджено аналіз динаміки та структури операційних витрат, у результаті виявлено, що за період дослідження такі показники збільшувалися: матеріальні затрати на 90,38 млн. грн. Підвищення даних показників вказує на невміння АТ «Укрпошта» правильно управляти своїми витратами. У ході дослідження проаналізовано фінансові результати діяльності АТ «Укрпошта», цей аналіз тільки підтвердив результати, які були вказані вище. Разом із цим проведено діагностику доходних, витратних та ресурсних коефіцієнтів рентабельності АТ «Укрпошта» за 2019-2021 роки, використовуючи для цього Звіти про фінансові результати за 2019-2021 роки. Проведено аналіз ресурсних показників рентабельності. У ході аналізу виявлено суттєве зниження показників рентабельності підприємства, власного капіталу, залученого капіталу, перманентного, показники необоротних активів і оборотних активів. Усі показники які були досліджені зазнали щорічного зниження, це вказує на оперативну діяльність, яка залишається на низькому рівні. Проаналізовано витратні показники рентабельності, результат показав, що найкращі показники були у 2019 році, адже вони повністю покривали витрати та при цьому пошта отримувала дохід. А ось 2020 та 2021 рік мав негативні наслідки

для АТ «Укрпошта», адже всі показники знижувалися. Розглянуто аналіз доходних показників рентабельності, у результаті дослідження виявлено, що валова рентабельність за 3 роки збільшилася на 0,46 %. Щодо чистої рентабельності результат знизився на 3,57 % за 2019-2021 рік. Рентабельність доходу від операційної діяльності за досліджений період зменшилися у розмірі на 4,16 %.

На основі проведеного дослідження з приводу управління доходами та витратами, у результаті, було знайдено певні заходи та рекомендації щодо покращення АТ «Укрпошта», а саме: для покращення чистого прибутку запропоновано ввести пересувні відділення і розширення послуг закордоном. Даний варіант допоможе вийти на новий рівень серед своїх конкурентів, і при збільшить попит клієнтів. Щодо низької ефективності роботи персоналу запропоновано: систему преміювання. Цей метод включає в себе стратегію покращення робочого місця, матеріальних надбавок за достойні результати у роботі, грошова нагорода робітника місяця. Даний варіант допомагає АТ «Укрпошти» зменшити постійну чисельність персоналу, і при цьому покращити рівень ефективності роботи. Щоб підвищити доходи підприємства-бази дослідження є варіант відкриття поштового банку. Завдяки такому методу зросте рівень безготівкових розрахунків, у людей буде більше доступу до банківських послуг через пошту, а, отже, даний метод матиме позитивні результати на рівень доходу. Щодо зниження показників матеріальних витрат було запропоновано перехід на альтернативні джерела енергії. Адже постійний зріст палива у сучасних реаліях негативно впливає на витрати АТ «Укрпошта». Перевагами даного способу в тому, що перехід на природний газ буде зручнішим, фінансово менш затратним, і при цьому відбувається процес піклування про навколишнє середовище. Наступною проблемою є щорічне збільшення витрат на збут, рішення – переоснащення сортувальних центрів. Теперішнє становище цих центрів викликає досить негативні результати. Покращення сортувальних

центрів дозволить підвищити надійність доставки, а, отже, і ефективність праці. Ще одним варіантом вирішення даної проблеми є введення в дію перевезень залізницею. Раніше такий метод був реалізований, але при сучасних реаліях процес призупинився. Даний варіант є досить швидким та менш ресурсно-затратним, що є основною проблемою АТ «Укрпошта», і при цьому зменшить витрати на збут. Третім показником є собівартість реалізованих послуг запропоновано ввести поштомати. Даний метод має безліч переваг, і унаслідок цього, зможе поліпшити рівень собівартості реалізованих послуг при цьому збільшиться клієнтська база. Додатковим варіантом є співпраця із інтернет-сайтами. У результаті це підвищить популярність АТ «Укрпошта» серед конкурентів та при цьому рівень клієнтів закордоном буде значно більший. Останнім показником вважаються адміністративні витрати та їхнє щорічне збільшення. Натомість пропонується оптимізація кількості адміністративного персоналу, особливо керівного та витрат на оплату праці такого персоналу, автоматизація роботи адміністративного персоналу та зменшення їхньої чисельності, також жорстка економія енергоресурсів, це можна зробити за рахунок впровадження енергозберігаючих технологій, запровадження використання аутсорсингу, оптимізація витрат на утримання та обслуговування комп'ютерної та оргтехніки, введення системи електронного документообігу. Усі запропоновані вище варіанти допоможуть знизити рівень витрат для АТ «Укрпошта».

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Smith A. on Capital and Income. Project: Problems in Standard National Accounting. January, 2003. 26 с.
2. Гуріна Н. В. Економічна сутність доходів та їх класифікація: проблеми і шляхи вирішення. Науковий вісник Херсонського державного університету, Випуск 12. Частина 1, 2015. 283 с.
3. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік. Тернопіль, 2016. 356 с.
4. Давидюк Т. В., Манойленко О. В., Ломаченко Т. І., Резніченко А. В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. Харків, Видавничий дім «Гельветика», 2016. 328 с.
5. Кононова О. Є. Організація бухгалтерського обліку: Навч. посібник. Дніпро, 2018. 202 с.
6. Блонська В. І. Стратегія управління доходами торговельного підприємства в умовах розвитку ринкових відносин. Науковий вісник України: збірка науково-технічних праць. Львів. Випуск 18. Частина 6, 2008. 223 с.
7. Сідун В. А. Економіка підприємства: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 305 с.
8. Miculescu C. The incomes and expenses budget of an enterprise as an instrument of financial forecast. Quaestus Multidisciplinary Research Journal, 2007. 227 с.
9. Романова Т. В., Даровський Є. О. Чинники, що впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах. Ефективна економіка, 2015. №4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3976> (дата звернення: 17.02.2023).
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/ (дата звернення: 19.02.2023).

11. Задорожній З. Управлінський облік доходів від операційної діяльності будівельних підприємств. Вісник ТАНГ № 2, 2005. 471 с.

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 "Звіт про фінансові результати". URL: <https://ips.ligazakon.net/document/REG3690?an=46> (дата звернення: 23.02.2023).

13. Чабанюк О. М. Економічна сутність, умови визнання та класифікація витрат, доходів і фінансових результатів основної діяльності підприємств. Науковий вісник НЛТУ України: збірник науково-технічних праць. Львів. Випуск 22, 2012. 307 с.

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №16 «Витрати» Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня р. №318. Зареєстровано у Міністерстві юстиції України 19 січня р. за №27/4248 (із змінами і доповненнями). URL: <https://dtki.com.ua/documents/dovidnyk/nsbo/32temd1.htm> (дата звернення: 01.03.2023).

15. Чумаченко М. Г. Економічна робота на підприємстві та П(с)БО «Витрати». Бухгалтерський облік і аудит № 3, 2007. 116 с.

16. Голов С. Ф. Чи перешкоджає П(с)БО 16 «Витрати» економічній роботі на підприємстві? Бухгалтерський облік і аудит № 5, 2007. 213 с.

17. Труш В. Є. Управлінський облік: навчально-методичний посібник. Київ, 2007. 296 с.

18. Макконел К. Р. Экономикс: Принципы, проблемы и политика. Макконел К. Р., Кемпбелл Р., Брю С. Л., 1992. 1040 с.

19. Скрипник М. І. Сутність витрат як економічної категорії. Вісник ЖДТУ. Серія: «Економічні науки». Випуск 4 (50), 2009. 164 с.

20. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку. Житомир, 2000. 640 с.

21. Волкова І. А. Фінансовий облік 2: навчальний посібник. Центр навчальної учбової літератури, 2009. 224 с.
22. Пушкар М. С. Фінансовий облік. Тернопіль, 2002. 389 с.
23. Бланк І. А. Словник фінансового менеджера. Київ: Ніка-Центр, 1998. 478 с.
24. Климко Г, Н., Нестеренко В. П., Каніщенко Л. О. Основи економічної теорії: політекономічний аспект. Київ, 1997. 740 с.
25. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств. Київ: КНЕУ, 2001. 325 с.
26. Прохар Н. В. Облік доходів, витрат і фінансових результатів: проблеми теорії та практики: монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. 230 с.
27. Рязанова Н. О. Бухгалтерський облік: Навчально-методичний посібник. Старобільськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2022. 287 с.
28. Меренкова Л. О. Стаття: «Управління витратами підприємства в ринковій економіці». Харків, 2003. С. 18-20.
29. Мних Є. В. Економічний аналіз: Підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 412 с.
30. Нападовська Л. В. Управлінський облік: Монографія. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. 450 с.
31. Чаюн І. Ю., Богославець Г. М., Довгаль Н. С., Стасюк Л. Л., Бондар І. Ю. Економіка підприємства. Підручник: Київ, 2005. 569 с.
32. Лук'янова В. В. Управління витратами. Хмельницький, ТУП, 2002. 132 с.
33. Вовк А. Д. Вплив управління доходами та витратами на підприємстві на розвиток економічного потенціалу регіону. Збірник тез доповідей всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми управління економічним потенціалом регіонів». Запоріжжя: ЗНУ, 2023. С. 19-20.
34. Карпюк Г. І. Основи підприємництва: Навчальний посібник для здобувачів професійної освіти, 2021. 248 с.

35. Лазеба Є. С. Основні функції управління підприємством та їх взаємозв'язок. Київ, 2015. 283 с.

36. Черницька А. М. Розкриття і характеристика характеристика підходів до визначення системи управління підприємством. Вінниця, 2012. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1638> (дата звернення: 24.03.2023).

37. Довгань, Л. Є., Малик І. П., Мохонько Г. А., Шкробот М. В. Менеджмент організацій: навчальний посібник для студентів-магістрів галузі знань. Київ, 2017. 262 с.

38. Стоян К. С, Бихкало К. Ю. Складові системи управління підприємством. Том № 4. Дніпро, 2013. URL: http://confcontact.com/2014_04_25_ekonomika_i_menedgment/tom4/54_Stoyan.htm (дата звернення: 29.03.2023).

39. Євдокимова Н. М., Батенко Л. П., Вербя В. А., Кизенко О. О. Економічне управління підприємством : Навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2011. 327 с.

40. Люта О. В. Стаття: «Актуальні аспекти формування системи управління прибутком підприємства». Київ, 2014. С. 27-30.

41. Талавіра Є. В. Стаття: «Розробка стратегії управління прибутком торговельних підприємств». Київ, 2014. С. 21-32.

42. Нагайчук В. В. Показники оцінки якості прибутку та їх залежність від обраної стратегії. Науковий вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. Економічні науки, 2011. 139-146 с.

43. Ткаченко Т. П. Стаття: «Управління доходами на підприємстві». URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/3_2018/152.pdf (дата звернення: 2.04.2023).

44. Давидович І. Є. Управління витратами: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 320 с.

45. Борисюк І. О., Семеняка Я. В. Стаття: «Формування системи управління витратами підприємства». Випуск 5, 2017. С. 17-24.

46. Свистун Л. А., Левкова Р. М. Стаття: «Удосконалення системи управління витратами підприємства в умовах нестабільної економіки». Харків, 2017. С. 45-51.

47. Ясінська. А.І. Стаття: «Сутність управління витратами на вітчизняних підприємствах». Вінниця, 2007. С. 36-42.

48. Колесник В. М., Савченко Т. В. Фактори впливу на витрати промислових підприємств. Випуск 47(4), 2015. 394 с.

49. Литовченко О. Ю. Економіка та управління підприємствами. Випуск 31, 2019. 301 с.

50. Борисюк І. О., Семеняка Я. В. Стаття: «Формування системи управління витратами підприємства». Випуск 5, 2017. С. 67-74.

51. Фостолович В.А., Економічна наука. Місце управління витратами в сучасній системі управління підприємством, 2019. 162 с.

52. Zappa D. La determinazione del reddito nelle imprese commerciali. Rome, 1929. 192 с.

53. Ерхард Л., Модільяні Ф. Аналіз і синтез. Київ, 2016. URL: <http://um.co.ua/10/10-6/10-63379.html> (дата звернення: 12.04.2023).

54. Кувалдіна О. О. Методичне забезпечення аналізу доходів підприємства переробної промисловості. Київ, 2016. 276 с.

55. All You Need To Know About Revenue Analysis? URL: <https://www.leadsquared.com/learn/sales/revenue-analysis/> (дата звернення: 14.04.2023).

56. Аналіз прибутку компанії. URL: <https://ibuhgalter.net/material/1298/25902> (дата звернення: 19.04.2023).

57. Prerequisites and methodological approaches to the analysis of income of the enterprise. URL: <https://thelib.info/ekonomika/482520-peredumovi-ta-metodichni-pidhodi-do-analizu-dohodiv-pidpriemstva/> (дата звернення: 21.04.2023).

58. Волошина О. А. Стаття: «Методичні підходи до аналізу доходів підприємства та фактори їх формування». Харків, 2019. С. 44-56.

59. Kovalchuk T. M, Khudyk O. B. Methodological principles of the strategic analysis of income. Volume 26, №1, 2016. 216 с.

60. Holubnycha G. P., Panasenko I. L. Ekonomichnyu analysis: learning posibnyk, 2008. 264 с.

61. Бочкарьова Т. О., Кулинич Р. О. Показники рентабельності підприємств різних галузей України та шляхи підвищення їх рівня. Економіка і суспільство. Випуск 10, 2017. 389 с.

62. Чорна М. В., Смірнова П. В., Бугріменко Р. М. Управління витратами: навчальний посібник. Київ, 2017. 166 с.

63. Кулик А. В. Теорія економічного аналізу: навчальний посібник. Київ, 2018. 411 с.

64. Холод З. М., Бачик А. Я. Аналіз витрат підприємства: актуальність, пріоритетні напрямки, проблеми і завдання. URL: <http://nz.uad.lviv.ua/static/media/1-8/4.pdf> (дата звернення: 30.04.2023).

65. Янчева Л. М., Янчев А. В., Кирильєва Л. О., Шеховцова Д. Д. Облік та аудит витрат підприємств ресторанного господарства: управлінський аспект: монографія. Харків, 2017. 264 с.

66. Вовк А. Д. Іноземні підходи до аналізу витрат на підприємствах. Збірник наукових праць студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених «Молода наука-2023»: у 5 т. Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2023. Т.1. С. 14-16.

67. Cost analysis for construction: What you need to know and understand. URL: <https://sitemate.com/uk/resources/articles/finance/construction-cost-analysis/> (дата звернення: 2.05.2023).

68. Піскунова Н. В. Аналіз витрат виробництва як важлива ланка ефективного управління промислового підприємства. Економічний аналіз: збірка наукових праць. Тернопіль. “Економічна думка”, Том 13, 2013. 360 с.

69. Погорілов Ю. С., Козаченко Г. В. Стаття: «Ідентифікація методів в управлінні затратами підприємства». Харків, 2010. С. 87-93.

70. Теоретичні основи аналізу та оптимізації грошових потоків підприємства. URL: http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/1634/1/econrig_2014_4_16%20%281%29.pdf (дата звернення: 09.05.2023).

71. Дерій В. А. Запозичені (зарубіжні) методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції та їхнє використання в Україні. Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. Випуск 33, 2010. 540 с.

72. Литвин З. Б. Функціонально-вартісний аналіз: навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2007. 254 с.

73. Голубовський Л. К. Аналіз сучасних методів управління витратами. Галицький економічний вісник. Випуск 1(26), 2010. 290 с.

74. Томчук О. Ф. Методика аналізу витрат операційної діяльності сільськогосподарського підприємства та напрями його удосконалення. Вінниця, 2020. 348 с.

75. Єгорова О. В. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів аграрного профілю. Полтава, 2016. 306 с.

76. Лепьохіна О. В., Рентабельність підприємства і механізм управління розподілом прибутку підприємств машинобудування. Вісник Університету банківської справи Національного банку України. Випуск 1, 2011. 311 с.

77. Сокольська Р. Б., Зелікман В. Д., Акімова Т. В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Частина I. Аналіз фінансової звітності. Дніпропетровськ, 2015. 92 с.
78. Cost-Benefit Analysis Formula. URL: <https://www.wallstreetmojo.com/cost-benefit-analysis-formula/> (дата звернення: 15.05.2023).
79. Грабовецький, Б. Є. Фінансовий аналіз та звітність: навчальний посібник Вінниця, 2011. 281 с.
80. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: монографія. Київ, 2001. 387 с.
81. Заїкіна О. О. Роль показників ділової активності в оцінці управління підприємством. Харчова промисловість. Суми, 2008. 348 с.
82. Соловей Н. В., Гудима В. Ю. Аналіз ділової активності підприємства як основа підвищення ефективності його діяльності. Економічні науки. Випуск 1, 2019. 248 с.
83. АТ «Укрпошта». Фінансова звітність відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності та звіт незалежного аудитора, 2020. URL: file:///C:/Users/%D0%90%D0%BD%D1%8F/Downloads/Telegram%20Desktop/final_financial_statements_mandatory_ukr.pdf (дата звернення: 20.05.2023).
84. Річний звіт Укрпошта, 2019. URL: https://www.ukrposhta.ua/doc/issuer-reporting/Annual_Report_Ukrposhta_2019.pdf (дата звернення: 20.05.2023).
85. Партин Г. О. Управлінський облік. Львів, 2013. 280 с.
86. Бойчик І. М. Економіка підприємства: підручник. Київ, 2016. 301 с.
87. Фаріон В. Я. Аналітична оцінка ділової активності та рентабельності підприємств. Київ, 2013. 329 с.
88. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погріщук Б. В. Економіка підприємства: Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 259 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1 – Доходні показники рентабельності підприємства [86]

№	Найменування показника	Формула розрахунку	Характеристика
1	Валова рентабельність продажу продукції (товарів, робіт, послуг)	$\frac{\text{Ф. 2, р. 2050}}{\text{ф. 2, р. 2000}} * 100\%$	Показує розмір валового прибутку, отриманого підприємством з 1 грн. доходу від продажу продукції (товарів, робіт, послуг).
2	Чиста рентабельність продажу продукції (товарів, робіт, послуг)	$\frac{\text{Ф. 2, р. 2350}}{\text{ф. 2, р. 2000}} * 100\%$	Показує розмір чистого прибутку з 1 грн. чистого доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг.
3	Рентабельність доходу від операційної діяльності	$\frac{\text{Ф. 2, р. 2190}}{\text{ф. 2, р. 2000} + \text{р. 2120}} * 100\%$	Показує розмір прибутку з 1 грн. доходу від операційної діяльності.

Таблиця А.2 – Витратні показники рентабельності підприємства [87]

№	Найменування показника	Формула розрахунку	Характеристика
1	Рентабельність продукції (товарів, робіт, послуг)	$\frac{\text{Ф. 2, р. 2090}}{\text{ф. 2, р. 2050}} * 100\%$	Скільки отримано прибутку з 1 грн. понесених витрат. Розраховується відношенням валового прибутку до собівартості реалізованої продукції.
2	Рентабельність операційної діяльності	$(\text{ф. 2, р. 2190} / \text{ф. 2, рр. 2050} + 2130 + 2150 + 2180) \cdot 100\%$	Скільки отримано прибутку від операційної діяльності з 1 грн. понесених витрат.
3	Рентабельність звичайної діяльності	$(\text{ф. 2, р. 2290} / \text{ф. 2, рр. 2050} + 2130 + 2150 + 2180 + 2250 + 2270) \cdot 100\%$	Відображає величину отриманого прибутку від звичайної діяльності з 1 грн. звичайних витрат.
4	Рентабельність господарської діяльності	$(\text{ф. 2, р. 2290} + 2120 - 2180) / 2050 + 2130 + 2150 + 2180 + 2250 + 2270) \cdot 100\%$	Отриманий прибуток від господарської діяльності з 1 грн. загальних витрат.
5	Коефіцієнт покриття виробничих витрат	$\frac{\text{ф. 2, р. 2000}}{\text{ф. 2, р. 2050}} / 100\%$	Показує на яку величину 1 грн. чистого доходу покриває виробничі витрати.
6	Коефіцієнт окупності виробничих витрат	$\frac{\text{ф. 2, р. 2050}}{\text{ф. 2, р. 2000}} / 100\%$	Показує величину виробничих витрат задля отримання 1 грн. чистого доходу.

Продовження додатку А

Таблиця А.3 – Ресурсні показники рентабельності підприємства [87]

№	Найменування показника	Формула розрахунку	Характеристика
1	Рентабельність підприємства (активів, виробництва)	$\frac{\Phi.2,р.2350}{\Phi.1,р.1300} * 100\%$	Показує величину чистого прибутку, яка припадає на 1грн. активів.
2	Рентабельність власного капіталу	$\frac{\Phi.2,р.2290}{\Phi.1,р.1495} * 100\%$	Величина прибутку, яка припадає на 1грн. власного капіталу.
3	Рентабельність залученого капіталу	$\frac{\Phi.2,р.2290}{\Phi.1,р.1595+\Phi.1\ 1695} * 100\%$	Величина прибутку, яка припадає на 1грн. залученого капіталу.
4	Рентабельність перманентного капіталу	$\frac{\Phi. 2, р. 2290}{\Phi. 1, р. 1495 + \Phi. 1 р. 1595} * 100\%$	Величина прибутку, яка припадає на 1 грн. власного капіталу та довгострокових зобов'язань.
5	Рентабельність необоротних активів (фондорентабельність)	$\frac{\Phi. 2, р. 2290}{\Phi. 1, р. 1095} * 100\%$	Величина прибутку, яка припадає на 1грн. оборотних активів.
6	Рентабельність оборотних активів	$\frac{\Phi. 2 р. 2290}{\Phi. 1, р. 1195} * 100\%$	Величина прибутку, яка припадає на 1грн. оборотних активів.
7	Коефіцієнт покриття активів	$\frac{\Phi. 2 р. 2000}{\Phi. 1, р. 1300} * 100\%$	Показує на яку величину 1грн. чистого доходу покриває активи підприємства.
8	Коефіцієнт окупності активів	$\frac{\Phi. 1, р. 1300 * 100\%}{\Phi. 2 р. 2000}$	Показує величину активів, яка припадає на 1грн. чистого доходу.
9	Коефіцієнт покриття власного капіталу	$\frac{\Phi. 2 р. 2000}{\Phi. 1, р. 1495} * 100\%$	Величина, на яку 1грн. чистого доходу покриває власний капітал.
10	Коефіцієнт окупності власного капіталу	$\frac{\Phi. 1, р. 1495 * 100\%}{\Phi. 2 р. 2000}$	Показує величину власного капіталу, яка припадає на 1грн. чистого доходу.

Продовження додатку А

Таблиця А.4 – Показники ділової активності підприємства [88]

№	Найменування коефіцієнта	Призначення і сутність коефіцієнта	Формула розрахунку
1	Коефіцієнт оборотності активів (Коа)	Можна оцінити ефективність використання підприємством всіх наявних ресурсів незалежно від джерел їх залучення.	Стр. 2000 / Стр. 1300
2	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз)	Скільки разів у середньому протягом звітного періоду погашається дебіторська заборгованість.	Стр. 2000 / Стр. 1125
3	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Кокз)	Скільки оборотів необхідно підприємству для оплати наявної заборгованості.	Стр. 2050 / Стр. 1610
4	Коефіцієнт оборотності запасів (Коз)	Скільки разів запаси перенесли свою вартість на готові товари.	Стр. 2050 / Стр. 1100
5	Період оборотності активів	За скільки днів здійснюється повний оборот загальної вартості активів	Кількість днів у періоду / Коа
6	Період погашення оборотності дебіторської заборгованості	Дає розрахункову кількість днів для погашення кредиту.	Кількість днів у періоді /Кодз.
7	Період погашення оборотності кредиторської заборгованості	Дає розрахункову кількість днів для погашення кредиту.	Кількість днів у періоді /Кокз.
8	Період одного обороту запасів	Характеризує період часу, протягом якого запаси перетворюються в реалізовані вироби.	Кількість днів у періоді /Коз.
9	Тривалість операційного циклу	Скільки днів у середньому потрібно для виробництва, продажу і оплати продукції підприємства.	ПОоз+ПОдз.
10	Тривалість оборотності оборотного капіталу	За скільки днів у середньому потрібно для повного обороту оборотного капіталу.	Тоц-Покз.

АТ «Укрпошта»
Баланс (Звіт про фінансовий стан)
 Усі суми наведені у тисячах гривень

Підприємство: **АТ «Укрпошта»**
 Територія: **Україна, м. Київ, Шевченківський р-н**
 Організаційно-правова форма господарювання: **Державна акціонерна компанія (товариство)**
 Вид економічної діяльності: **Діяльність національної пошти**
 Середня кількість працівників: **64 655**
 Адреса, телефон: **вул. Хрещатик 22, Київ**
 Одиниця виміру: тис. грн., без десяткового знаку
 Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за Міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

		Форма № 1	Код за ДКУД	1801001
Актив	Прим.	Код рядка	31 грудня 2018 р.	31 грудня 2019 р.
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи		1000	28 402	25 037
первісна вартість		1001	119 063	119 590
амортизація		1002	(90 661)	(94 553)
Незавершені капітальні інвестиції	9	1005	85 738	38 416
Основні засоби	9	1010	3 424 096	3 305 771
первісна вартість		1011	4 946 099	5 066 378
знос		1012	(1 522 003)	(1 760 607)
Інвестиційна нерухомість	9	1015	14 937	187 724
первісна вартість		1016	14 937	187 724
знос		1017	-	-
Інші фінансові інвестиції		1035	13 372	13 816
Довгострокова дебіторська заборгованість		1040	455	288
Відстрочені податкові активи		1045	-	-
Усього за розділом I		1095	3 567 000	3 571 052
II. Оборотні активи				
Запаси	10	1100	235 837	195 381
виробничі запаси		1101	159 774	123 546
незавершене виробництво		1102	1 081	2 606
готова продукція		1103	7 064	8 422
товари		1104	67 918	60 807
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	11	1125	158 358	275 050
первісна вартість		1125,1	183 982	307 690
резерв під знецінення		1125,2	(25 624)	(32 640)
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
за виданими авансами	11	1130	22 402	19 097
з бюджетом	11	1135	25 794	10 143
у тому числі з податку на прибуток		1136	-	-
з нарахованих доходів	11	1140	5 453	8 335
Інша поточна дебіторська заборгованість	11	1155	138 635	126 678
первісна вартість		1155,1	151 564	144 050
резерв під знецінення		1155,2	(12 929)	(17 372)
Грошові кошти та їх еквіваленти	12	1165	1 846 931	3 675 137
Готівка		1166	169 106	210 346
Поточні рахунки у банку		1167	1 677 825	3 464 791
Інші оборотні активи		1190	28 444	26 482
Усього за розділом II		1195	2 461 854	4 336 303
Баланс		1300	6 028 854	7 907 355

Продовження додатку Б

АТ «Укрпошта»
Баланс (Звіт про фінансовий стан)
 Усі суми наведені у тисячах гривень

Баланс (Звіт про фінансовий стан) (продовження)

Пасив	Прим.	Код рядка	Форма № 1	Код за ДКУД	1801001
			31 грудня 2018 р.	31 грудня 2019 р.	
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	14	1400	6 518 597		6 518 597
Ефект переоцінки при корпоратизації	14	1416	(5 254 038)		(5 254 038)
Нерозподілений прибуток		1420	1 003 366		1 287 116
Усього за розділом I		1495	2 267 925		2 551 675
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Відстрочені податкові зобов'язання	28	1500	114 263		208 119
Довгострокові кредити банків		1510	-		-
Інші довгострокові зобов'язання	15	1515	72 328		196 745
Усього за розділом II		1595	186 591		404 864
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	15	1600	112 627		41 939
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	15	1610	65 993		98 902
товари, роботи, послуги	16	1615	541 590		541 110
розрахунками з бюджетом		1620	94 929		94 574
у тому числі з податку на прибуток		1621	14 329		124
розрахунками зі страхування		1625	36 285		49 526
розрахунками з оплати праці		1630	154 033		179 259
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами		1635	106 818		50 972
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з акціонером	14	1640	-		121 607
Нарахування та інші забезпечення	17	1660	330 188		424 173
Доходи майбутніх періодів	18	1665	364 277		401 630
Інші поточні зобов'язання	19	1690	1 767 598		2 947 124
Усього за розділом III		1695	3 574 338		4 950 816
БАЛАНС		1900	6 028 854		7 907 355

Затверджено до випуску та підписано 26 червня 2020 року.

 І. Смілянський
 Генеральний директор

 М.Палій
 Заступник генерального
 директора з фінансових
 питань

 І. Куц
 Головний бухгалтер

Продовження додатку Б

АТ «Укрпошта»
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
 Усі суми наведені у тисячах гривень

Підприємство: АТ «Укрпошта»
 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
 за 2019 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2019 рік	За попередній період попереднього року (після зміни презентації – див. Прим. 3)
1		2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	20	2000	7 777 843	6 635 591
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	21	2050	(6 596 957)	(6 207 604)
Валовий:				
Прибуток		2090	1 180 886	427 987
Збиток		2095	-	-
Інші операційні доходи	27	2120	713 311	179 319
Адміністративні витрати	23	2130	(1 014 143)	(915 553)
Витрати на збут	22	2150	(188 026)	(238 767)
Інші операційні витрати	24	2180	(190 374)	(110 754)
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
Прибуток		2190	501 654	-
Збиток		2195	-	(657 768)
Інші фінансові доходи	25	2220	91 419	154 474
Інші доходи		2240	2 579	1 309
Фінансові витрати	26	2250	(74 048)	(107 204)
Інші витрати		2270	(22 391)	(17 805)
Фінансовий результат до оподаткування:				
Прибуток		2290	499 213	-
Збиток		2295	-	(626 994)
(Витрати) дохід з податку на прибуток	28	2300	(93 856)	119 213
Чистий фінансовий результат:				
Прибуток		2350	405 357	-
Збиток		2355	-	(507 781)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2019 рік	За попередній період попереднього року - 2018 рік
1		2	3	4
Переоцінка необоротних активів		2400	-	-
Інший сукупний дохід		2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування		2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом		2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування		2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)		2465	405 357	(507 781)

Продовження додатку Б

АТ «Укрпошта»

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Усі суми наведені у тисячах гривень

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік
(продовження)

Форма № 2

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2019 рік	За попередній період попереднього року (після зміни презентації – див. Прим. 3)
1		2	3	4
Матеріальні витрати		2500	555 274	616 404
Витрати на оплату праці		2505	4 691 193	4 282 103
Відрахування на соціальні заходи		2510	1 105 498	1 019 201
Знос/амортизація		2515	290 590	291 710
Інші операційні витрати		2520	1 252 050	1 151 233
Собівартість реалізованих товарів		2530	94 895	112 027
Разом		2550	7 989 500	7 472 678

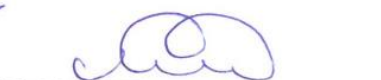
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2019 рік	За попередній період попереднього року - 2018 рік
1		2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій		2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій		2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію		2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію		2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію		2650	-	-

Затверджено до випуску та підписано 26 червня 2020 року.

І. Смілянський
Генеральний директор

М.Палій
Заступник генерального
директора з фінансових
питань

І. Куц
Головний бухгалтер

АТ «Укрпошта»
Баланс (Звіт про фінансовий стан)
 Усі суми наведені у тисячах гривень

Додаток В

Підприємство: АТ «Укрпошта»
 Територія: Україна, м. Київ, Шевченківський р-н
 Організаційно-правова форма господарювання: Державна акціонерна компанія (товариство)
 Вид економічної діяльності: Діяльність національної пошти
 Середня кількість працівників: 63 856
 Адреса, телефон: вул. Хрещатик 22, Київ
 Одиниця виміру: тис. грн., без десяткового знаку
 Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за Міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

		Форма № 1	Код за ДКУД	1801001
Актив	Прим.	Код рядка	31 грудня 2019 р.	31 грудня 2020 р.
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи		1000	25 037	18 695
первісна вартість		1001	119 590	115 114
амортизація		1002	(94 553)	(96 419)
Незавершені капітальні інвестиції	9	1005	38 416	65 889
Основні засоби	9	1010	3 305 771	3 410 581
первісна вартість		1011	5 066 378	5 401 367
знос		1012	(1 760 607)	(1 990 786)
Інвестиційна нерухомість	9	1015	187 724	117 377
первісна вартість		1016	187 724	120 829
знос		1017	-	(3 452)
Інші фінансові інвестиції		1035	13 816	17 925
Довгострокова дебіторська заборгованість		1040	288	209
Відстрочені податкові активи		1045	-	-
Усього за розділом I		1095	3 571 052	3 630 676
II. Оборотні активи				
Заласи	10	1100	195 381	225 554
виробничі запаси		1101	123 546	161 138
незавершене виробництво		1102	2 606	4 170
готова продукція		1103	8 422	11 518
товари		1104	60 807	48 728
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	11	1125	275 050	335 516
первісна вартість		1125.1	307 690	371 650
резерв під знецінення		1125.2	(32 640)	(36 134)
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
за виданими авансами	11	1130	19 097	24 818
з бюджетом	11	1135	10 143	17 207
у тому числі з податку на прибуток		1136	-	13 270
з нарахованих доходів	11	1140	8 335	8 785
Інша поточна дебіторська заборгованість	11	1155	126 678	97 356
первісна вартість		1155.1	144 050	118 956
резерв під знецінення		1155.2	(17 372)	(21 600)
Поточні фінансові інвестиції	12	1160	-	195 095
Грошові кошти та їх еквіваленти	12	1165	3 675 137	5 246 112
Готівка		1166	210 346	493 831
Поточні рахунки у банку		1167	3 464 791	4 752 281
Інші оборотні активи		1190	26 482	29 695
Усього за розділом II		1195	4 336 303	6 180 138
III. Необоротні активи, утримані для продажу, та групи вибуття	9	1200	-	98 659
Баланс		1300	7 907 355	9 909 473

Продовження додатку В

АТ «Укрпошта»
Баланс (Звіт про фінансовий стан)
 Усі суми наведені у тисячах гривень

Баланс (Звіт про фінансовий стан) (продовження)

Пасив	Прим.	Форма № 1	Код за ДКУД	1801001
		Код рядка	31 грудня 2019 р.	31 грудня 2020 р.
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	14	1400	6 518 597	6 518 597
Ефект переоцінки при корпоратизації	14	1416	(5 254 038)	(5 254 038)
Нерозподілений прибуток		1420	1 287 116	1 321 490
Усього за розділом I		1495	2 551 675	2 586 049
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	28	1500	208 119	201 646
Довгострокові кредити банків	15	1510	-	65 878
Інші довгострокові зобов'язання	15	1515	196 745	343 910
Усього за розділом II		1595	404 864	611 434
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	15	1600	41 939	264 395
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	15	1610	98 902	168 707
товари, роботи, послуги	16	1615	541 110	1 103 112
розрахунками з бюджетом		1620	94 574	99 315
у тому числі з податку на прибуток		1621	124	-
розрахунками зі страхування		1625	49 526	55 484
розрахунками з оплати праці		1630	179 259	205 345
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами		1635	50 972	259 671
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з акціонером	14	1640	121 607	49 477
Нарахування та інші забезпечення	17	1660	424 173	502 007
Доходи майбутніх періодів	18	1665	401 630	413 663
Інші поточні зобов'язання	19	1690	2 947 124	3 590 814
Усього за розділом III		1695	4 950 816	6 711 990
БАЛАНС		1900	7 907 355	9 909 473

Затверджено до випуску та підписано 27 квітня 2021 року.

 І. Смілянський
 Генеральний директор

 М.Палій
 Заступник генерального
 директора з фінансових
 питань

 І. Куц
 Головний бухгалтер

Підприємство: АТ «Укрпошта»
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2020 рік	За попередній період - 2019 (після зміни презентації – див. Прим. 3)
1		2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	20	2000	9 182 437	7 777 843
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	21	2050	(7 774 565)	(6 596 957)
Валовий:				
Прибуток		2090	1 407 872	1 180 886
Збиток		2095	-	-
Інші операційні доходи	27	2120	261 678	747 012
Адміністративні витрати	23	2130	(1 136 999)	(1 014 143)
Витрати на збут	22	2150	(211 367)	(188 026)
Інші операційні витрати	24	2180	(135 574)	(200 796)
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
Прибуток		2190	185 610	524 933
Збиток		2195	-	-
Інші фінансові доходи	25	2220	94 517	91 419
Інші доходи	28	2240	68 959	2 579
Фінансові витрати	26	2250	(96 313)	(74 048)
Інші витрати	29	2270	(45 477)	(45 670)
Фінансовий результат до оподаткування:				
Прибуток		2290	207 296	499 213
Збиток		2295	-	-
(Витрати) дохід з податку на прибуток	30	2300	(42 373)	(93 856)
Чистий фінансовий результат:				
Прибуток		2350	164 923	405 357
Збиток		2355	-	-

ІІ. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2020 рік	За попередній період попереднього року - 2019 рік
1		2	3	4
Переоцінка необоротних активів		2400	-	-
Інший сукупний дохід		2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування		2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом		2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування		2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)		2465	164 923	405 357

Продовження додатку В

АТ «Укрпошта»
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
 Усі суми наведені у тисячах гривень

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік
(продовження)

Форма № 2

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2020 рік	За попередній період - 2019 (після зміни презентації – див. Прим. 3)
1		2	3	4
Матеріальні витрати		2500	520 443	555 274
Витрати на оплату праці		2505	5 280 313	4 691 193
Відрахування на соціальні заходи		2510	1 237 219	1 105 498
Знос/амортизація		2515	354 882	267 311
Інші операційні витрати		2520	1 772 916	1 285 751
Собівартість реалізованих товарів		2530	92 732	94 895
Разом		2550	9 258 505	7 999 922

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2020 рік	За попередній період попереднього року - 2019 рік
1		2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій		2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій		2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію		2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію		2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію		2650	-	-

Затверджено до випуску та підписано 27 квітня 2021 року.

 І. Смілянський
 Генеральний директор

 М.Палій
 Заступник генерального
 директора з фінансових
 питань

 І. Куц
 Головний бухгалтер

Додаток Д

АТ «Укрпошта»
Баланс (Звіт про фінансовий стан)
 Усі суми наведені у тисячах гривень

Підприємство: **АТ «Укрпошта»**
 Територія: **Україна, м. Київ, Шевченківський р-н**
 Організаційно-правова форма господарювання: **Державна акціонерна компанія (товариство)**
 Вид економічної діяльності: **Діяльність національної пошти**
 Середня кількість працівників: **61 779**
 Адреса, телефон: **вул. Хрещатик 22, Київ**
 Одиниця виміру: тис. грн., без десяткового знаку
 Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за Міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

		Форма № 1	Код за ДКУД	1801001
Актив	Прим.	Код рядка	31 грудня 2020 р. (перераховано)	31 грудня 2021 р.
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи		1000	18 695	55 518
первісна вартість		1001	115 114	150 078
амортизація		1002	(96 419)	(94 560)
Незавершені капітальні інвестиції	9	1005	65 889	320 864
Основні засоби	9	1010	3 410 581	3 830 957
первісна вартість		1011	5 401 367	6 160 904
знос		1012	(1 990 786)	(2 329 947)
Інвестиційна нерухомість	9	1015	117 377	100 693
первісна вартість		1016	120 829	107 386
знос		1017	(3 452)	(6 693)
Інші фінансові інвестиції		1035	17 925	19 078
Довгострокова дебіторська заборгованість		1040	209	196
Відстрочені податкові активи		1045	-	-
Усього за розділом I		1095	3 630 676	4 327 306
II. Оборотні активи				
Запаси	10	1100	225 554	293 899
виробничі запаси		1101	161 138	231 750
незавершене виробництво		1102	4 170	11
готова продукція		1103	11 518	-
товари		1104	48 728	62 138
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	11	1125	335 516	401 152
первісна вартість		1125.1	371 650	459 406
резерв під знецінення		1125.2	(36 134)	(58 254)
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	11	1130	24 818	35 830
з бюджетом	11, 6	1135	17 197	8 942
у тому числі з податку на прибуток		1136	13 260	-
з нарахованих доходів	11	1140	8 785	8 686
Інша поточна дебіторська заборгованість	11	1155	97 356	155 828
первісна вартість		1155.1	118 956	179 138
резерв під знецінення		1155.2	(21 600)	(23 310)
Поточні фінансові інвестиції	12	1160	195 095	1 509 233
Грошові кошти та їх еквіваленти	12	1165	5 246 112	3 893 395
Готівка		1166	493 831	119 329
Поточні рахунки у банку		1167	4 752 281	3 774 066
Інші оборотні активи		1190	29 695	57 720
Усього за розділом II		1195	6 180 128	6 364 685
III. Необоротні активи, утримані для продажу, та групи вибуття	9	1200	98 659	75 643
Баланс		1300	9 909 463	10 767 634

Баланс (Звіт про фінансовий стан) (продовження)

Пасив	Прим.	Форма № 1 Код рядка	Код за ДКУД	1801001
				31 грудня 2020 р. (перераховано)
I. Власний капітал				
Зареєстрований (лайвовий) капітал	14	1400	6 518 597	6 518 597
Ефект переоцінки при корпоратизації	14	1416	(5 254 038)	(5 254 038)
Нерозподілений прибуток	6	1420	1 317 807	1 413 330
Усього за розділом I		1495	2 582 366	2 677 889
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	30	1500	201 646	189 105
Довгострокові кредити банків	15	1510	65 878	612 878
Інші довгострокові зобов'язання	15, 6	1515	361 220	318 515
Усього за розділом II		1595	628 744	1 120 498
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	15, 6	1600	250 758	127 223
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	15	1610	168 707	217 288
товари, роботи, послуги	16	1615	1 103 112	1 733 721
розрахунками з бюджетом		1620	99 315	137 553
у тому числі з податку на прибуток		1621	-	22 028
розрахунками зі страхування		1625	55 484	84 806
розрахунками з оплати праці		1630	205 345	250 279
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами		1635	259 671	191 403
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з акціонером	14	1640	49 477	55 075
Нарахування та інші забезпечення	17	1660	502 007	614 309
Доходи майбутніх періодів	18	1665	413 663	499 055
Інші поточні зобов'язання	19	1690	3 590 814	3 058 535
Усього за розділом III		1695	6 698 353	6 969 247
БАЛАНС		1900	9 909 463	10 767 634

Затверджено до випуску та підписано 09 червня 2022 року.

І. Смілянський
Генеральний директор

М.Палій
Заступник генерального
директора з фінансових
питань

О. Чорна
В.о. головного бухгалтера

АТ «Укрпошта»
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дох
 Усі суми наведені у тисячах гривень

Продовження додатку Д

Підприємство: АТ «Укрпошта»
 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
 за 2021 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2021 рік	За попередній період - 2020 рік (перераховано)
1		2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	20	2000	11 181 868	9 182 437
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	21	2050	(9 536 425)	(7 774 565)
Валовий:				
Прибуток		2090	1 645 443	1 407 872
Збиток		2095	-	-
Інші операційні доходи	27, 6	2120	309 471	259 383
Адміністративні витрати	23	2130	(1 324 050)	(1 136 999)
Витрати на збут	22	2150	(259 349)	(211 367)
Інші операційні витрати	24, 6	2180	(170 034)	(147 237)
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
Прибуток		2190	201 481	171 652
Збиток		2195	-	-
Інші фінансові доходи	25	2220	104 904	94 517
Інші доходи	28	2240	91 705	68 959
Фінансові витрати	26, 6	2250	(114 569)	(86 028)
Інші витрати	29	2270	(45 575)	(45 477)
Фінансовий результат до оподаткування:				
Прибуток		2290	237 946	203 623
Збиток		2295	-	-
(Витрати) дохід з податку на прибуток	30	2300	(54 364)	(42 383)
Чистий фінансовий результат:				
Прибуток		2350	183 582	161 240
Збиток		2355	-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2021 рік	За попередній період - 2020 рік (перераховано)
1		2	3	4
Переоцінка необоротних активів		2400	-	-
Інший сукупний дохід		2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування		2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом		2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування		2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)		2465	183 582	161 240

Продовження додатку Д

АТ «Укрпошта»

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Усі суми наведені у тисячах гривень

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2021 рік
(продовження)

Форма № 2

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2021 рік	За попередній період - 2020 рік (перераховано)
1		2	3	4
Матеріальні витрати		2500	645 645	520 443
Витрати на оплату праці		2505	6 194 389	5 280 313
Відрахування на соціальні заходи		2510	1 461 785	1 237 219
Знос/амортизація		2515	454 092	354 882
Інші операційні витрати		2520	2 437 060	1 784 579
Собівартість реалізованих товарів		2530	96 887	92 732
Разом		2550	11 289 858	9 270 168

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2021 рік	За попередній період - 2020 рік (перераховано)
1		2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій		2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій		2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію		2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію		2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію		2650	-	-

Затверджено до випуску та підписано 09 червня 2022 року.

І. Ємліянський
Генеральний директор

М.Палій
Заступник генерального
директора з фінансових
питань

О. Чорна
В.о. головного бухгалтера

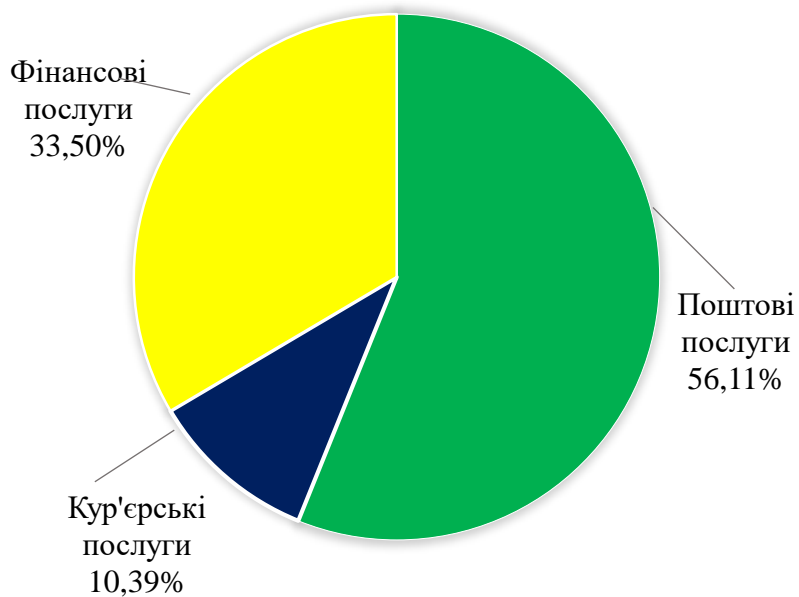

Рис. Ж.1 – Структура послуг АТ «Укрпошта» за 2019 рік

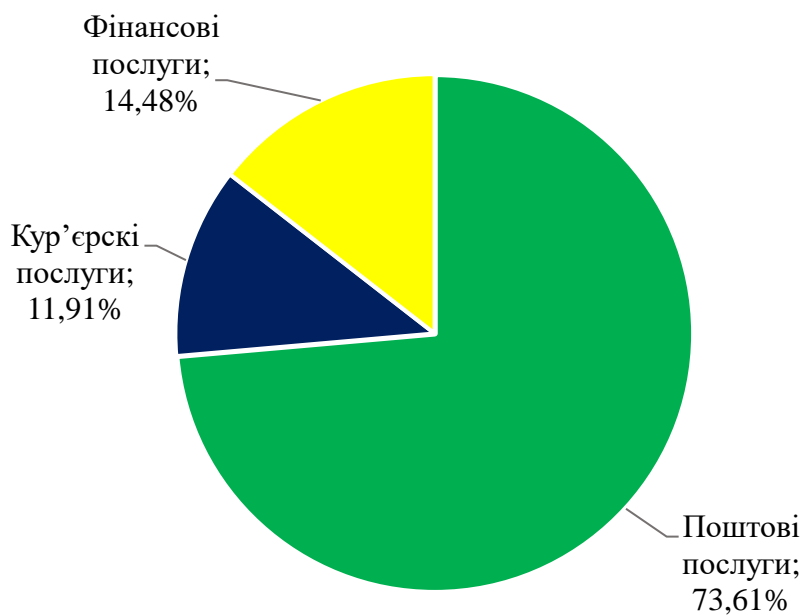

Рис. Ж.2 – Структура послуг АТ «Укрпошта» за 2020 рік

Продовження додатку Ж

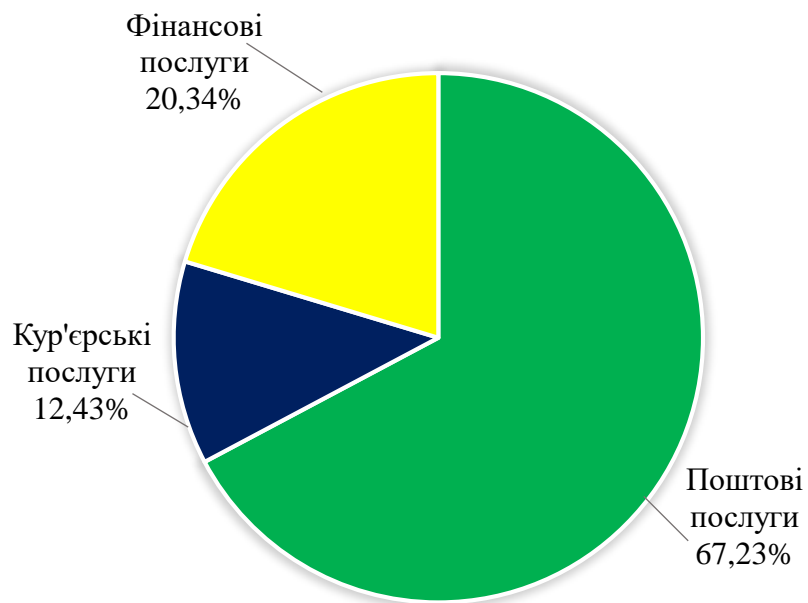

Рис. Ж.3 – Структура послуг АТ «Укрпошта» за 2021 рік

Рис. И.1 – Структура доходів АТ «Укрпошта» за 2019 рік

Рис. И.2 – Структура доходів АТ «Укрпошта» за 2020 рік

Продовження додатку И

Рис. И.3 – Структура доходів АТ «Укрпошта» за 2021 рік

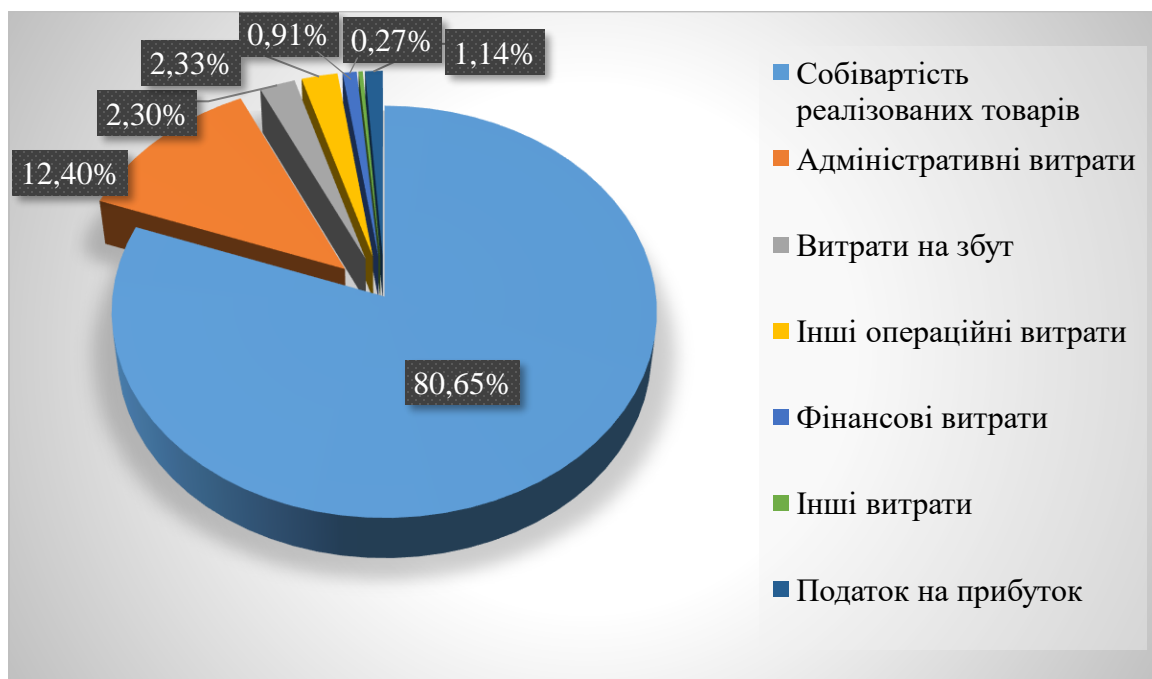

Рис. К.1 – Структура витрат АТ «Укрпошта» за 2019 рік

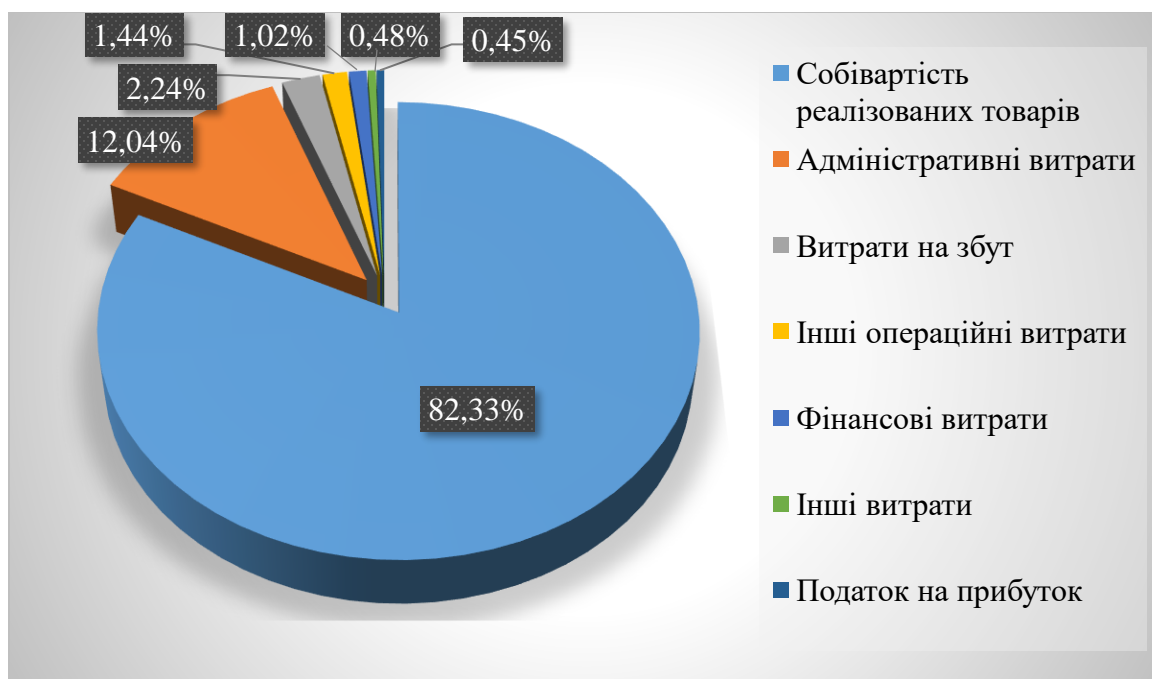

Рис. К.2 – Структура витрат АТ «Укрпошта» за 2020 рік

Продовження додатку К

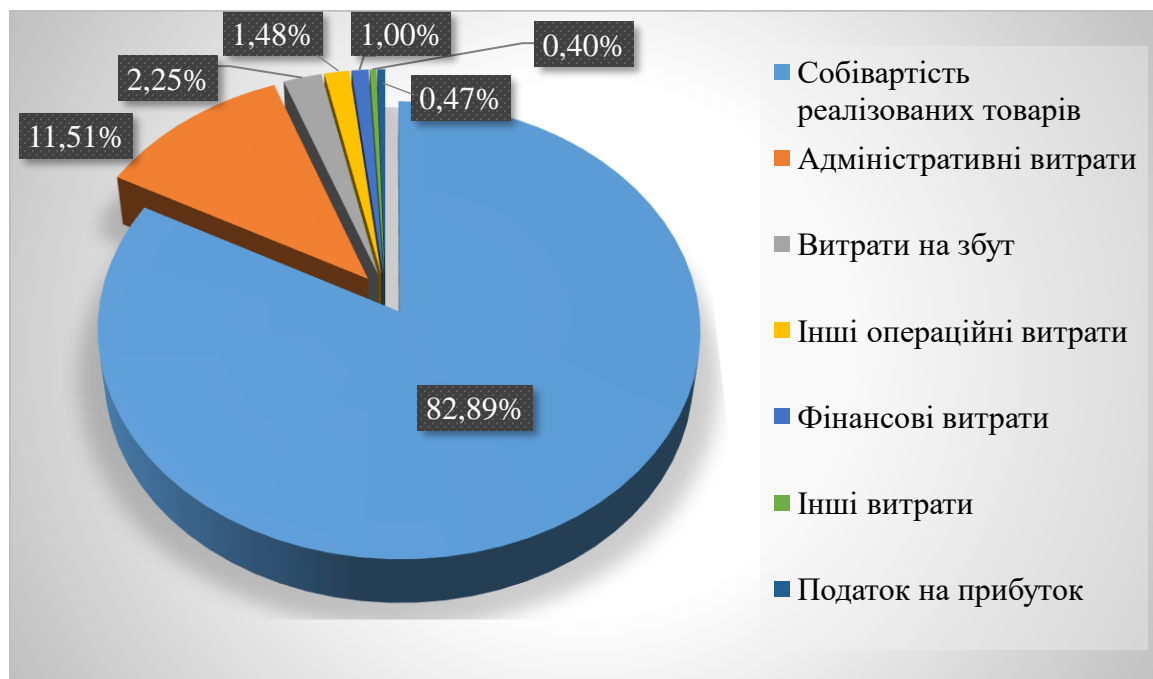

Рис. К.3 – Структура витрат АТ «Укрпошта» за 2021 рік

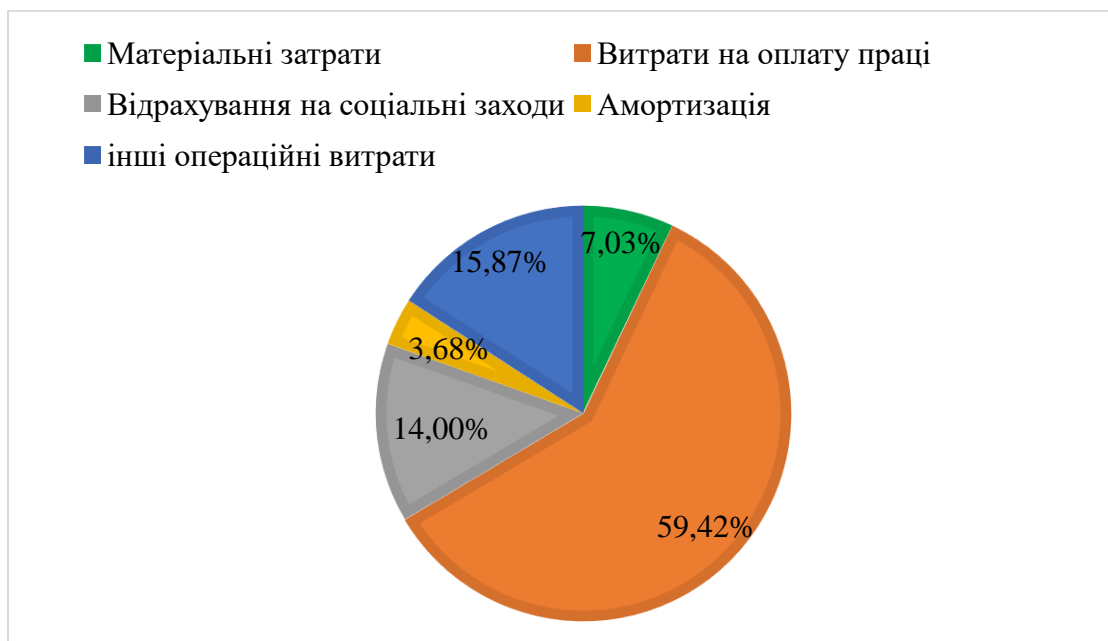

Рис. Л.1 – Структура операційних витрат АТ «Укрпошта» у 2019 році

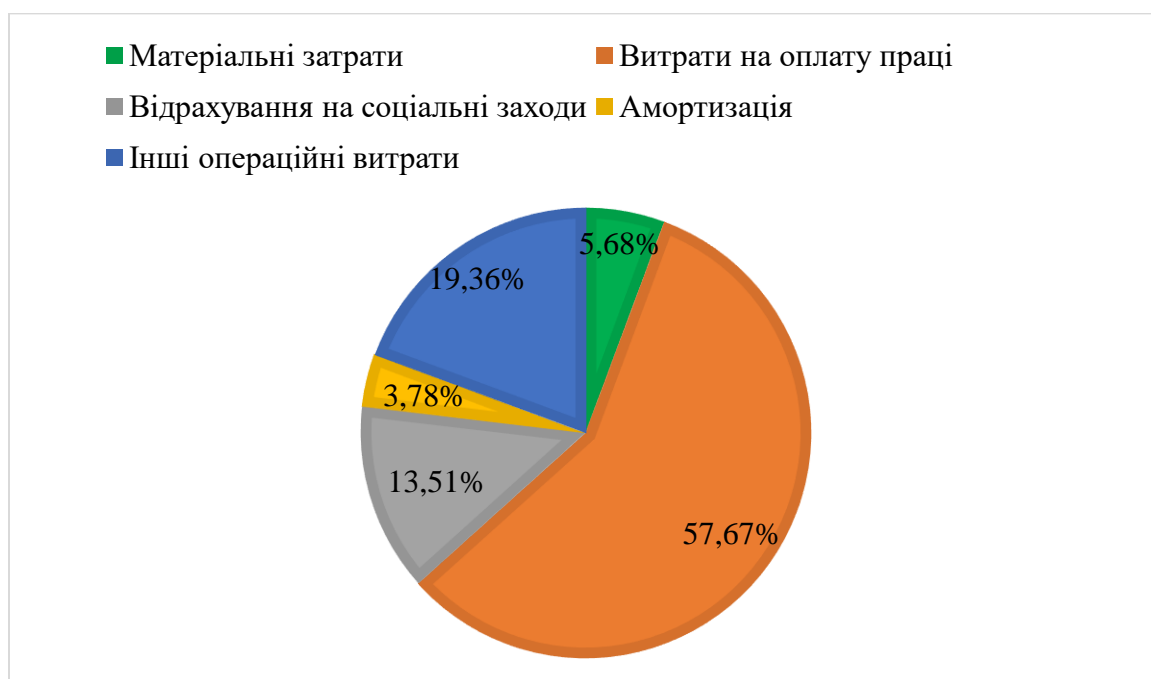

Рис. Л.2 – Структура операційних витрат АТ «Укрпошта» у 2020 році

Продовження додатку Л

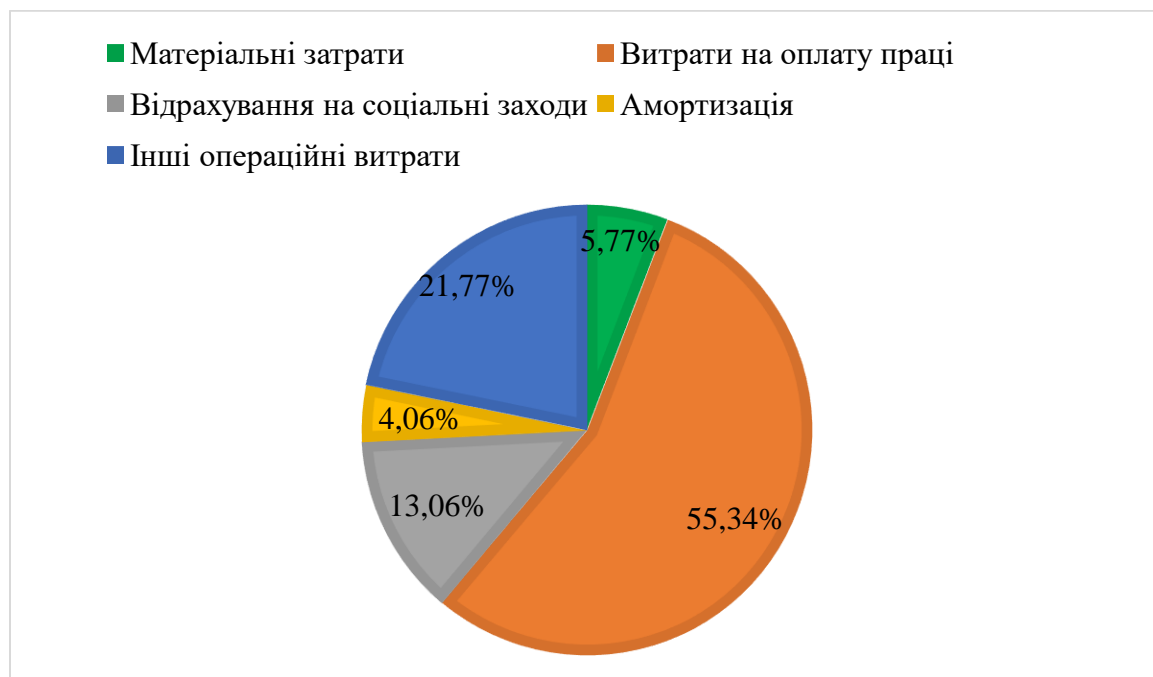

Рис. Л.3 – Структура операційних витрат АТ «Укрпошта» у 2021 році

Рис. М.1 – Динаміка коефіцієнтів ділової активності АТ «Укрпошта» за 3 роки

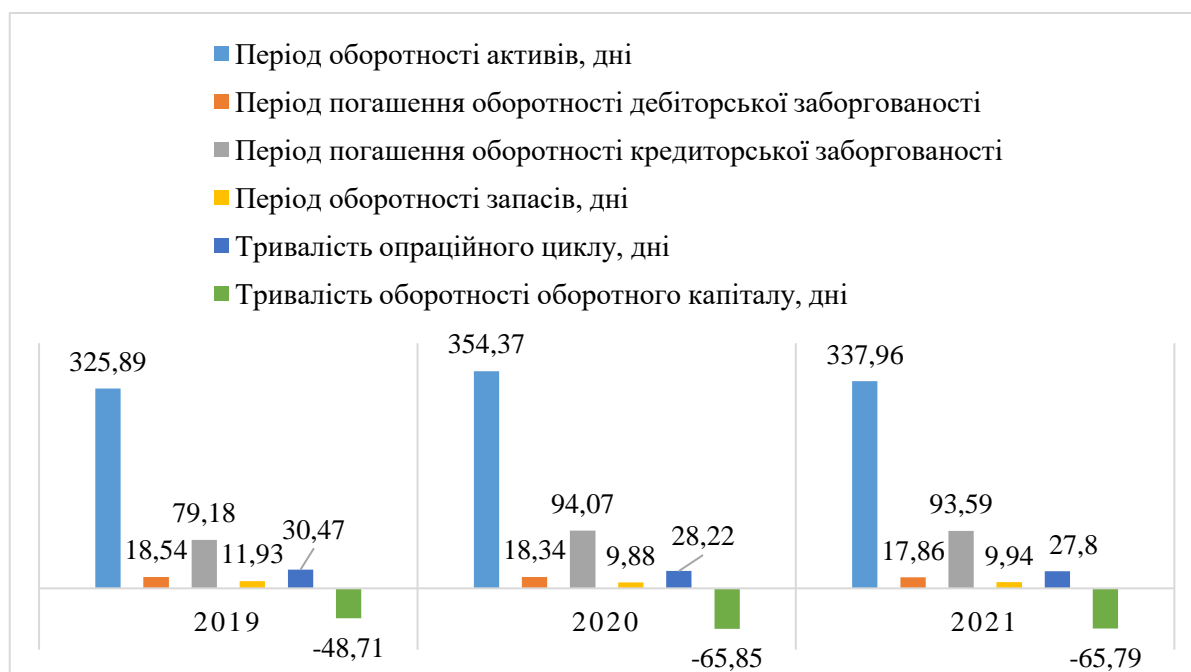

Рис. М.2 – Динаміка показників ділової активності АТ «Укрпошта» за 3 роки

Додаток Н

Таблиця Н.1 – Аналіз фінансових результатів діяльності АТ «Укрпошта» у 2019-2020 роках

Показники	2019 рік, млн. грн.	2020 рік, млн. грн.	Відхилення	
			млн. грн.	ТР, %
Чистий дохід від реалізації продукції	7777,84	9182,44	1404,60	118,06
Питома вага у виручці, %	100,00	100,00	0	-
Собівартість реалізованої продукції	6596,96	7774,57	1177,61	117,85
Питома вага у виручці, %	84,82	84,67	-0,15	-
Валовий прибуток	1180,89	1407,87	226,98	119,22
Питома вага у виручці, %	15,18	15,33	0,15	-
Інші операційні доходи	713,31	261,68	-451,63	36,68
Питома вага у виручці, %	9,17	2,85	-6,32	-
Адміністративні витрати	1014,14	1137	122,86	112,11
Питома вага у виручці, %	13,04	12,38	-0,66	-
Витрати на збут	188,02	211,37	23,35	112,41
Питома вага у виручці, %	2,42	2,30	-0,12	-
Інші операційні витрати	190,37	135,57	54,80	71,21
Питома вага у виручці, %	2,45	1,48	-0,97	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	501,65	185,61	-316,04	36,99
Питома вага у виручці, %	6,45	2,02	-4,43	-
Інші доходи	2,58	68,96	66,38	268,28
Питома вага у виручці, %	0,03	0,75	0,72	-
Фінансові витрати	74,05	96,31	22,26	130,06
Питома вага у виручці, %	0,95	1,05	0,10	-
Інші витрати	22,40	45,48	23,08	203,03
Питома вага у виручці, %	0,29	0,50	0,21	-
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування: прибуток	499,21	207,30	-291,91	41,52
Питома вага у виручці, %	6,42	2,26	-4,16	-
Податок на прибуток від звичайної діяльності	93,85	42,38	-51,47	45,15
Питома вага у виручці, %	1,21	0,46	-0,75	-
Чистий прибуток	405,36	164,92	-240,44	40,68
Питома вага у виручці, %	5,21	1,80	-3,41	-

Продовження додатку Н

Таблиця Н.2 – Аналіз фінансових результатів діяльності АТ «Укрпошта» у 2020-2021 роках

Показники	2020 рік, млн. грн.	2021 рік, млн. грн.	Відхилення	
			млн. грн.	ТР, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	9182,44	11181,87	1999,43	121,77
Питома вага у чистому доході, %	100,00	100,00	0	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	7774,57	9536,43	1761,86	122,66
Питома вага у чистому доході, %	84,67	85,28	0,61	-
Валовий прибуток	1407,87	1645,44	237,57	116,87
Питома вага у чистому доході, %	15,33	14,72	-0,61	-
Інші операційні доходи	261,68	309,47	47,79	118,26
Питома вага у чистому доході, %	2,85	2,77	-0,08	-
Адміністративні витрати	1137	1324,05	187,05	116,45
Питома вага у чистому доході, %	12,38	11,84	-0,54	-
Витрати на збут	211,37	259,35	47,98	122,69
Питома вага у чистому доході, %	2,30	2,32	0,02	-
Інші операційні витрати	135,57	170,03	34,46	125,41
Питома вага у чистому доході, %	1,48	1,52	0,04	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	185,61	201,48	15,87	108,55
Питома вага у чистому доході, %	2,02	1,80	-0,22	-
Інші доходи	68,96	91,71	22,75	132,99
Питома вага у чистому доході, %	0,75	0,82	0,07	-
Фінансові витрати	96,31	114,57	18,26	118,95
Питома вага у чистому доході, %	1,05	1,02	-0,03	-
Інші витрати	45,48	45,58	0,10	100,21
Питома вага у чистому доході, %	0,50	0,41	-0,09	-
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	207,30	237,95	30,65	114,78
Питома вага у чистому доході, %	2,26	2,13	-0,10	-
Податок на прибуток від звичайної діяльності	42,38	54,36	11,98	128,27
Питома вага у чистому доході, %	0,46	0,49	0,03	-
Чистий прибуток	164,92	183,58	18,66	111,31
Питома вага у чистому доході, %	1,80	1,64	-0,16	-